

Georges Simenon

Pisica

Traducere de Dom Mareș editura

Adevărul

SIMENON

Le chat © 1967 Georges Simenon Limited, a Chorion Company.

All rights reserved.

La maison du canal © 1933 Georges Simenon Limited, a Chorion Company. All rights reserved.

Pisica ••Casa de pe canal © 2009 Georges Simenon Limited, a Chorion Company. All rights reserved.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României SIMENON, GEORGES

Pisica; Casa de pe canal / Georges Simenon; trad.: Doru Mareș, Aurelia Ulici. — București: Adevărul Holding, 2009

ISBN 978-973-1999-76-0

I. Mareș, Doru (trad.)

II. Ulici, Aurelia (trad.)

821.133.1(493)-31=135.1

Capitolul 1

Lăsase să-i scape din mână ziarul, care mai întâi i se deschisese

pe genunchi, apoi alunecase încetișor, înainte de a ateriza pe parchetul ceruit. S-ar fi putut zice că ațipise dacă, din când în când, nu i s-ar fi conturat o deschidere îngustă printre pleoape.

Să se fi lăsat nevastă-sa păcălită? Tricota în fotoliul ei jos, de cealaltă parte a sobei. Nu avea niciodată aerul că îl observă, dar știa de multă vreme că nimic nu îi scăpa, nici cel mai mic spasm, abia perceptibil, al vreunui dintre mușchii lui.

Bena cu maxilare de oțel, din fața casei, cobora rapid din înaltul macaralei și se lovea cu putere de pământ, aproape de betonieră, într-un vacarm de fierărie. De fiecare dată, șocul zguduia casa și, de fiecare dată, femeia tresărea și își ducea mâna la piept, de parcă zgomotul acela, care devenise totuși un lucru obișnuit, i-ar fi atins cele mai profunde organe.

Se observau unul pe celălalt. Nu aveau nevoie să se privească. De ani întregi se cercetau astfel, pe ascuns, adăugând neîncetat noi subtilități jocului.

Bărbatul zâmbea. Ceasul de marmură neagră, împodobit cu ornamente de bronz, arăta ora cinci fără cinci. Ai fi zis că îi privea cadranul socotind minutele și secunde. În realitate, număra mecanic, așteptând și el ca limba mare să ajungă la fix. În acel moment, zgomotele malaxorului și ale macaralei aveau să înceteze brusc. Oamenii în impermeabile, cu fețele și mâinile pe care se scurgea ploaia, împietreau preț de o clipă, după care se îndreptau către baraca din scânduri ridicată într-un colț al terenului viran.

Era noiembrie. De la patru după-amiaza munceau la lumina proiectoarelor care urmau să se stingă și ele imediat, întunericul și tăcerea invadând totul dintr-odată. Fundătura nu mai rămânea luminată decât de un singur bec cu gaz.

Emile Bouin își simțea picioarele îngreunate de căldură. Când întredeschidea ochii, zărea flăcările, unele galbene, altele albastrii la bază, iscate de butucii din șemineul tot din marmură neagră, ca și pendula ori candelabrul cu patru brațe care spânzura deasupra.

În casă, în afara mâinilor lui Marguerite, care se mișcau harnic, și a sunetului slab al andrelelor, totul era tăcere, nemișcare, ca într-o fotografie sau ca într-un tablou.

Cinci fără trei minute. Fără două. Muncitorii începeau să se îndrepte, înceți și greoi, către baracă, pentru a se schimba, însă macaraua tot mai funcționa, o ultimă benă ridicându-și încărcătura de

beton spre cofragul care marca primul etaj al construcției.

Fără un minut. Ora cinci. Limba ornicului tremura, ezita pe cadranul șters. S-au auzit cinci lovituri rare ca și cum, în întreaga casă, totul trebuia să se supună unei mișcări lente.

Marguerite suspină cu urechile ciulite înspre subita liniște de afară, care urma să țină până a doua zi dimineață.

Emile Bouin reflecta. Cu un surâs vag pe buze, privea flăcările prin fanta îngustă a pleoapelor.

Unul dintre butuci, cel de deasupra, nu mai era decât un schelet înnegrit din care urcau fuioare de fum. Celelalte două încă mai sclipeau roșiat, însă trosnetele le anunțau grabnica prăbușire.

Marguerite se întreba dacă bărbatul ei se va ridica, va lua alți butuci din coș și îi va băga în sobă. Se obișnuiseră cu dogoarea ce sosea din vatră, pe care o savurau până când pielea feței începea să îi înțepe, fiind nevoiți să își tragă fotoliile înapoi.

Soțul continua să-i zâmbească. Nu, nu ei. Nici focului. Ci unei idei care tocmai îi dăduse prin cap.

Nu se grăbea să o pună în aplicare. Aveau destul timp, și unul și altul, întreg timpul care îi va separa din momentul în care unul dintre ei ar muri. Dar, cum să afli care se va duce primul? Cu siguranță și Marguerite tot la asta se gândea. La asta doar se gândeau amândoi, de mai mulți ani, de mai multe ori pe zi. Ajunsese principala lor problemă.

Până la urmă suspină și el, ridică mâna dreaptă de pe mânerul fotoliului și se pipăi până găsi buzunarul hainei de casă de unde scoase un carnețel ce juca un rol deosebit de important în viața casei. Paginile înguste erau prevăzute cu linii punctate ce permiteau desprinderea perfectă a unor fâșii de hârtie late de trei centimetri.

Coperta era roșie. Un creion subțire era strecurat într-un inel de piele.

Să fi tresărit Marguerite? Să se fi întrebat, oare, care urma să fie, de această dată, mesajul?

Sigur că era obișnuită, însă niciodată nu știa ce cuvinte aveau să fie scrise, iar soțul ei rămânea premeditat nemișcat multă vreme, cu creionul între degete, ca și cum ar fi stat pe gânduri.

Nu avea nimic deosebit să îi comunice. Voia doar să o tulbure, să o țină cu sufletul la gură chiar în momentul în care, încetând vacarmul de pe șantier, începea să fie liniștită.

Bărbatului îi trecură prin minte mai multe idei, însă le alungă

una după alta. Ritmul andrelor nu mai era chiar același. Reușise deja să o îngrijoreze sau, cel puțin, să îi trezească curiozitatea.

Își prelungi plăcerea încă vreo cinci minute, timp în care se auziră pașii unuia dintre muncitori îndreptându-se către capătul fundăturii.

În cele din urmă, scrise cu litere mari, de copil care învață alfabetul:

Pisica

După care, o vreme, rămase iarăși nemișcat, înainte de a băga la loc, în buzunar, carnețelul din care rupsesse o fâșie de hârtie.

O împături cât mai mic cu putință, cum procedează copiii cu hârtiuțele pe care le lansează cu ajutorul elasticului. Nu de așa ceva avea însă nevoie. Fiindcă la jocul acesta ajunsese de o abilitate uimitoare, aproape machiavelică.

Prinse proiectilul între degetul mare și cel mijlociu. Degetul mare se retrase ca un trăgaci și se destinse dintr-odată, trimițând mesajul direct în poala lui Marguerite.

Ca să zicem așa, niciodată nu își rata lovitura, simțind de fiecare dată aceeași bucurie interioară.

Știa că Marguerite nu se va clinti, se va face că n-a văzut nimic, va continua să tricoteze, mișcându-și buzele ca într-o rugăciune, în timp ce număra în tăcere ochiurile.

Uneori îl aștepta până ieșea din încăpere sau îi întorcea spatele pentru a mai pune un lemn pe foc.

Altă dată, după câteva minute de aparentă indiferență, își lăsa mâna să alunece peste șorț, apucând mesajul.

Dacă ritualul loc gestual era cam același de fiecare dată, îl nuanțau totuși în diferite variante. Astăzi, de pildă, ea a așteptat să se stingă toate zgomotele de pe șantier și liniștea să învăluie capătul fundăturii, unde locuiau.

De parcă și-ar fi încheiat lucrul, a așezat bucata tricotată pe un scăunel și, cu ochii pe jumătate închiși, a lăsat impresia că ațipește mângâiată de căldura buștenilor ce ardeau în șemineu.

Mult mai târziu s-a prefăcut că zărește bucățica de hârtie de pe șorț pe care a apucat-o cu degetele străbătute de încrețituri mărunte.

Încă s-ar mai fi putut crede că stătea să o arunce în foc, că doar mai ezita, însă bărbatul știa că toate acestea făceau parte din spectacolul zilnic. Nu se mai lăsa păcălit.

Copiii, o vreme mai îndelungată ori mai scurtă, reiau în fiecare zi, la aceeași oră, același joc, fără să își piardă convingerea. O fac „ca și când”.

Diferența era că Emile Bouin avea șaptezeci și trei de ani, iar Marguerite, șaptezeci și unu. Și mai era una: jocul lor ținea de patru ani; și nu dădeau semne de plictiseală.

Desfăcând, în sfârșit, în umezeala și liniștea salonului, fâșia de hârtie, bătrâna citi, fără a-și pune ochelarii, cuvântul scris de soțul ei:

Pisica

Nu clipi, nu se clinti. Primise bilețele mult mai lungi, mai surprinzătoare, mai dramatice, constituind, unele dintre ele, adevărate enigme.

Conținutul acestui bilet însă era cel mai banal, cel care revenea cel mai des atunci când Emile Bouin nu mai găsea altă înțepătură.

Aruncă hârtia în șemineul de unde țâșni o flăcăruie care se stinse imediat. Apoi, împreunându-și mâinile peste pântec, rămase nemișcată, așa că, în afara focului din vatră, parcă niciun alt semn de viață nu mai exista în salon.

Orologiul pârâi și bătu o singură dată. Ca la un semnal, Marguerite, mărunțică și fragilă, se ridică.

Rochia de lână avea același roz pal ca obrajii, iar șorțul în carouri era albastru-deschis. Prin firele albe de păr mai puteai descoperi reflexe ale blondului de odinioară.

Cu anii, trăsăturile i se ascuțiseră. Pentru ceilalți, care nu o cunoșteau, acestea însă exprimau blândețe, melancolie, resemnare.

— O femeie de toată isprava!...

Rânjetul se șterse de pe buzele lui Emile Bouin. Niciunul, nici celălalt nu mai lăsa la iveală manifestări spectaculoase ale propriilor stări sufletești. Un tremur, o grimasă din colțul buzelor, o sclipire fugară în pupile le era de ajuns.

Marguerite privi în jur de parcă ar fi ezitat în legătură cu ceea ce urma să facă, însă bărbatul ghici, ca la jocul de dame, când intuiești cu ce pion va înainta adversarul.

Nici vorbă să se fi înșelat. O văzu îndreptându-se către colivie, colivia cea mare, cu picior, alb-albastră, închisă în sârmă aurită.

Înăuntru, un papagal cu penajul multicolor stătea nemișcat, cu ochii fișți. Ți-ar fi luat puțin timp ca să descoperi că erau ochi de sticlă și că acolo, pe stinghia ei, pasărea era pur și simplu împăiată.

Strecurând degetele printre gratii, bătrâna îl privea cu tandrețe, de parcă ar mai fi trăit.

Buzele i se mișcau ca mai adineauri, când număra ochiurile pentru andrele. Vorbea cu papagalul. Mai că te-ai fi așteptat să o vezi dându-i de mâncare.

El scrisese:

Pisica.

Ea îi răspundea fără cuvinte: *Papagalul.*

Răspunsul clasic. O acuza că i-a otrăvit pisica, pisica lui la care ținea încă înainte de a fi făcut cunoștință ei doi.

De fiecare dată când lua loc în fața focului, îngreunat parcă de valurile de căldură trimisă dinspre butucii aprinși, dădea să îndrepte mâna pentru a mângâia animalul cu blana moale, cu dungi negre care, cum îl vedea așezându-se, venea să i se ghemuiască pe genunchi.

— O maidaneză ordinară, pretindea femeia.

Asta pe vremea când încă își mai vorbeau, de fiecare dată doar pentru a mai putea izbucni o ceartă.

N-o fi fost mâța de rasă, dar nici maidaneză nu era. Trupul ei lung, suplu, se prelingea pe lângă pereți și mobile ca al unui tigru.

Capul îi era mai mic și mai triumfiular decât al pisicilor domestice, însă privirea o avea fixă, misterioasă.

Emile Bouin afirma că era un animal sălbatic, care se aventurase până în inima Parisului. Era pui când îl găsisese la marginea unui șantier, pe vremea când lucra la salubritate; pe-atunci era văduv și locuia singur. Pisica devenise prietena lui. Pe vremea aceea mai erau case și de cealaltă parte a fundăturii, acolo unde, acum, se construia o clădire mare cu spații de închiriat.

Când trecuse peste drum ca să se însoare cu Marguerite, pisica îl urmase.

Pisica.

Pisica lui pe care, într-o dimineață, o descoperise în cel mai ascuns ungher al pivniței.

Pisica otrăvită cu pateul pe care i-1 pregătise Marguerite.

Felina nu se împăcase niciodată cu nevasta. Patru ani, cât locuiseră vizavi, nu acceptase decât mâncarea primită direct din mâna lui Bouin.

De două-trei ori pe zi, la un simplu plescăit din limbă, care îi servea drept semnal, își urma stăpânul ca un câine bine dresat, la

plimbare, pe trotuarul fundăturii.

Pisica fusese mângâiată numai de el până în ziua în care schimbaseră amândoi domiciliul, instalându-se în noua locuință, în care pluteau mirosuri necunoscute.

— E cam sălbatică, dar se va obișnui ea cu tine...

Nu s-a obișnuit însă niciodată. Neîncrezătoare, nu s-a apropiat nici de Marguerite, nici de colivia papagalului, un ara uriaș, cu penele viu colorate care de vorbit nu vorbea, în schimb, când îl apucau năbădăile, scotea un fel de țipete oribile.

Pisica ta...

Papagalul tău...

Soția era blândă, suavă aproape. Ți-o puteai închipui în tinerețe, zveltă, îmbrăcată în tonuri pastelate, cu pălărie mare de pai, cu umbreluță, plimbându-se poetic pe malul unei ape.

Cam așa o și arăta fotografia din sufragerie.

Rămăsese la fel de subțire. Doar picioarele i se umflaseră un pic. Păstrase și același surâs, mult prea blând, în fața mean-drelor vieții, ca atunci, în fața aparatului fotografului.

Pisica și papagalul, la fel de neîncrezători și unul, și celălalt, se mulțumeau să se observe de la depărtare, nu fără un anume respect. Când patrupedul începea să toarcă pe genunchii stăpânului, pasărea încremenea, fixându-1 cu ochii ei mari și rotunzi, de parcă sunetul regulat și monoton o lăsa cu gura căscată.

Să fi descoperit mîța fascinația pe care o exercita asupra papagalului? Chiar să nu-1 fi spionat, la rîndul ei, cu o satisfacție calmă, printre pleoapele pe jumătate coborâte?

În definitiv, pe ea nu o băga nimeni în colivie, ci împărțea cu stăpânul ei, care o și apăra, căldura binefăcătoare.

Până când, sătul să tot studieze o asemenea problemă lipsită de soluție, papagalul, iritat, a făcut o criză de furie. Penele i s-au zburlit fremătînde, gâtul i s-a întins, de parcă nu ar fi existat gratiile din jur, de ai fi zis că urma să se repeadă la dușman, în casa care răsuna de țipetele lui ascuțite.

Atunci, Marguerite spusese:

— Mai bine ne-ai lăsa câteva clipe singure, pe noi...

Noi, adică ea și pasărea ei. Pisica se zburlise și ea, știind că avea să fie luată de la căldură și dusă în sufrageria rece, unde Bouin urma să se așeze într-un alt fotoliu.

Femeia deschisese ușa coliviei vorbind tandru, ca unui iubit ori unui copil. Nu era nevoie să întindă mâna. A mers doar și s-a așezat la loc, pe scaunul ei. Papagalul privise ușa închisă a salonului, ascultând ca pentru a se asigura că niciun pericol nu mai pândește, că străinii aceia doi, bărbatul și animalul lui, nu mai erau de față pentru a-1 amenința ori a-și bate joc de el.

Apoi, dintr-un salt, a ajuns pe spătarul unui scaun, fiindcă de zburat nu zbură. Încă două-trei salturi și aterizase pe umărul stăpânei. Aceasta continua să tricoteze. Jocul andrelor sclipitoare îl fascina. Când se sătura, atingea cu ciocul enorm obrazul femeii, apoi îl freca de pielea lină din spatele urechii ei.

Pisica ta. Papagalul tău.

Și așa treceau minutele, Emile în sufragerie, Marguerite în salon, până când orologiul de marmură anunța că a venit ora pregătirii mesei.

Pe vremea aceea, ea gătea pentru amândoi.

La început, Emile avea doar el grijă să își hrănească pisica. O dată, când s-a îmbolnăvit de gripă și a trebuit să rămână trei zile la pat, nevasta profitase și cumpărase de la măcelar bojoc, pe care îl tăiaze în buchețele mici, îl fripseze și îl amestecase cu orez și legume.

— A mâncat?

Ezitate să-i răspundă soțului.

— Nu chiar imediat...

— Dar, până la urmă, a mâncat tot?

— Mda...

Era aproape sigur că îl mințea. A doua zi, când făcuse treizeci și nouă de grade, tot același lucru i-1 spusese. În dimineața următoare, când ea plecase după cumpărături, pe strada Saint-Jacques, coborâse în halat și descoperise, sub chiuveță, pateul pregătit din ajun, pentru pisică, neatins.

Pisica îl privise cu un aer de reproș. Bărbatul mai amestecase o dată compoziția și împinsese farfuria către animal, care însă nu se hotărâse imediat.

Când Marguerite se întorsese acasă, găsisse farfuria golită. Patrupedul nu mai era la parter, ci în dormitorul de la primul etaj, lipit de picioarele stăpânului.

Acolo dormea nopțile.

— Nu e sănătos, protestase ea la început.

— Doarme de ani de zile cu mine și, până acum, nu m-a

îmbolnăvit.

— Sforăie de nu-mi vine somnul...

— Nu sforăie. Toarce. Te obișnuiești tu. Uite că eu nici nu-1 mai aud.

Avea și ea dreptatea ei. Mâța aceea nu torcea ca oricare alta. Mai degrabă ai fi zis că sforăie un bețiv.

Acum, ținându-se dreaptă în fața coliviei, privea papagalul împăiat, mișcându-și buzele, de parcă i-ar fi șoptit cuvinte de alint.

Emile, întors pe jumătate, nu avea nevoie să o mai vadă ce face.

Știa prea bine și spectacolul acesta, ca pe toate celelalte ofe rite de Marguerite. Se uita în continuare, schițând un zâmbet, către butucii din sobă care, încet-încet, se transformau în cenușă. Intr-un final tot se ridică, pentru a mai pune două lemne pe foc, aranjându-le cu vătraul.

De afară nu mai răzbătea nici cel mai mic sunet, dacă nu punem la socoteală. Susurul ploii și jetul subțire de apă care cădea în bazinul de marmură. Șapte clădiri se înșiruiau, una lângă alta, în fundătură, complet asemănătoare, având fiecare o poartă așezată între două ferestre la stânga, ale salonului, și una în dreapta, a sufrageriei, în spatele căreia se găsea bucătăria. Dormitoarele erau dispuse la primul etaj. Case identice, purtând numerele pare, se ridicau până în urmă cu doi ani și de cealaltă parte a străzii. Enorma bilă de fier a demolării le culcase însă la pământ ca pe niște jucării de carton, iar acum peisajul nu mai era constituit decât din șantierul ticsit de macarale, schelărie metalică, concasoare, scânduri și roabe.

Trei dintre locuitorii de aici aveau mașină. Chiar și cu storurile coborâte, seara tot se auzea dacă ieșea cineva la plimbare. De afară îți puteai da seama, pe de altă parte, în ce cameră se găsesc ai casei.

Puțini locatari trăgeau obloanele, așa că ai fi avut cum zări cupluri ori familii în jurul mesei, un bărbat chel, stând într-un fotoliu, sub un tablou cu ramă aurită, dar cu luciul șters, și citind, un copil sugând vârful creionului, aplecat peste caietul de teme, o femeie curățând legumele pentru a doua zi.

Totul era înfundat, fad, ca învelit în pâslă. La drept vorbind, nici măcar izvorul nu se auzea cu adevărat decât după ce intrai în pat și stingeai lumina.

Casa familiei Bouin, căreia încă i se mai spunea casa familiei Doise, era ultima din șir, lipită de peretele înalt care închidea fundătura. La baza zidului se ridica o statuie, un amoraș de bronz

ținând în mâini un pește. Un jet subțire de apă, care țâșnea din gura acestuia din urmă, cădea într-o cochilie de marmură.

Marguerite revenise la locul ei, la gura sobei. Nu mai tricota. Punându-și pe nas ochelarii cu ramă de argint, citea ziarul pe care îl ridicase de lângă, fotoliul soțului ei.

Limbile negre ale pendulei se învârtteau încet înaintea și, la fiecare fix ori și jumătate, se cutremurau, ezitând parcă.

Emile nu mai citea, nu se mai uita la nimic, rămăsese cu ochii închiși, poate gândindu-se, poate pur și simplu dormitând, schimbându-și uneori poziția picioarelor înfierbântate de căldura șemineului.

Abia după a șaptea bătaie a ceasului se ridică încet și, fără a-i arunca o privire nevastei sau coliviei cu papagalul ei împăiat, se îndreptă către ușă.

Coridorul nu era luminat. Ușa de la intrare, prevăzută central cu o cutie de scrisori, goală momentan, se afla în stânga. În dreapta dădea de scara care ducea la etaj. Întoarse comutatorul, închise ușa salonului și o deschise pe aceea a sufrageriei în care domnea frigul.

Locuința avea încălzire centrală, dar nu-i dădeau drumul decât în zilele geroase. De altfel, nimeni nu mai avea nicio treabă cu sufrageria. Cei doi soți mâncau în bucătărie, unde soba cu gaze ajungea pentru a da impresia de căldură.

Grijuliu, meticulos, Bouin stinse lampa de pe coridor, trase ușa, se îndreptă spre bucătărie și, după ce aprinse aici lumina, o închise pe aceea din sufragerie.

Împrumutase obișnuința economiei de la nevastă, dar mai avea și un motiv al lui.

Știa că, imediat ce se ridicase, Marguerite începuse să se sucească în fotoliu. Nu ar fi vrut să se țină scai după el, așa că a mai așteptat puțin. În momentul în care avea să se ridice, lăsând să-i scape un geamăt, ca înainte de fiecare gest mai important al zilei, va trebui să stingă lumina în salon, să o aprindă pe aceea din coridor, să o stingă apoi și pe aceea, să închidă fiecare ușă în urma ei.

Mișcările acestea, ale fiecăruia dintre ei, deveniseră un adevărat ritual și se încărcaseră de un sens mai mult sau mai puțin misterios.

În bucătărie, Emile Bouin scoase o cheie din buzunar și deschise dulapul din dreapta, căci aveau două. Cel din stânga, mai vechi, din lemn de pin de Australia, era acolo încă de când mai trăia tatăl lui

Marguerite.

Cel din dreapta, alb, al lui Bouin, fusese cumpărat de pe bulevardul Barbes.

Din dulap scoase un cotlet, o ceapă și trei andive fierte, care rămăseseră de la prânz, și pe care le pusesese într-un castron. Luă și o sticlă de vin roșu, pe jumătate plină, își turnă un pahar, apoi trecu și la rezerva lui de unt, ulei și oțet.

Aprinse focul la mașina de gătit, puse o bucată de unt la topit, tăie ceapa în felii și, când aceasta începu să se rumenească, puse și carnea în tigaie.

Marguerite apără în cadrul ușii, făcându-se că nu-l vede, că habar nu are că ar fi și el pe acolo, că nu simte nici măcar mirosul de ceapă, pe care nu-l putea suferi.

Cu cheia agățată la brâu, își deschise și ea dulapul ei.

Încăperea nu era deloc mare, iar masa ocupa o bună parte din ea. Erau obligați să se miște cu o deosebită precauție pentru a nu se lovi unul de altul. Însă se obișnuiseră într-atât cu asta, încât aproape că nici nu se atinseseră vreodată.

Nu se mai foloseau, ca pe vremuri, de fețele de masă, ci se mulțumeau cu mușamaua în carouri.

Și Marguerite își avea sticla ei, însă nu cu vin, ci cu un tonic alcoolizat, la modă pe la începutul secolului, din care tatăl ei îi dădea la prânz și seara, pe când era încă o fetiță anemică.

Pe eticheta de pe vremuri, care reprezenta niște frunze greu de identificat, se putea citi scris cu litere meșteșugit împodobite: *Cordial des Alpes*.

Femeia își umplu un păhărel cu lichior, în care își înmuie buzele cu lăcomie.

O dată friptura făcută și andivele încălzite, Emile puse totul într-o farfurie și se așeză la unul dintre capetele mesei, în fața sticlei sale, pâinii, salatei, brânzei și untului său.

Aparent indiferentă la mâncarea lui, bătrâna își puse porția ei la celălalt capăt al mesei: o felie de jambon, doi cartofi reci pe care îi înfășurase în staniol înainte de a-i băga în frigider și două felii de pâine.

Era în întârziere față de soțul ei. Se mai întâmpla și ca unul dintre ei să se așeze la masă când celălalt tocmai încheiase. Nu avea nicio importanță, fiindcă, oricum, se ignorau reciproc.

Mâncau în tăcere, cum de altfel în tăcere conviețuiau.

Bouin era convins că nevasta lui își zicea:

— Ia uită-te la el, mănâncă tot de două ori pe zi carne! Și special mai prăjește și ceapă...

Parțial chiar era adevărat. Îi plăcea lui ceapa, dar nu simțea nevoia să mănânce zilnic.

Uneori, ca să o scoată din minți, pregătea feluri complicate, care îi luau un ceas ori două. Pentru el, toate acestea aveau un rost. Erau dovada că nu își pierduse pofta de mâncare, că rămăsese la fel de pofticios, dar că nu îl descuraja în niciun fel să își pregătească masa de unul singur.

În alte dimineți aducea burtă, la a cărei simplă vedere nevastei i se întorceau mâțele pe dos.

Cât despre ea, serile, pentru a sublinia ideea de masă frugală, se mulțumea cu o felie de jambon ori de friptură rece de vițel, eventual puțină brânză și, uneori, unul sau doi cartofi rămași de la prânz.

Și această demonstrație avea rost. Ba chiar mai multe rosturi. Mai întâi, dovedea că el cheltuiește mai mult decât ea pe mâncare. Apoi, că ea refuză să utilizeze tigaia după el. Când nu se putea altfel, prefera să aștepte până când Emile spăla vasele, chiar dacă din cauza aceasta mânca mult mai târziu.

De mestecat, mestecau amândoi fără grabă, ea cu mișcări abia perceptibile ale fălcilor, de parcă ar fi fost un șoricel, el, dimpotrivă, manifestându-și zgomotos apetitul și plăcerea de a mânca:

— Vezi?! Nu mă deranjează pentru nimic în lume prezența ta... Ai crezut că ai să mă pedepsești, să-mi vii de hac... Și uite că sunt cu totul fericit și nici că mi-am pierdut pofta de mâncare...

Firește, dialogurile erau fără cuvinte, însă prea se cunoșteau bine ca să nu își ghicească fiecare cuvânt, fiecare intenție.

— Ești grosolan... Mănânci mizerabil și te-ndopi cu ceapă ca un mârlan... Cât despre mine, întotdeauna am avut un apetit de vrăbiuță... Așa-mi zicea și tata... Vrăbiuța lui... Primul meu bărbat, talentat și ca poet, și ca muzician, îmi spunea porumbița lui delicată...

Izbucnea în râs. Dar nu la vedere, pe dinăuntru. El nici că-și dădea seama de râsul ei.

— Când colo, săracul de el, a murit... El era cel delicat... Iar privirea ei se asprea de cum da de acest al doilea bărbat.

— Dar și tu, care te crezi atât de tare, tot înaintea mea ai să te

duci...

— M-aș fi dus eu de mult dacă m-aș fi lăsat în nădejdea... Îți mai aduci aminte de sticla din beci?

Izbucni la rândul lui în răs, tot pe dinăuntru. Degeaba rămăseseră singuri în casa învăluită în tăcere, degeaba se condamnaseră amândoi la amuțirea absolută, tot schimbau între ei replici feroce.

— Ia stai așa... Te fac eu să-ți vină mâncarea-n gât... Scoase din nou carnețelul, scrisese trei cuvinte, rupse fâșia de hârtie și o aruncă direct în farfuria soției.

Fără umbră de mirare, aceasta desfăcu biletul.

Atenție la unt.

Chiar era mai tare decât putea duce. Înțepeni. Nu se putuse obișnui nicicând, până la capăt, cu gluma aceasta. Doar știa că nu avea cum fi otrăvit untul, îl ținea încuiat în bufet, cu toate că se înmuia și, deseori, chiar curgea.

Nu că s-ar fi oprit din mâncat, dar o făcea cu un efort evident. O să se răzbune mai târziu. Deocamdată, nu știa cum. Avea tot timpul să se gândească la asta. Doar ce altceva să facă?

— Uiți că sunt femeie și femeia are întotdeauna ultimul cuvânt, lasă că mai are și vreo trei sau cinci ani mai mult de trăit decât bărbatul... N-ai decât să numeri văduvele... De câte ori sunt mai numeroase decât văduvii?...

Bine, fusese și el văduv cândva, dar din cauza unui accident, așadar nu se punea la socoteală. Prima lui soție, strivită de un autobuz pe bulevardul Saint-Michel, nu murise imediat, ci o mai târâse doi ani, lipsită de puteri. Pe vremea aceea, el încă avea serviciu, nu ieșise la pensie. Seara, când se întorcea acasă, o îngrijea și făcea și treburile din gospodărie.

— S-a răzbunat grozav, nu? Vid. Tăcere. Ploaia din curte.

— Stau și mă-ntreb uneori dacă nu te-ai săturat tu pe la o vreme și n-ai scăpat de ea... Cu toate medicamentele pe care le lua, n-ar fi fost mare lucru... Nu era nici la fel de lipsită de încredere, nici la fel de rafinată ca mine... O proastă cu etichete mari și roșii, care mulgea vacile-n tinerețe...

Marguerite nu o cunoscuse. Locuiseră la Charenton. Însă Emile îi povestise despre mâinile roșii, cu tandrețe, pe vremea când încă mai conversau.

— Mi se pare ciudat să îți văd mâinile atât de albe, încheieturile atât de fine, pielea aproape transparentă... Prima mea soție era o fată de la țară, voinică, cu mâini mari și roșii...

Scoase din buzunar un pachet de trabucuri italienești, strâmbe, negre, foarte tari, cărora li se mai zicea și cuie de coșciug.

Aprinse unul, suflă o trambă de fum împruțit și se scobi între dinți cu chibritul.

— Perfect pentru tine, babornițo... Asta o să te lecuiască să te mai dai așa delicată...

— Ai răbdare... N-ai să pierzi nimic...

Bărbatul își goli paharul de vin, terminând sticla și, după ce rămase o clipă nemișcat, se ridică și se îndreptă către chiuvetă, dând drumul la apa caldă.

În timp ce ea își sfârșea masa cu înghițituri delicate, spală vasele personale, șterse tigaia întâi cu o hârtie, apoi cu o cârpă, împachetă cu grijă, într-un jurnal, osul și grăsimea rămase din cotlet pentru a le arunca la pubela de sub scară. Desigur, nu uită să își încuie dulapul.

Și, uite- așa, o felie a zilei fusese ciugulită, drept pentru care trecu la a doua, întorcându-se în salon și pipăind butonul televizorului. Pe programul unu era emisiunea de știri. Schimbă direcția fotoliului. Butucii din vatră arseseră aproape complet, însă nu mai era nevoie să realimenteze focul, fiindcă în încăpere plutea deja o căldură plăcută.

Își spală și ea vasele. Din salon o auzea forfotind încolo și-ncoace. Până la urmă i se alătură, dar nu se grăbi să își întoarcă fotoliul. Nu o interesau știrile.

— N-au decât politică împruțită, accidente și violență..., îi explica uneori.

Așa că își relua veșnicul împletit. Dacă însă se anunța vreun festival muzical, mișca fotoliul, insesizabil la început, apoi încă puțin și încă puțin. Nu voia să pară pasionată de toate prostiile acelea. Nu ca el, care-și mai ștergea din când în când nasul, în timpul vreunei romanțe sentimentale și triste.

Bouin se ridică pentru a lua pubela de sub scară și a o duce afară, la marginea trotuarului. Ploaia era rece ca gheața, fundătura goală, cu tot cu cele șapte case înșiruite ale ei, cu cele câteva ferestre luminate, cu mașinile acelea trei așteptând următoarea dimineață și cu șantierul înfiorător în care începuseră să se ridice unii pereți, alături de niște gropi căscate amenințător.

Peștele de la fântână continua să-și scuie apa în bazinul rotund sub formă de cochilie, iar pe amorașul de bronz șiroia ploaia.

Încuie și trase zăvorul. Apoi, ca în fiecare seară, coborî storurile din sufragerie, apoi din salonul unde televizorul funcționa fără încetare.

Acesta nu dădea decât o lumină slabă, argintie, dar chiar și așa putu descoperi dintr-o aruncătură de ochi că nevasta ținea termometrul în gură.

Ei da, găsisse! Era mica ei răzbunare, riposta la povestea cu untul. Își închipuia că-l pune pe jar dacă îl convinge că e bolnavă.

Cândva nu vorbea decât despre plămânii și bronșitele ei și, la cea mai mică răceală, se înfoflea în șaluri.

— N-ai decât să crăpi, coană mare...

Nu se mulțumi doar s-o gândească. O mai și scrise pe o bucățiță de hârtie pe care ea o primi în poală când se aștepta mai puțin. O citi, scoase termometrul din gură, își privi cu milă soțul, după care, luând din buzunar un petic de hârtie, scrise la rândul ei:

Deja te-ai înverzit.

Nu îl aruncă, ci îl așeză pe masă. N-are decât să se mai deranjeze și el. Nu se înarmase și ea cu un carnet cu fâșii detașabile, îi ajungea indiferent ce bucățiță de hârtie, fie chiar și ruptă dintr-un ziar.

N-o să-ndrăznească el să se ridice imediat. În pofida curiozității va aștepta cât mai mult cu putință.

Dar femeia descoperi modalitatea de a-l face să reacționeze. Era destul să se ducă și să treacă televizorul pe programul doi. Nu ar suporta să i se impună un alt program decât acela pe care îl alesese.

Drept pentru care, imediat ce nevasta i s-a întors în fotoliu, Bouin își părăsi culcușul, schimbă iarăși postul, apoi, în trecere, ca din întâmplare, puse mâna pe bilet.

Te-ai înverziți Râse. Se strădui să râdă. Râdea însă fals, evident nici vorbă să hohotească din toată inima, fiindcă adevărul era că pielea nu-i arăta deloc bine. O constata în fiecare dimineață, când se bărbierea.

Mai întâi dăduse vina pe dalele băii, căroră le dispăruse luciul. Așa că s-a mai privit în oglindă și în altă parte. Firește că slăbise. Ceea ce, la bătrânețe, oricum era mai bine decât să se fi îngrășat. Citise într-un ziar că firmele de asigurări îi pun să plătească mai mult pe grași decât pe slabi.

Totuși, se obișnuia greu cu bărbatul în care se transformase, înaintea era înalt, zdravăn, voluminos, voinic.

Pe șantierul pe care lucrase purta niște cizme enorme și, fie vară, fie iarnă, haină neagră de piele. Putea mânca ori bea orice, fără să-și facă griji din pricina stomacului. Cincizeci de ani nici nu i-a dat prin cap să se suie pe cântar.

Acum însă se simțea de-a dreptul slăbănog în hainele în care înnota parcă, și, din când în când, ba îl durea un picior, ba un genunchi, ba ceafa, ba în piept.

Avea șaptezeci și trei de ani, dar, în afara faptului că slăbise, refuza să se considere bătrân.

Nici ea să nu se fi crezut bătrână? Când îl vedea dezbrăcându-se părea că-1 privește batjocoritor, fără a-și da seama că era și mai prăbușită decât el.

Încă unul dintre jocurile lor! Pe care-1 vor desfășura ceva mai târziu, pe la zece seara, când vor urca în dormitor. La etajul întâi se aflau trei camere. În noaptea nunții dormiseră, firește, în prima, care fusese dormitorul părinților ei și pe care și-l alesese și cu cel dintâi soț.

Păstrase vechiul lor pat din lemn de nuc, salteaua de puf și plapuma uriașă. Bouin încercase să se obișnuiască cu toate acestea. Renunțase după câteva zile, cu atât mai mult cu cât femeia refuza să rămână peste noapte cu fereastra deschisă.

Nu mersese până la a-și alege un alt dormitor, ci își adusese propriul pat, pe care îl instalase lângă al nevastei.

Încăperea avea tapet cu floricele. La început, pe pereți nu erau decât două fotografii în rame ovale: cea a tatălui lui Marguerite, Sebastien Doise, și cea a mamei, care murise de ftizie când ea era foarte mică.

Mai târziu, când încetaseră să își mai vorbească, femeia agățase, alături de portretul tatălui ei, și pe acela al primului soț, Frederic Charmois. Din poză părea un bărbat zvelt, distins, cu aer de poet, cu mustață subțire și cioc ascuțit. Era prim-violonist al Operei și, ziua, dădea lecții câtorva elevi.

La mai puțin de o săptămână, bărbatul răspunse provocării, instalând și el, la capul patului lui, portretul celei dintâi soții.

Așa fiecare îl putea sfida pe celălalt, lucru pe care păreau a-1 face și atunci când se dezbrăcau. S-ar fi putut retrage în alte camere, însă nu voiau să schimbe nimic din obișnuințele anilor de început.

Bouin se dezbrăca de fiecare dată primul, cât mai pudic cu putință. Nu-și lăsa la vedere mai mult de o clipă pieptul gol, coastele din ce în ce mai pronunțate, coapsele și picioarele păroase, de pe care mușchii se topiseră.

Știa că îl pândește, încântată să-l vadă cum se degradează încetul cu încetul, însă, puțin mai târziu, era rândul lui să tragă cu coada ochiului la pieptul îngust și plat, la fesele care atârnavă ori la gleznele ei umflate.

— Frumoasă mai ești, fetițo!...

— Da' ce, te-oi fi crezând tu cine știe ce splendoare?!

Și tot nu-și spuneau nimic. Se măsurau în tăcere. Se duceau pe rând să se spele pe dinți, întrucât baia era singura încăpere în care nu pătrundeau niciodată împreună. Le devenise familiar zgomotul zăvorului, de fiecare dată când unul dintre ei închidea ușa pe dinăuntru.

Bărbatul se lăsa să cadă greu pe pat, stingând apoi lampa de la căpătâi. Marguerite, în schimb, alunecă delicat între cearșafuri, iar el știa că urma să rămână multă vreme cu ochii deschiși, în așteptarea somnului.

El adormea aproape imediat. Încă o felie a zilei, cea din urmă, fusese consumată. Mâine va fi o altă zi, cam la fel cu aceea de azi.

Ce bun era somnul! Dar cel mai bine era să viseze fie că nu mai avea nicio vârstă, fie că nu mai era bătrân. I se întâmpla să vadă niște peisaje ca pe vremuri, în culori vii, mirosind plăcut. Uneori alerga chiar până-și pierdea suflul în căutarea unui izvor căruia îi auzea susurul.

Pe Marguerite nu o visa niciodată, foarte rar îi apărea în somn prima soție, de fiecare dată cu chipul ei dinaintea căsătoriei.

Chiar așa, Marguerite o fi visând și ea? Și pe cine? Primul soț? Tatăl? Perioada în care purta pălării de pai cu boruri mari, când se plimba pe malul Marnei, protejată de o umbreluță?

Ce-i păsa lui? N-are decât să-și viseze primul bărbat, muzicianul, și copilăria, dacă asta are chef.

Nici că-i păsa! Păi, nu?

Capitolul 2

e trezi la șase dimineața, ca în fiecare zi, cum o făcea de o viață, fără să fi avut vreodată nevoie de ceas. Și tatăl lui se deștepta cu noaptea în cap. Era zidar în vremea în care nu se foloseau macaralele, iar pereții se ridicau cărămidă cu cărămidă, pe măsură ce creșteau și

schelele.

Locuiau la Charenton, într-o căsuță, un pavilion, cum i se zicea, chiar în spatele ecluzei care lega canalul Marna de Sena. Vecinii din cartier își închipuiau că tatăl lui avea părul cărunt fiindcă era plin de ipsos sau de mortar.

Baie n-aveau. Vară, iarnă, se spălau în curte, la pompă, goi până la brâu și, o dată pe săptămână, sâmbăta, mergeau la baia publică.

Bouin fusese și el tot zidar. La început, pe la paisprezece ani, când devenise ucenic, primele lecții despre meserie însemnaseră drumurile după vin roșu pentru întreaga echipă.

Școala o făcea la seral. De dormit, dormea foarte puțin. Era deja căsătorit când își trecuse examenele de maistru și încă și mai târziu pe cele de inspector la serviciul de drumuri.

Prima nevastă se numea Angele, Angele Delige. Se născuse într-un sat de pe lângă Havre și, la șaisprezece ani, părinții o trimiseseră la Paris, cum făcuseră și cu celelalte patru surori ale ei. La început se angajase ca dădacă, apoi ca vânzătoare într-o mezelărie.

Ce e drept e drept, mulsese vacile și avea mâinile mari și roșii.

Închiriaseră o locuință nu departe de ecluză, pe cheiul de la Charenton. Pe vremea aceea, Bouin trecea în fiecare dimineață, înainte de a se duce la lucru, să își îmbrățișeze mama și tatăl.

Nici acolo nu avea baie. Continua să meargă la băile publice ale căror coridoare erau inundate de un abur cu miros omenesc.

— De ce nu folosești cada?

Lui și lui Marguerite le era greu să se tutuiască. Se recăsătoriseră el la șaiszeci și cinci de ani, ea la șaiszeci și trei. Se purtau stângaci unul cu altul, mai intimidați decât niște tineri îndrăgostiți.

Chiar să se fi iubit?

— Prefer dușul...

Îi speria ideea de a sta întins în apa caldă, fiindcă îl cuprindea o toropeală care nu i se părea naturală. Îi plăcea în schimb să se săpunească bine sub duș și apoi să își lase îndelung trupul gol biciuit de stropi reci.

— Cât ai de gând să te mai trezești atât de devreme, din moment ce nu ai nimic de făcut toată ziua?

Pentru el, patul semăna cumva căzii. Seara era bine, fiindcă îl fura somnul. Dar pe la șase dimineața, vara chiar mai devreme, simțea nevoia de a se reîntoarce la viață. Încercase, ca să-i facă o bucurie, să

rămână sub plapumă, dar lucrul acela aproape că-i provoca dureri în piept.

Se ridica fără zgomot, se strecura în baie și închidea ușa fără a uita să tragă zăvorul. Dușat, bărbierit, își trăgea vechii pantaloni de velur, prea largi, cămașa de flanel și cobora în papuci, pentru a nu o deranja.

Era convins că se deșteptase și ea, că doar se prefăcea că mai doarme, că îl spiona, atentă la orice sunet.

Jos își pregătea o cană mare de cafea. După ce se asigura că are cheia în buzunar, se îndrepta către ușa de la intrare și ajungea în fundătură.

În acest anotimp, când afară nu se împrăștiase încă întunericul, becul cu gaz era singurul care dădea o lumină gălbuie peste case și șantier.

Ani de-a rândul, pisica se ținuse după el cu solemnitate, ' de parcă plimbarea pe străzile fără un trecător ar fi fost un act de mare importanță, un soi de slujbă pe care o celebrau amândoi, în tăcere.

La Charenton, Bouin nu avea pisică. În ultimii doi ani de viață ai primei soții, după ce accidentul de autobuz o transformase într-o infirmă, numai de plimbări nu-i mai ardea. Trebăluia prin gospodărie, făcea ordine, spăla, freca, îi pregătea lui Angele micul dejun.

Înainte de acea oribilă întâmplare se plimba cel puțin o jumătate de ceas pe malul apei, uitându-se la șlepurile trase la mal, la butoaiile ce trebuiau să ajungă la un cunoscut negustor de vinuri, la remorcherile care trăgeau după ele patru sau cinci barje pline cu nisip adus din amonte, de la Corbeil.

Acum urma invariabil același itinerar. Fundătura dădea în strada Sântee, la jumătatea drumului între închisoare și spitalul Cochin. Mai jos se găsea clinica pentru alienați, prin fața căreia trecea înainte de a urca pe strada Faubourg-Saint-Jacques.

La ieșirea străzii Tombe-Issoire în piața Saint-Jacques zărea biserica Saint-Dominique, unde Marguerite participa la slujba duminicală. Vara venea chiar zi de zi.

Se împărtășea în fiecare dimineață. Datorită acestui fapt era în relații de prietenie cu preotul, pe care îl ajuta să împodobească altarul și să aranjeze florile în fața statuii Sfintei Fecioare.

Ce să se fi întâmplat între ei? De ce s-or fi certat? Cert e că, la un moment dat, a încetat să se mai vadă cu clericul și să-l ajute în

treburile parohiei, mulțumindu-se cu un scaun cu fundul de pai, în întinericul bisericii, în locul unui scăunel de rugăciune personal.

Bouin nu intrase decât o singură dată, din curiozitate, în ziua în care se căsătoriseră. De botezat, era botezat, ba chiar își făcuse și prima comuniune. Numai că, în familia lui, nimeni nu se ducea la slujbă, ceea ce nu îi împiedicase pe tatăl și mama lui să ceară să fie înmormântați religios.

Avea și o soră, dar relația dintre ei nu fusese una cum se cade, cel puțin la începuturi. Ani de zile, nimeni nu a mai știut nimic despre soarta ei. Habar nu avea dacă mai trăiește ori ba. Apoi, 1 într-o bună dimineață, o scrisoare care îl căutase pe la mai multe adrese și care purta înscrisuri din partea mai multor factori poștali ajunsese, în sfârșit, la Emile. Sora lui îl anunța că se căsătorise cu un morar de lângă Tours, că avea doi copii, o casă mare pe malul Loirei și o mașină americană.

De revăzut însă, n-o revăzuse. Ii scrisese doar că e văduv și că se apropia de pensie.

O luă la dreapta, pe bulevardul Port-Royal, apoi încă o dată la dreapta, pe strada Sânte, pe care o regăsi la fel de goală ca în clipa în care o părăsise.

În timpul plimbării de numai un sfert de ceas trecuse pe lângă un spital, o pușcărie, un azil, o școală de infirmiere, o biserică și o cazarmă a pompierilor. Nu era asta ca un fel de rezumat al existenței? Nu lipsea decât cimitirul, care nu se găsea oricum prea departe.

Aproape ajuns acasă, îl zări pe Victor Macri, unul dintre vecini, cel cu mersul solemn, de la numărul 3, ieșind și pornind motorul automobilului.. Se salutară. Mașina scoase întâi o trâmbă de fum, apoi își intră, încetul cu încetul, în ritmul de funcționare, iar Macri se îndreptă spre marele hotel de pe malul drept al fluviului, unde era portar.

Și el, și nevasta cunoșteau toți locuitorii din fundătură. Marguerite era proprietarul întregului șir de case ce mai rămăsese în picioare, tatăl ei vânzând cu câțiva ani înaintea morții șirul de vizavi, unde se construia acum marele imobil cu apartamente de închiriat.

Emile Bouin scoase cheia din buzunar. Și acum, după trei ani, tot îi lipsea pisica și, în fiecare dimineață, avea un moment de ezitare, ca pentru a lăsa animalul să treacă înaintea lui, conform vechiului obicei.

La etaj auzi pași și apa curgând în cadă. De acum putea ridica

storurile. Nu peste mult timp întunericul de afară își va mai pierde din densitate, lumina becului stradal va păli și se vor auzi, precedați de trântituri de uși, pași îndreptându-se către strada Sânte.

Nu-1 apăsa nici singurătatea zorilor, nici golul din jur. În-' treaga viață obișnuise să facă aceleași gesturi, la aceleași ore.

Unele gesturi totuși și unele puncte ale orarului se mai schimbaseră. Trăise diferite perioade, dar fiecare era marcată de ritmul ei determinat, pe care evita să-l rupă.

De pildă, ca și atunci când se pregătea să plece pe șantier, acum venise timpul vinului roșu, al feliilor groase de pâine și al cârnaților.

Înainte de a pleca la muncă, tatăl lui mânca o farfurie mare de supă, o friptură de vită sau o tocană, ceea ce nu-1 împiedica să mai care de-ale gurii după el, în traistă.

Maică- sa era micuță, dar destul de grasă. O vedea mai mult spălând rufe, pe care le întindea în curte. Nu erau pe-atunci mașini de spălat. Și dacă ar fi existat, ar fi fost prea scumpe. Fără îndoială, mama n-ar fi avut nicidecum încredere, cum nu avea în nimic din ceea ce funcționa cu electricitate.

Punea rufele la fiert într-un vas enorm, cositorit, apucându-se de treabă foarte devreme, întrucât avea nevoie de soț ori de fiul ei pentru a o ajuta să-l ia de pe foc înainte de a pleca la lucru.

Erau zilele de călcat, serile consacrate cârpitului ciorapilor, după-amiezile curățării vaselor de aramă, în așa fel încât săptămâna însemna o suită de imagini și de mirosuri diferite.

Curios însă, cu vârsta devenise aproape insensibil la mirosuri. Nici străzile nu le mai vedea cu aceiași ochi de odinioară, când se dovedeau un spectacol în continuă schimbare, de care nu te puteai plictisi.

Îl se părea, pe atunci, când se arunca în mulțime, că face parte dintr-un tot, că participă la un fel de simfonie în care fiecă notă, fiecă pată de culoare, fiecă pală de vânt cald ori rece îl vrăjeau.

Nu ar fi putut spune când se produsese schimbarea. Desigur, se instalase puțin câte puțin, pe măsură ce îmbătrânea fără să-și. Dea seama. Fiindcă niciodată nu se surprinsese îmbătrânind. Fiindcă nu se simțea bătrân. Era teribil de uimit când se gândea câți ani are.

Nu devenise nici mai înțelept, nici mai indiferent. Avea încă puștismele lui, gândurile, gesturile, obiceiurile copilului care fusese cândva.

Din piața Saint-Jacques își cumpărase jurnalul de dimineață, asupra căruia își arunca ochii mâncând. Marguerite petrecea un timp interminabil sus, făcându-și toaleta matinală. Când încă își mai vorbeau, cu patru ani mai-nainte, el făcuse observația că este periculos să intri în cadă într-o încăpere închisă cu zăvorul, fiindcă ți s-ar putea face rău și nimeni n-ar avea de unde ști.

Căpătase obiceiul, mai ales de când își declaraseră război, să stea cu urechile ciulite tot timpul cât ea era în apă. Lucru ușor, mai ales pentru că baia se afla chiar deasupra bucătăriei. Țeava de evacuare trecea prin încăperea de jos, prin dreapta unuia dintre dulapuri, și, de fiecare dată când se golea cada, producea un zgomot infernal.

Dădu de două ori peste cap paharul cu vin, pahar din sticlă groasă, fără picior, ca la țară. El va bea imediat și pe cel de-al treilea, pe la jumătatea dimineții, la întoarcerea de la piață.

Ceasul deșteptător arăta șapte și un sfert. I se părea că dimineața acesta ticăie mai puternic decât în restul zilei. Mai remarcase și că este mai grăbit decât pendula din salon, și se întreba cum este posibil, din moment ce ambele arătau aceeași oră.

Își aprinse primul trabuc italianesc și coborî în pivnița luminată de un bec chior, fixat pe tavan. Sparse lemne vreun sfert de ceas, fiindcă era mai ieftin să cumperi bucăți mai mari, decât gata tăiate la dimensiunile șemineului.

Umplu coșul pe care-1 urcă în salon, iar de acum urma o altă sarcină care presupunea minuție: aprinderea focului în același timp cu ascultarea știrilor la aparatul de radio portabil.

La drept vorbind, știrile nu-1 interesau. Era un alt obicei, una dintre acele pietre de hotar destinate să marcheze scurgerea zilei. O auzi pe Marguerite intrând în sufragerie, apoi în bucătărie. Afară, ploaia cădea prin ceața alburie.

Nu era nevoie să stea cu ochii pe ea din moment ce își încuiase alimentele în dulapul lui. Femeia își pregăti cafeaua decofeinizată, convinsă că este bolnavă de inimă.

Dar dacă nu era vorba decât despre un alibi, o motivație pentru a se putea plânge și arbora aerul acela suferind?

Oricum, își bău cafeaua cu lapte, ronțăind și trei-patru biscuiți cu unt, așa că nu avu vase de spălat.

În salon, focul începuse să își facă simțită dogoarea. Cu toate că ziua părea încă nehotărâtă și fadă, Emile stinse totuși luminile și urcă

la etaj, unde mai avea de făcut patul, lucru pentru care dovedea o deosebită aplicație, nelăsând nici cuta cea mai mică pe cearșaf, pături ori cuvertură.

Venise vremea să urce și Marguerite. Nu se salutau, nici măcar o privire nu schimbau. Fiecare își continua activitatea ajunsă de multă vreme rutină, fără a trage cel puțin cu coada ochiului spre celălalt, decât atunci când nu se credea observat.

Ea îmbătrânea. Sigur, nici când o cunoscuse nu mai era vreo tinerică, ci o persoană de o anume vârstă, cam fragilă, ceea ce îi sporea distincția.

Tenul îi era proaspăt, roz-bombon, sub părul alb și mățos, iar figura îi exprima blândețe, bunăvoință.

Negustorii din strada Saint-Jacques o adorau și o respectau. Nu aparținea lumii lor, ci unei cu totul alta. Era un soi de aristocrată în cartierul în care, în alte vremuri, tatăl ei ridicase imobilele din fundătura care îi purta numele.

Timp de treizeci de ani trăise alături de un bărbat la fel de distins ca ea, un muzician, un artist, prim-violonist al Operei, care putea fi văzut trecând, serile, în frac, sub o capă neagră și care, multe vreme, păstrase obiceiul de a nu se lipsi de joben.

Avea și el același zâmbet blând și șters, aceeași politețe timidă și puținel condescendentă, totodată.

— Ce profesor bun... Și anul acesta, unul dintre elevii lui a câștigat premiul întâi la Conservator...

Pe atunci, în fundătură se puteau auzi ceasuri întregi aceleași fraze muzicale repetate la vioară, pe când profesorul acompania la pian.

Instrumentul muzical se mai afla încă într-un colț al salonului, încărcat de fotografii și de bibelouri fragile. Marguerite cântase și ea până la moartea primului soț, dar la întoarcerea de la înmormântare se hotărâse să nu o mai facă nicicând.

La început, Bouin insistase. Ea îi răspunsese cu o încăpățănare blândă:

— Nu, Emile... Era pianul lui. Și mai păstrează o fărâma din viața lui...

O dată ridicase capacul și își lăsase un deget să vagabondeze pe clapele de fildeș. Ea coborâse în grabă, indignată, incapabilă să înțeleagă cum a putut da dovadă de o asemenea îndrăzneală.

În ochii ei, pianul chiar constituia o parte din întâiul soț. Era o relicvă sfântă, ca și vioara închisă în dulapul din perete. Desigur, acum împărțea cu un alt bărbat dormitorul pe care Frederic Charmois îl ocupase alături de ea timp de treizeci, de ani. Cel de acum se spăla în aceeași baie, iar, la început, încercaseră să aibă și aceleași raporturi intime.

Numai că nu mersese. Intimidați amândoi, aveau impresia că, la vârsta lor, gesturile făcute cu stângăcie deveneau ridicole, că nu reușeau altceva decât să compună o parodie.

Cine știe? Poate că pentru Marguerite era vorba de un sacrilegiu. O revedea cu pleoapele strânse, cu buzele iremediabil lipite. Era o resemnată. Bine, din moment ce se căsătoriseră, noul soț avea dreptul să dispună de trupul ei.

Însă trupul era rigid, ca pregătit pentru apărare.

— Continuă, dacă tot vrei...

— Tu nu vrei?

— Nu știu.

Poate vrusese la începuturi. Poate, serile, adormind, visa uneori plăcerile pe care le cunoscuse cândva. Dar când să și le mai acorde o dată, întreaga ființă i se revolta.

— O să ne obișnuim unul cu celălalt... Și încercaseră de mai multe ori.

— Credeam că mă iubești...

— Te iubesc... Iartă-mă...

— Ce te-mpiedică? Iar ea repeta:

— Iartă-mă... Nu e vina mea...

Și lacrimi îi tremurau la marginea genelor.

În ioc să se rezolve, lucrurile merseseră din rău în mai rău. Cum se apropia de patul de nuc, vedea trupul lui Marguerite strângându-se și ochii căpătând sclipiri de oțel, de ură aproape.

Nu mai era decât masculul, bruta care nu are în cap decât. Satisfacerea personală. Și așa ea suferise din cauza felului lui greoi de a se deplasa, de a exista în locuința în care, altădată, domneau discreția și delicatețea. Se obișnuise greu și cu havanele lui, pe care, la început, se ducea să le fumeze în pragul ușii.

Cât despre pisică, aceasta îi inspira o groază aproape superstițioasă.

Încă din prima zi, animalul o privise fix, ca și cu m ar fi încercat

să priceapă ce căuta ea în existența lui și a stăpânului.

Se întâmpla să se țină după ea prin toată casa, pe scări, ca pentru a se asigura că nu constituie un pericol, iar ochii aurii și plini de mister ai creaturii păreau că pun neîncetat o întrebare.

De dormit dormea în patul lui Bouin, lipită de picioarele acestuia, așteptând, înainte de a se lăsa furată de somn, ca ființa dubioasă din patul vecin să nu mai facă nicio mișcare.

În perioada aceea, Marguerite se ocupa singură de treburile din gospodărie.

— Nu te duci să te plimbi?

Nu-i plăcea să-l vadă târându-și pașii prin casă când făcea curățenie. Așa că el își lua șapca și pornea agale din stradă-n stradă, uneori până tare departe, de exemplu pe malul apei, cu pas egal, până în vechiul său cartier.

Nu era nici fericit, nici nefericit. Se mai oprea să bea un pahar de vin roșu prin vreo cârciumioară, ca pe vremuri, în pauze, când supraveghea cine știe ce șantier.

Diferența era că, pe atunci, se găsea înconjurat de oameni ca și el, plini de praf și de noroi. Vorbeau tare, râdeau, ciocneau paharele.

— Un rând și din partea mea, Alice...

O bună bucată de timp lucrase în centrul orașului, când se făcuse joncțiunea între bulevardul Haussmann și Marile Bulevarde, cele dintre Madeleine și Republique. Participase și la transformarea arterelor exterioare, la demolarea zidurilor de apărare.

Peste tot se putea descoperi câte un mic bar simpatic, în care oamenii se revedeau de mai multe ori pe zi. Adeseori și mâncau acolo, scoțându-și de-ale gurii din traistă. Prima lui soție, Angele, găsea modul acela de viață absolut natural. Nu aveau copii și nici chef de a afla care dintre ei este de vină pentru acea situație.

Evident, Angele nu mirosea sub nicio formă a elită. În schimb, era veselă, de o voioșie zgomotoasă. Adora cinematograful, unde mergea singură după-amiezile, iar serile îl ruga să o însoțească, pentru a vedea vreun film. Sâmbătă seara se ducea să danseze.

Vara, duminicile luau trenul pentru a merge undeva, pe aproape, la țară, unde mâncau în aer liber și se întâlneau cu alte cupluri simpatice, pentru a ciocni un pahar.

Le era cald. Transpirau. Se îmbăiau în râu. Cum Angele nu știa să înoate, se bălăcea aproape de mal.

La întoarcere aveau un gust amar în gură, gustul fripturii mâncate, al frunzelor strivite, al mălului din râu. Capul li se cam învârtea fiindcă nici vorbă să fi băut sprîț, ci vin curat. Simțea tot mai grea mâna nevastei, agățată de brațul lui, pe măsură ce se apropiau de casă.

— Sunt frântă...

O distra să se simtă amețită.

— Ție nu ți s-au înmuiat picioarele?

— Nu...

— Pariez că vrei să facem dragoste...

— De ce nu?...

— Și eu am chef, dar mă întreb dacă să am și curajul... Ghinionul tău, dac-adorm...

Nimic nu avea importanță. Nimic nu era grav, cu atât mai puțin dramatic. Nu era nicio problemă dacă masa nu era gata sau dacă patul nu era făcut.

— Inchipuie-ți că am dormit toată ziua... Păi, e și vina ta... Dacă nu mi-o trăgeai la greu, până la două dimineața...

Lui Marguerite i. S-ar fi părut vulgară. Chiar era de o vulgaritate bună, sănătoasă, la fel cu a lui.

— Ia zi, m-ai înșelat?

— S-a mai întâmplat...

— Și- o să se mai întâmple?

— Uneori, doar când s-o ivi ocazia... Prin jurul șantierelor se-nvârtesc mereu tot felul de puștoaice,...

— Și nu ți- e rușine să profiți de ele?

— Nu.

— Și te simți la fel de bine și cu ele?

— Ei, nu chiar la fel...

— De ce?

— Păi, fiindcă pe tine te iubesc... Cu celelalte e ca și cum aș bea o jumătate de vin cu băieții...

— Dac-ar ști ce zici despre ele...

— Las' că nu le-ar păsa... Oricum, le tot trecem de la unul la altul...

Cine știe? Poate că Angele îl înșela și ea. Prefera să nu se gândească la așa ceva, dar nici nu excludea posibilitatea. Păi, avea toate după-amiezile libere. Se ducea în centru, umbla prin magazine nu

pentru a cumpăra ceva, fiindcă bani nu avea, ci numai din plăcerea de a privi. O ispitea indiferent care afiş cinematografic, așa că intra și lua loc în întuneric.

De ce nu și-ar fi încercat norocul chiar niciun bărbat? Și nu doar bătrânii, pentru care lucrul acesta era un fel de boală, dar și tinerii în zilele de recuperare.

— Dar tu m-ai înșelat?

— De ce-ntrebi?

— Fiindcă și tu m-ai întrebat.

— Și-ți închipui că o să-ți răspund la fel? Ce, nu ești gelos?

— Poate... Poate nu...

— La ce mi-ar folosi... îmi ajungi, nu-i așa?

Numai răspuns nu era... Se mai încrunta el, gândindu-se la acel subiect, dar nici nu s-ar fi putut zice că l-ar fi speriat cine știe cât.

L-o fi înșelat, nu l-o fi înșelat, oricum, era o fată de ispravă care făcea tot posibilul să îl vadă fericit.

Și chiar era. Nici nu – i dădea prin cap să schimbe ceva în viața lui. Existența aceea îi plăcea. Poate că, mai târziu, își va cumpăra și o mașină pentru a merge duminica să se plimbe cu Angele fără a mai apela la tren ori autobuz.

Nu i-ar fi dat nici măcar o clipă prin minte că, la finalul unei după-amieze de toamnă, nevasta lui va fi lovită de o mașină pe bulevardul Saint-Michel și nici că, la pensie, la șaizeci și cinci de ani, se va recăsători cu o femeie aproape la fel de bătrână ca și el.

La ora zece își termina partea lui de muncă în gospodărie. Nu ea i-o ceruse. El hotărâse, încă din ziua de după cea în care încetaseră să își mai vorbească, să nu îi mai fie dator cu nimic. La vremea aceea, încă mai clocoteau de furie. Li se întâmpla, și unuia, și celuilalt, să bombăne cu voce joasă. Fiecare se simțea victimă și-l considera pe celălalt un monstru.

Ca turbat, se apucase să facă lună salonul, sufrageria, ba chiar și bucătăria, căreia îi spălase pardoseala în genunchi, cu apă și săpun, cum își văzuse de atâtea ori mama făcând-o.

Întrucât nu aveau decât un singur aspirator, așteptă să înceteze zgomotul din dormitor, domeniul lui Marguerite, pentru a se duce să-l ia. Ca totul să fie echitabil, ea ar fi trebuit să i-1 coboare până la jumătatea treptelor.

O dată pe săptămână ceruia parchetul din salon, nu atât pentru

a-i face plăcere bătrânei neveste, cât fiindcă-i plăcea mirosul de ceară.

După care micul lor joc începea. La drept vorbind, deja începuse. Nu-i plăcea cuvântul joc. Nici lui Marguerite, probabil. Dar cum altfel să fi numit ea ceea ce se petrecea în fiecare dimineață?

Cuvântul joc presupune o anumită bucurie pe care nu o resimțea niciunul dintre ei decât uneori, și atunci având grijă să se ascundă de celălalt.

Privite din alt unghi, faptele și gesturile lor erau mai degrabă tragice sau grotești decât comice.

În dimineața aceea, Marguerite nu uitase comedia cu termometrul, începută de cu seară. Tot în gură îl ținea și când el urcase pentru a lua aspiratorul. Ca de fiecare dată, în zori, capul îi era acoperit cu un batic de un albastru șters. Nu cumva cu adevărat îi era rău? Ori să fi fost efectul zilei ploioase și al ceții? Afară, aerul părea gălbui.

Și dacă se îmbolnăvisese de-adevăratarea? Deși nu i se întâmplase nicicând, în pofida veșnicului văităt. Nici el nu fusese cu adevărat suferind vreodată și amândoi păreau sortiți să ajungă până la adânci bătrâneți.

Marguerite, la etaj, și Emile, la parter, așteptau să vadă cine va ieși cel dintâi. El își pusese deja impermeabilul de culoarea noroiului și își trăsese galoșii peste pantofi. Șapca îi era la îndemână.

Ar fi trebuit să fie și ea gata. Aseară, bărbatul își pierduse răbdarea și ieșise ridicând din umeri.

Acum, după zece minute de așteptare, pe care cu siguranță le petrecuse în dormitor, îmbrăcată, cu umbrela lângă ea, în picioare, se hotărî să coboare și să își ia sacoșa din bucătărie.

Și el avea una aproape identică. Când auzi ușa de la intrare închizându-se în urma nevestei, o luă și el spre fundătură.

O zări pe trotuar, micuță și plăpândă, călcând stângace pe picioarele umflate de fiecare dată când încerca să evite băltoacele, cu umbrela mov bălăbănindu-i-se deasupra capului.

Știa că o urmărește. În alte zile, ea era în urma lui, nu prea departe, fiindcă el avea grijă să nu grăbească pasul.

Femeia o luă la dreapta, pe bulevardul Port-Royal, traversând în fața spitalului Cochin, în curtea căruia se vedeau ambulanțele și medici în halate albe trecând cu pași mari.

Puțin mai târziu, păstrând cam treizeci de metri unul de celălalt, o luară pe strada Saint-Jacques, cu magazinele ei pline de servitoare.

Bouin se întreba:

— O să intre și la băcănie?

Era vorba despre magazinul de coloniale Rossi, o firmă italienească adăpostită într-o încăpere întunecoasă și adâncă, încărcată de tot soiul de mărfuri, unde puteai găsi mai ales aperitive gata preparate, anghinare în ulei, pește fript în sos picant, caracatițe marinate, nu mai lungi decât degetul mare, după care era înnebunit.

Bărbatul avea nevoie de zahăr și de cafea. În clipa în care intră în magazin, soția tocmai se uita prin rafturi, cerând spaghetti și trei cutii de sardele în ulei.

Se făcea că nu știe că este și el pe acolo. Se ignorau și în public ca și acasă, iar negustorii din cartier se obișnuiseră să îi vadă intrând unul după altul, fără să schimbe vreo vorbă ori vreo privire.

Fiecare pentru sine. Ceea ce nu însemna că se spionau mai puțin sau că, dacă unul comanda ceva scump sau original, celălalt nu ezita să supraliciteze.

— Aveți *cannelloni*?

— Chiar dimineață le-am preparat.

— Puneți-mi patru.

Erau lungi și bine umpluți. Femeia, probabil, a tresărit.

— Vreau trei felii de jambon de Parma, a cerut, la rândul ei. Nu prea groase. Nu prea am poftă de mâncare!

Pe sub mantou purta un fular, ca și cum nu s-ar fi simțit bine și s-ar fi temut să nu răcească. Părea încă mai bătrână, mai dărâmată.

— S- a întâmpat ceva, doamnă Bouin?

În general, oamenii ezitau de fiecare dată, înainte de a-i spune pe acest nume. Bătrânii o cunoscuseră, la început, ca domnișoara Doise. Nume prestigios în ochii lor, căci doar vindeau biscuiți Doise, biscuiți cu unt Doise și *Delices de France*, toate cu aceeași marcă.

Bunicul ei înființase fabrica de biscuiți al cărei coș înalt, cu un D alb, pictat la jumătate, încă se mai ridica pe strada Glaciere.

Chiar și în acest magazin, printre cutiile metalice cu capac de sticlă, umplute cu dulciuri, se găseau multe care purtau inscripția D urmată, e drept, de mențiunea: „V. Sallenave, succesor”.

Apoi, mai bine de treizeci de ani, fusese doamna Charmois, iar cu numele actual, de Bouin, lumea se obișnuise cu greu. O servea doamna Rossi.

— Altceva, domniță?

— Stați să mă uit pe listă... Mai aveți din ciocolata aceea, de ultima dată?

— Cu alune?

— Da... Puneți-mi două sute cincizeci de grame... Nu iau decât câte puțin, din când în când... Așa că ține...

Emile comandă zahărul și cafeaua. Adăugă și el două sute cincizeci de grame de salam și tot atâta Mortadella. Spre deosebire de nevastă, nu simțea nevoia să mai dea și explicații.

Marguerite scoase banii.

— Cât costă?...

El se învârtea prin fața rafturilor, pentru a nu ajunge la casă decât când ea părăsea magazinul.

Puțin mai departe se găsea o măcelărie, unde se mai făcea și coadă. Raoul Prou își vindea carnea făcând glume cu clienții.

Bouin așteptă să mai intre două menajere, care se așezară în spatele soției lui,. Și abia atunci pătrunse și el.

A

Ce s-o fi zicând pe seama lor, după ce plecau? În orice caz, (>ra peste puțință ca Prou să nu bârfească.

— I-ați văzut pe țicniții ăia doi?... Sunt soț și soție și apar în fiecare dimineață, unul după altul, făcându-se că nu se cunosc, cumpărând fiecare pentru sine... Mă-ntreb ce-or fi făcând toată ziua închiși în casă... Ea totuși era o persoană de bună calitate... Primul soț îi cânta la vioară, la Operă, și dădea și lecții...

— E rândul dumneavoastră, doamnă Bouin... Sunteți cumva răcită?...

— Cred că am un început de bronșită...

— Ei, lăsați... Nu faceți dumnea voastră așa ceva, la vârsta dumneavoastră... Cu ce vă servesc astăzi?

— Tăiați-mi un escalop foarte subțire... Știți...

Sigur că știa. Tuturor le vorbea cum mănâncă ea puțin ca o vrăbiuță, ca nu cumva să fie acuzată de avariție.

— I- ați scos grăsimea?

— N-a mai rămas mare lucru...

— Chiar că-rni ajunge...

Era necesar ca toți să o compătimească și să dea întreaga vină pe el. Când o luase de nevastă, bărbatul încă mai părea o ditamai bestia. Nu de prea multă vreme începuse să se zbârcească. Fuma niște

țigări mici, strâmbe și foarte tari. Scuipa pe jos o salivă gălbuie și putea fi văzut dând peste cap paharele prin tot felul de cârciumi. Ehei, nu s-ar fi comportat nicidecum la fel cel dintâi soț al lui Marguerite!

Unii chiar pretindeau că o îmbrobodise și se însurase cu ea doar pentru bani.

Fals. Erau amândoi cam la fel de bogați. Sigur nu ar fi putut ști nimeni, fiindcă ea era deosebit de discretă în acest domeniu. Se căsătoriseră cu contract prenuptial, presupu nând separarea bunurilor, însă femeia părea a nu avea moștenitori, nici direcți, nici indirecți.

În afara economiilor, el mai avea și pensia și, în cazul în care ar fi murit, Marguerite spera să se aleagă și cu jumătate din aceasta pentru tot restul vieții.

Așadar, care era cel mai interesat dintre ei?

Ambii? Niciunul?

— Aveți un rinichi frumos, de vițel?

Bătrâna plecă, deschizându-și umbrela mov în pragul măcelăriei, și se îndreptă către lăptărie.

Acolo a ajuns-o tocmai când făcea plata, ia casă, așa că nu a putut vedea ce cumpărase. Știa doar că dăduse doi franci și patruzeci și cinci de centime.

— Un sfert de Munster...

Brânza aceea alsaciană duhnea groaznic, iar ea o ura.

— Și-o duzină de ouă...

A mai cumpărat și un sfert de kilogram de ciuperci pariziene și seara, înainte de a se delecta cu brânzeturile, și-a pregătit o omletă zdravănă, copioasă, mustoasă, după care se dădea în vânt. Femeia a abordat o figură complet dezgustată. Poate că se va ridica de la masă, cum se mai întâmpla uneori, în special când îl vedea desfăcând brânza de Munster.

Marguerite se oprise în fața tarabei vânzătorului de legume de la care cumpără cartofi. Îi plăceau foarte mult, calzi ori reci, și îi mânca aproape la fiecare masă.

— Dați-mi ciuperci... Cam o sută douăzeci și cinci de grame...
Însă Emile nu adăugă, cum ar fi făcut nevasta:

— Pentru o omletă...

— Și- n afară de asta, domnule Bouin?

Mai avea nevoie și de cartofi, pe care îi puse la fundul sacoșei, pentru a nu strivi restul de cumpărături.

- Și niște ceapă... Roșie, dacă se poate...
- Să fie un sfert de kilogram? Nu se strică...
- Știu... Și pătrunjel... Un kilogram de mere... Nu din acelea...

De alături, din cele mai încrețite...

Făcea tot ce se putea spre a se crede că a rămas la fel de vioi și pus pe paranghelii, pe când biata nevastă-sa trăia cu mai nimic, ciugulind doar câteva firimituri.

Nu mai avea nevoie de altceva. Se uită cum femeia pătrunde în prăvălia vopsită în verde a farmacistului și-l văzu pe acesta prezentându-i mai multe tuburi de comprimate, fără îndoială medicamente împotriva guturaiului. Ea punea întrebări, stătea pe gânduri, pentru a-și alege, în cele din urmă, pastilele. Nu terminase, însă. Mai cumpără un pachet al cărui aspect îi recunoscuse de la distanță. Erau cataplasme cu făină de muștar.

Seara, înainte de culcare, își va aplica una pe piept, după ce, în prealabil, avea s-o umezească, apoi se va răsuci pentru a o așeza pe a doua sub spate. Era o operațiune dificilă, care, de fiecare dată, îi provoca mila. Abia se abținea să-i dea o mână de ajutor, dar știa că ar fi luat gestul lui drept o insultă.

Apoi, când cataplasmele își făceau efectul, urma un du- te-vino între dormitor și baie, până când durerea devenea insuportabilă.

Oricum, era în stare să le țină așa o bună bucată de vreme. Ai fi zis că e un fel de pedeapsă pe care. Și-o aplică și, când dezlipea hârtiile acoperite de muștar, pielea îi era roșie ca o rană deschisă.

Asta să fi fost totul? Nici vorbă. Mai trecu și pe la librăria în care puteai schimba cărți cu doar cinci centime. Invariabil, alegea romane de la începutul secolului, povești triste care-i sporeau melancolia.

Pe când ea lipsea din salon, parcursese câteva alineate. Era de fiecare dată vorba despre o victimă mândră și curajoasă, asupra căreia se abăteau toate nenorocirile, dar care tot își ținea fruntea sus.

— Săraca de ea...

Bouin se gândea de multe ori la asta. I se întâmpla să se considere o brută, după care, punând cap la cap amintirile din ultimii trei ani, sfârșea prin a scrie pe bilețel:

Pisica..

Cu siguranță, ea pusese șoricioaică în mâncarea pisicii. Profitase că avea gripă și era la pat.

Seara se mirase că nu vede pisica sărind în pat.

- N-ai văzut-o?
- În după-amiaza asta, nu.
- I- ai dat drumul pe afară?
- I- am deschis ușa pe la cinci, când a cerut să iasă.
- Nu ai rămas afară, cu ea?

Era în plină iarnă. Un strat de zăpadă acoperea dalele fundăturii. Încă nu începuseră demolările, iar cele două rânduri de case încă mai stăteau față în față, ca pe timpul când le construisese Sebastien Doise.

- N-a mai râcâit la ușa de atunci?
- N-am auzit.
- A scos un picior de sub plapumă.
- Nu vrei să mă duc să văd?
- Mă duc eu.
- Doar n-o să ieși cu febra asta!?

I se păruse că, în vocea soției, e și ceva fals. Până în momentul acela o considerase doar complicată, de multe ori pradă ideilor ei fixe, unele cam stupide, dar nu-i trecuse prin cap că ar putea fi și plină de răutate.

Furia ei turbată s-a îndreptat numai și numai asupra pisicii. De câte ori o atingea, sărea țipând. Exagera. Bărbatul era convins că juca teatru. Încă din prima săptămână a mariajului sugerase că ar fi putut scăpa de animal, de exemplu dăruindu-1 unui prieten.

— Toată viața mi-a fost frică de pisici... Cu un câine, poate că m-aș putea obișnui... Când mai trăia tata, am și avut unul, care se ținea după mine cât eram de mică și părea să mă apere... Pisicile sunt niște trădătoare... Niciodată nu poți ști ce le coace mintea...

— Joseph nu e așa...

Fiindcă Joseph botezase patrupedul găsit într-o seară, pe când se întorcea acasă.

Și asta o șocase pe Marguerite.

- Nu cred că e bine să dai unui animal numele unui sfânt.
- E cam târziu să-l „dezbotez”...
- Cum poți să folosești un asemenea cuvânt!?... Dar ce, animalele se botează?
- De ce nu?

Acela fusese primul incident. Urmaseră altele, mereu avându-1 ca subiect pe Joseph, care îi asculta de parcă ar fi știut că este motivul certurilor.

— Nici măcar nu e de rasă...

— Nici eu...

Asta doar așa, ca s-o ironizeze. Făcea parte din caracterul, din obiceiurile lui. Pe șantier își aruncau tot soiul de vorbe greu de înghițit în altă parte, ceea ce nu îi împiedica să ciocnească un pahar, după ce sirena anunța încetarea lucrului.

Și cu Angele vorbea destul de pe șleau, uneori împingând lucrurile poate prea departe.

— Vino-aici, măgăriță-ncăpățânată...

— De ce mă faci măgăriță?

— Fiindcă așa sunteți toate femeile. Văzându-te, oricine ar jura că faci pe dracu-n patru ca să fiu eu mulțumit, că nu ai ochi decât pentru mine. În realitate, ca o măgăriță, faci doar ce te taie pe tine capul...

— Nu e adevărat. Mereu te-am ascultat...

— Da, într-un sens. Când ai chef să faci ceva, mă convingi că eu sunt cel care vrea... Ba da, ba da, vulpe bătrână... Las' că te cunosc eu!... Ești și tu o boarfă, ca toate celelalte...

— Nu ți-e rușine?

— Nu...

De fiecare dată izbucneau amândoi în râs și, cel mai adesea, He aruncau îmbrățișați în pat.

Cu Marguerite era altfel. Nu se punea problema nici să se rostogolească în pat, nici să folosească vorbe murdare. Acestea ar fi făcut-o să sară-n sus și să se închidă într-o tăcere dezaprobatore.

Mergea să se împărtășească în fiecare dimineață și, spre seară, i se mai întâmpla să îngenuncheze câteva clipe în întu- uericul vreunei biserici, lângă confesionale.

— Ai fost să te rogi?

— Pentru tine m-am rugat, Emile...

Nu-i făcea vreo vină. Pe el se considera vinovat pentru că ho căsătorise cu ea, fiindcă, evident, nu el putea fi bărbatul care să o facă fericită.

Cum de-i venise o asemenea idee? S-a tot gândit la asta de atunci. Care dintre ei doi să fi făcut primul pas?

Bouin locuia vizavi, acolo unde, acum, se ridica macaraua. Închiriasse o cameră de la etaj unui cuplu de tineri pentru care întreaga casă ar fi fost mult prea mare, iar chiria prea ridicată.

Cam din aceleași motive plecase și din Charenton. Se simțea ca pierdut în apartamentul pe care îl împărțise cu prima soție. Cel mai adesea, mânca la restaurant. Pentru el ar fi fost de ajuns un dormitor și o baie. Fotoliul și-l trăsese lângă fereastră, de unde auzea susurul fântânii. Seara, când nu ieșea, se uita la televizor.

Avea prieteni la cafeneaua din piața Denfert-Rochereau, unde mergea să joace cărți. Cât privește femeile, era Nelly, chiar dacă nu era o relație prea comodă. Oricum, nu-i dădea nicio importanță. Ii ajungea ca să nu se mai gândească la acel subiect.

Diminețile o vedea pe micuța doamnă care ieșea să facă piața și i se părea plină de distincție. Semăna cu femeile din calendarele de altădată, având același surâs blând și resemnat.

Aflase că e proprietăreasa caselor de peste drum și atât. Chiar dacă știa cum o cheamă, nu făcuse vreodată legătura cu biskuții cu unt Doise pe care îi mânca în copilărie.

Se întorceau amândoi acasă, ea cu umbrela și sacoșa care mai agăța uneori trecătorii, el cu țigara în colțul buzelor și fața udă din cauza burniței.

Urmau să se regăsească iarăși între cei patru pereți, fiecare cu gândurile sale, fiecare cu micile lui pachete, așteptând ora când pregăteau masa.

În piața Saint-Jacques se oprea, lăsând-o să o ia înainte, și intra într-un bar pentru a bea un pahar de vin roșu.

Patroana, care servea la tejghea, era la fel de bătrână ca Marguerite, purta părul prins în coc și avea niște sâni enormi și fleșcăiți, care îi atârnavă peste burdihan.

— S- ar zice că vine zăpada, a spus aceasta, privind ceața de afară.

Capitolul 3

ouin coborâse cu halatul din lână peste pijama, cu picioarele goale băgate direct în papuci. Căutase peste tot: în salon, în sufragerie, în bucătărie, deși, din cauza febrei, îl durea capul când se apleca pentru a se uita pe sub mobile.

Din când în când șuiera ușor, așa cum își obișnuise pisica, ba chiar striga cu voce blândă, în care se simțea teama:

— Joseph... Joseph...

După care își pusese galoșii, iar peste halat prima haină de care dăduse la cuier, vechea lui haină de piele neagră. Nu-i păsa că arăta ridicol.

— Emile!..., îl strigase nevasta din capul scărilor. Nu ieși așa... O să-ți fie și mai rău...

Asta nu îl împiedicase să parcurgă întreaga fundătură pe întuneric, prin zăpada care scârțâia, alunecând și fiind gata să cadă de vreo două-trei ori și să se întindă cât era de lung pe trotuar. De la fereastra luminată a celei de-a două clădiri, îl urmărea un copil cu fața lipită de geam, cu nasul turtit, care se întorsese pentru a-și striga mama ce putea fi zărită prin ușa deschisă a bucătăriei.

Cu îmbrăcămintea lui ciudată, Bouin speria copiii! Ajunsese până în strada Sânte. Când era lăsată liberă, pentru a-și face nevoile, pisica nu trecea niciodată linia invizibilă care separa strada de fundătură.

— Joseph!...

Simțea că-i vine. Să plângă. N-ar fi crezut că absența pisicii l-ar putea impresiona, l-ar putea descumpăni în asemenea hal.

Pe strada lor locuiau și doi câini; un baset cafeniu, care aparținea unei doamne singure, și un șpiț de Pomerania pe care, de obicei, îl plimba în lesă o fetiță de vreo doisprezece sau treisprezece ani.

Până atunci nu se produsese nimic dramatic între aceștia și Joseph. Când se întâlneau, îi privea disprețuitor și, la nevoie, chiar cobora de pe trotuar pentru a le face loc.

Ușa o lăsase întredeschisă, așa că nu făcuse decât să o împingă, să lase haina de piele și galoșii și să urce în dormitor. În momentul în care dădea să se bage în pat, cu privirea fixă, cu trăsăturile împietrite, își amintise de pivniță și coborâse din nou.

Marguerite îl urmăse, vizibil iritată, până la parter.

— Ai mers după lemne? o întrebuse.

— Doar trebuia să fac focul...

Încă nu o acuza, însă începuse să aibă unele bănuieli. Odată ajuns în beci, aprinsese becul chior de pe tavan și începuse să caute printre cutiile vechi, sticle și bucăți de lemn.

— Joseph!...

11 găsisese în fundul încăperii, lipit de peretele umed, în spatele unei grămezi de vreascuri. Animalul era țeapăn, cu ochii deschiși și

ficși, cu trupul rigid. Părea cu mult mai slab decât atunci când trăia. Avea spume la gură și pe pământul bătătorit al subsolului se putea vedea voma verzuie.

Emile îl prinsese în palme și încercase fără succes să îi închidă ochii. Contactul cu corpul înghețat îi provocase o senzație ciudată de-a lungul șirei spinării.

De felul lui, nu se înfuria ușor. Extrem de rar i se întâmplase să se bată, mai ales prin cafenele, o singură dată pe șantier și, în toate ocaziile, își păstrase sângele rece.

Acum însă, fața îi fu învăluită de o expresie plină de ură. Cu pisica în brațe, privea împrejur ca și cum ar fi căutat ceva anume. Și, într-adevăr, găsi.

În fundătură erau mulți șobolani. Uneori, noaptea, putea, u fi văzuți de la ferestrele primului etaj dând târcoale pubelelor. Lui Marguerite îi era foarte frică de ei.

— Crezi că am putea avea și noi, în pivniță?

— Posibil.

— Dacă aș fi într-adevăr convinsă, nu aș mai îndrăzni să cobor pe acolo...

El cumpărase un produs pe bază de arsenic, ce se găsește în orice farmacie. Din când în când, seara, pregătea un fel de tartine pe care le punea într-un colț al beciului.

Nu e mai puțin adevărat că nu descoperise decât un singur cadavru de șobolan, enorm, aproape cât Joseph. Poate că or mai fi fost și alții pe moarte, pe undeva prin apropiere.

Flaconul de metal care conținea otrava fusese pus pe o etajeră rudimentară unde erau depozitate diferite obiecte ce nu-și găsiseră loc în altă parte.

Pentru o clipă lăsa pisica din mână, aprinse un chibrit și văzu vechiul cerc pe care flaconul îl desenase în praf. Acum mai apăruse unul.

Apucând din nou pisica moartă, urcase încet, atât de încet și de greoi încât Marguerite, la parter, trebuie să fi simțit amenințarea. A și vrut să se refugieze la etaj, însă, cum el îi tăiasse calea, se repezise în salon. Când femeia încercase să încuie ușa, Bouin întinsese deja piciorul, împinsese, se apropiase cu aceeași încetineală și, cu mâna stângă, o prinsese de păr.

În același timp, cu mâna dreaptă, apropiase cadavrul lui Joseph

de fața ei.

— Uită-te, ticăloaso!... Uită-te bine!...

Tremurând toată, cu ochii ieșiți din orbite, ea începuse să strige după ajutor cu voce ascutită. Nu se mai controla, părea că înnebunise.

— Emile!... Emile!... Te rog, vino-ți în fire... Mi-e frică... Bărbatul însă continua să agite blana pisicii prin fața ochilor ei, până când femeia căzuse în genunchi, apoi se prăbușise înainte, ca leșinată.

— Ia nu mai juca atâta teatru... Fiindcă tot ce faci e teatru, împuțito!... Mă-ntreb ce mă mai reține să nu merg să caut otrava și să ți-o torn cu de-a sila pe gât...

Respira zgomotos. Capul i. Se învârtea. Trebuie să fi fost stacojiu la față, înfiorător.

Ea nu mai mișca. Pentru a-și mai potoli nervii, el mătură dintr-un gest toate bibelourile și fotografiile de pe pian.

După care, fără a-i arunca o privire, urcă scările cu pisica în mână, pe care o așează delicat pe o comodă.

Probabil că îi crescuse iarăși temperatura. Simțea că amețește. S-a întins la loc, în pat, a stins lumina și a rămas nemișcat, cu ochii deschiși.

La început, în casă nu s-a auzit nicio mișcare. Mai bine de un sfert de oră a domnit o tăcere absolută. Apoi au apărut zgomote greu de definit, un fel de râcâituri, o ușă deschisă cu precauție, apoi o alta.

Marguerite traversase sufrageria pentru a ajunge în bucătărie, fără îndoială fiindcă simțea nevoia să tragă o dușcă din faimosul ei tonic. El i-ar fi putut găsi paharul ceva mai târziu, lângă chiuvetă.

Avusese nevoie de mai bine de un ceas până când îndrăznise să urce și, oricum, mai rămăsese o vreme cu urechea lipită de ușă. În sfârșit, după ce intrase în dormitor, ezitase, apoi se culcase fără a se mai dezbrăca.

În noaptea aceea nu au dormit. Emile respira cu greu. Ațipise în mai multe rânduri și, de fiecare dată, fusese trezit de niște coșmaruri pe care degeaba încerca să și le mai amintească.

La șase dimineața deschisese ochii de-a binelea, cu o groaznică durere de cap. Fusese nevoit să rămână în pat. Transpirase abundant, așa că și pijamaua și perna erau jilave.

Nevasta-i dormea. Nu fusese în stare să rămână de veghe până la capăt, iar acum părea la fel de răvășită cum arăta și pisica, în pivniță.

Se simțea golit de tot și de toate, incapabil să se mai gândească

la ceva. Își pusese mecanic halatul, luase pisica de două labe, ca pe un iepure, și coborâse scările.

Joseph nu mai era un prieten, o ființă vie cu care împărțise existența și schimbase atâtea priviri. Nu mai era decât un cadavru, un lucru inert care începea să miroasă urât.

Rămăsese o vreme în picioare, în hol, până la urmă deschisese ușa și făcuse trei pași spre pubelă. Gunoierii nu trecuseră încă. Ridicând capul, lăsă peste deșeuri corpul care își pierduse rigiditatea.

După care, în bucătărie, se spălase pe mâini și își pregătise cafeaua.

Nu avea niciun dubiu în legătură cu vinovăția lui Marguerite. Nu era, oare, o dovadă, spaima ei când îl văzuse coborând în pivniță?

Nu a băut decât câteva înghițituri. Cafeaua îi făcea rău. Se ridicase, deschisese dulapul și luase sticla de vin, începută. Ca de obicei, un vin roșu, superior. Băuse două pahare, unul după altul, cu coatele pe mușamaua de pe masă. Mai era destul până la ziuă. Era decembrie și, în seara dinainte, nori grei acopereau cerul, încărcăți de zăpadă.

Mai întâi s-a gândit să plece. Dar unde? Să își ia o cameră mobilată, într-un mic hotel, în așteptarea altei variante? În acest caz ar fi trebuit să își depoziteze undeva propriile mobile.

Din prima căsătorie mai păstrase patul, fotoliul său din salon, televizorul și un birou tip pupitru pe care i-l dăruise Angele de Crăciunul anului dinaintea accidentului. Și acum se apropia Crăciunul...

Nu va mai accepta niciun dar din partea lui Marguerite, care, de obicei, îi cumpăra papuci, cămăși sau ciorapi. Și nici nu-i va mai face vreodată vreunul.

Între ei, totul se terminase. În sfârșit, ea își arătase adevărata față, cea pe care i-o bănuise de mai multe ori sub felul ei mieros de a fi.

Își pusese un al treilea pahar. Nu avea niciun chef să urce și să dea iarăși de ea. N-are decât să doarmă. Să-și rumege răutatea. Nici măcar un cuvânt nu-i va mai adresa.

Erau bătrâni amândoi chiar dacă, în viața de zi cu zi, nu apucau să își dea seama. Peste câțiva ani vor fi morți. Și, din cauza unei pisici adunate într-o seară, din stradă...

Nu trebuia să cedeze. Nu era vorba doar despre Joseph. Prin animal, el era cel vizat.

De cum pusese piciorul în casa aceea, mai exact din ziua căsătoriei, înțelesese că Marguerite hotărâse ca nimic să nu se schimbe.

Cândva, bunicul Doise, botezat Arthur, purtând favoriți, redingotă și guler foarte înalt, ca în fotografiile din album, fondase, în strada Glaciere, Fabrica de Biscuiți Doise pe care, mcet-încet, o transformatăse într-o afacere prosperă.

Nu avusese decât un fiu, Sebastien, și o fiică, Eleonore, III cărei portret îngălbenit figura și el în albumul albastru, din piele, cu colțuri de bronz, și cu o floare din fir de cupru, «■inailată, pe copertă.

Eleonore murise la treisprezece ani de tuberculoză, cum M-a întâmplat, mai târziu, și cu mama lui Marguerite.

Când s-a căsătorit, Sebastien era deja bărbat cu burtă, spre patruzeci de ani, îmbrăcat în redingotă și el, cu lanț de **ceas** dublu de care atârnavu câteva brelocuri.

Încet-încet apăruse o stare de spirit Doise, o atmosferă Doise, ritualuri specifice familiei. Fundătura fusese construită într-o perioadă când afacerile imobiliare erau considerate cele mai profitabile și mai peste tot, în Paris ori în împrejurimi, puteau fi văzute străzi întregi ieșind ca din pământ.

Ceva mai târziu, Sebastien comandase fântâna, iar cuvântul fundătură fusese schimbat: pe plăcuța albastră cu. Scris alb, ca și pe cărțile de vizită, se putea citi: Scuarul Sebastien Doise.

Bătrânul Arthur murise. Soția lui Sebastien decedase și oa. In casă nu mai rămăsese decât fiica, Marguerite, pe care l atăl ei o plimba, îmbrăcată în rochii brodate și împodobite cu dantele, pe Champs-Elysees și prin pădurea Boulogne.

Mai exista o fotografie cu ei doi într-o trăsură închiriată. Spre deosebire de bătrânul Arthur, Sebastien nu își consacra i ntregul timp fabricii de biscuiți. Frecventa anumite cluburi și își petrecea cu plăcere unele după-amiezi la curse, cu binoclul spânzurat de gât, purtând pe cap un melon gri.

Marguerite avea o guvernantă, domnișoara Piquet. Mai aveau ca angajate o bucătăreasă și, mai multe zile pe săptămână, o menajeră.

Un tânăr venea să-i dea adolescenței lecții de pian, pe numele lui Frederic Charmoies, pe care l-a și luat de bărbat.

Totul părea unitar, iar casa definitiv apărută de orice atac din afară.

Cu toate acestea, pe strada Glaciere lucra și un anume Victor Sallenave, care începuse cu postul de contabil al bătrânului Arthur. La moartea patronului, importanța lui crescuse și, nu peste multă vreme, îl introdusese în afacere și pe fiul său, Raoul.

De fapt, ce se întâmplase? Marguerite rămânea evazivă și se mulțumea să discute doar aluziv despre acele evenimente. Lui Emile îi fusese și așa greu să o facă să se refere la tuberculoza care secerase viața a două femei în familie. Când o întrebase dacă tatăl ei nu era cumva pasionat de jocurile de noroc, îi răspunsese cu nevinovăție: – De ce ar fi fost?

Cei din familia ei, chiar și morți, tot fără pată trebuiau să rămână. Orice poveste familială era spusă în tonuri pastelate ori de acuarelă. Totul era pur și delicat, ca profilul violonistului.

Intr-o zi, Sebastien Doise se trezise în faliment, cuvânt detestat încă mai mult decât tuberculoza.

Pentru a evita scandalul, pata de neșters, acesta preferase să treacă afacerea în mâinile celor doi Sallenave, tată și fiu, drept pentru care, acum, Raoul Sallenave, al cărui tată murise, între timp, trona în strada Glaciere și pe cheiul Ivry, unde ridicase clădiri noi.

Ce căuta într-o asemenea casă fiul unui zidar din Charenton, o brută de supraveghetor de șantier?

Nu-l făcuse ea de atâtea ori să simtă prăpastia care îi despărțea și pe care nimic nu ar fi putut-o umple?

Se măritase cu el de frică să nu rămână singură, să nu aibă cine o îngriji în caz de nevoie, fiindcă era necesar un bărbat în casă, măcar și pentru a tăia și aduce sus lemnele și pentru a scoate afară lada de gunoi.

Să fi fost văduva ce îmbătrânea și cumva impresionată de masculul care sosea aproape zilnic pe la ea pentru a bea împreună o ceașcă de ceai?

Și dacă o fi fost așa, s-a dovedit un eșec. Se dovedise rigidă încă de la primul lor contact fizic, iar cele două paturi din dormitor constituiau simbolul unirii lor ratate.

La drept vorbind, el nu era decât un intrus și, în sine, femeia îl acuza că pătrunsese în casa ei prin violență.

De parcă nu ea l-ar fi chemat!

Intr-o dimineață calduroasă de august, Bouin stătea la fereastră. Când mai trăia Angele, obișnuiau să plece în vacanță, să meargă la

mare sau la țară. De când rămăsese văduv, de puține ori mai ieșise din Paris. Ce să fi făcut de unul singur, dincolo de zidurile casei?

Marguerite deschisese dintr-odată, cu un gest teatral, ușa locuinței ei, de vizavi. Era zece dimineața. Prin toată fundă-! ura, cuverturi, cearșafuri, saltele fuseseră scoase la aerisit pe pervazurile ferestrelor.

Privind speriată împrejur, căuta pe cineva cu care Hă vorbească și se putea ghici că era cu nervii întinși la maximum.

— Domnule!..., îl strigase de pe trotuar. Emile ridicase privirile.

— Nu vreți să coborâți puțin?... Repede, o să am toată casa inundată!...

Ieșise așa cum era, fără haină, și traversase strada.

— Ce s-a întâmplat?

— O scurgere în baie... Nu mă pricep deloc... Bărbatul urcă rapid scara din locuința necunoscută, dar perfect asemănătoare cu a lui. În baie crăpase o țeavă și apa (âșnea ca dintr-un gheizer, aproape clocotind.

— Nu aveți ceva scule prin casă?... Vreo cheie mare, reglabilă?...

— Nu cred... Nu... Nu am avut niciodată de-a face cu așa ceva... Erau niște scule prin pivniță, dar ruginiseră și le-am aruncat...

— Mă-ntorc într-o clipă...

S-a dus până la el și și-a luat ce-i trebuia.

— Unde aveți contorul?

— Sub scară... Doamne!... Se va prăbuși tavanul... După cinci minute, apa se oprise.

— Dați-mi o găleată și-o cârpă...

În baie, apa caldă avea câțiva centimetri buni și, cu toate protestele femeii, o îndepărtase pe toată, cu grijă.

— Nu vă deranjați, vă rog... Și-așa mi-e rușine că v-am chemat... Nici măcar nu ne cunoaștem!...

— Ei, lăsați, de-acum ne cunoaștem...

— Ne e treabă de bărbat... Voi termina eu de curățat...

— Ca să vă faceți și dumneavoastră learcă?...

Lucra rapid, fără a-și pierde răbdarea, ca un om care toată viața își folosisese mâinile cu folos.

— Aveți un prosop curat?

Reparase totul și, când sfârșise treaba, părea că nimic nu se întâmplase.

— Țeava era veche și stricăță. Probabil data de când s-a construit clădirea, și asta nu s-a întâmplat chiar ieri...

Să se fi simțit ea jignită?

— Nu știam... Ce e de făcut?

— Aș fi putut-o suda, dar tot nu ar fi rezistat prea mult... Mai bine ați schimba-o până la conducta principală... Stați puțin... Trei metri... Trei metri cincizeci... Cunoașteți vreun instalator?

— Nu-mi aduc aminte să fi avut nevoie, în niciun caz după moartea soțului meu... Iar înainte nu m-am ocupat niciodată de așa ceva...

Părea atât de slabă, de derutată, atât de singură în toată casa, încât el i-a propus:

— Vreți să rezolv eu?

— Sunteți instalator?

— Nu chiar... Dar mă pricep puțin...

— Mă va costa mult?

— Cei trei metri și jumătate de țeavă... Coborâseră unul în spatele celui alt.

— Să vă servesc cu ceva?... Un păhărel?...

Și în acea zi făcuse cunoștință cu faimoasa băutură tonică.

— Vă place?

— Nu e rău...

— Când eram fetiță, îmi dădeau așa ceva contra anemiei... Doar un păhărel, înainte de masă... Niciodată nu am fost prea voinică...

Îi distrase. Se întorsese acasă, se schimbase, mersese până la un magazin cu articole de fierărie și cumpărase o bucată de țeavă. Când sunase la ușă, ea abia de avusese timp să își pună o rochie veche, roz, și să își aranjeze părul.

— Ce repede v-ați întors!... Sunteți sigur că nu abuzez?... Poate aveți altceva de făcut...

— Sunt liber toată ziua...

— De văzut, vă văd destul de des la fereastră... Și dumneavoastră sunteți singur?

— De când mi-a murit soția...

— Nu mai lucrați?... Înainte parcă plecați în zori și nu vă mai întorceați decât seara...

— Am ieșit la pensie de șase luni...

Nu îndrăznise să îl întrebe cu ce se ocupase. Adusese cu el un

aparatură de sudură, o cutie de scule și lucrase ceva mai mult de un ceas.

— Ce drăguț din partea dumneavoastră!... Știți, o femeie Mingură nu se simte deloc la largul ei, e ca pierdută cum se întâmplă cel mai mic lucru neplăcut...

— Dacă se mai sparge vreodată sau se întâmplă orice altceva, nu ezitați să mă chemați...

— Cât vă datorez?

Scosese din buzunar chitanța de la magazin, de cincisprezece franci și câteva centime.

— Și munca dumneavoastră?

— Doar nu o să mă plătiți pentru așa ceva. Sunt foarte mulțumit că v-am putut fi de ajutor...

— Mai beți un păhărel?

— Ca să vă spun drept, nu beau decât vin...

— Nu am nici picătură în casă!... Uitați cum facem: vă întoarceți după-amiază și până atunci fac eu rost de

0 sticlă...

— Niște vin roșu, vărsat, e de ajuns... Nu prea obișnuiesc eu vinuri la sticlă...

Soarele strălucea. În prag, amândoi erau surâzători.

Nu-i plăcea să își amintească.

Stătea acolo, jalnic, în halat, cu picioarele goale în papuci.

1 n bucătărie încă nu se încălzise. Nasul îi curgea și era obligat să îl tot șteargă.

Se dusesese să își caute un trabuc italianesc în salon și până și acela i se păruse amar. De trei zile, de când rămăsese la pat, nu mai fumase. Nici nu prea mâncase.

Băuse cănilă cu limonadă fierbinte, îndulcită cu miere, aduse de Marguerite. Îi pregătise și o tartă. Era nemulțumită că îi refuzase cataplasmele cu muștar, pe care s-ar fi bucurat să i le poată aplica, fierbinți, și pe piept, și pe spinare.

Și- acum ce era de făcut? Deasupra auzea apa curgând la robinet, semn că se sculase și se spăla pe dinți. Sigur era speriată. Emile se întreba dacă, odată îmbrăcată, va îndrăzni să coboare.

Câte pahare de vin să fi băut? Sticla se golise. Se ridicase pentru a lua o alta din dulap, fiindcă pe vremea aceea aveau unul singur amândoi.

De obicei bea cu moderație și ai fi. Putut număra pe degetele

unei mâini de câte ori fusese beat.

Numai că în dimineața aceea i se urcase sângele la cap și, pesemne, era roșu ca un rac fiert. I se părea că se petrecuse ceva deosebit de important, consecințele încă neputând fi evaluate.

Din clipa în care Marguerite îi otrăvise pisica, totul se dovedise un fals, așa cum bănuia de multă vreme, fără a fi vrut totuși să și creadă. În minte îi reveneau anumite imagini, frânturi de frază, priviri.

Nu pronunțase niciodată cuvântul dragoste. Nu se făcea, la vârsta lor. Dar pe Angele, prima lui soție, o fi iubit-o? Și Marguerite, cu toate sclifoselile, o fi fost îndrăgostită de primul ei bărbat?

Era greu de zis, acum, care dintre ei s-o fi gândit cel dintâi la o posibilă viață în comun.

Nu-i despărțea decât lățimea fundăturii. Nici ea și nici el nu cunoscuseră singurătatea interminabilă. Din contră, aveau obișnuința cuplului.

El era singur în dormitorul lui, de deasupra tânărului cuplu căruia tocmai i se născuse un copil. Nici ea nu era mai puțin singură în casa în care se simțea pierdută, într-un fel, și cam speriată.

Când o vizita, după-amiezile, ea părea încântătoare, comodă ca partener. Poate doar vorbea mult prea mult despre zilele bune de odinioară, despre familia și copilăria ei neprețuite.

Nici lumea înconjurătoare, s-ar fi zis, nu o privea fără un soi de bunăvoință amuzată, cu excepția a două ființe care, pentru ea, aveau înfățișarea unor trădători de melodramă: cei doi Sallenave, tatăl și fiul, care se îmbogățiseră de pe urma averii care ar fi fost normal să îi revină ei. Raoul Sallenave locuia într-un apartament încăpător, pe bulevardul Raspail, și își construise o vilă luxoasă pe malul Senei, la marginea pădurii Fontainebleau.

Biscuiții Doise! Banii Doise! Cinstea familiei Doise, care îi obligase să vândă un rând de case din scuarul care le purta numele!

Pe vremea aceea se punea problema de a rade tot pentru a ridica noile clădiri și i se făcuse lui Marguerite o asemenea ofertă.

— Firește că am refuzat. Aș fi preferat să mă lipsesc și de pâine...

De atunci ar fi trebuit el să se ferească. În ioc de asta, o asculta zâmbitor. Puține îl întrebase despre el și acesta ar fi fost încă un motiv care să-l pună pe gânduri.

Pentru că, în ultimă instanță, singura ființă vie care o interesa era ea însăși, cu întreg alaiul ei de morți care continuau să o înconjure

ca un halou protector.

Astăzi, abia, înțelese. Nu își dorea o servitoare, o menajeră, fiindcă nu ar fi suportat încă o persoană de sex feminin în aceeași casă cu ea.

Totuși, avea nevoie de un ajutor. Sau ar fi putut avea nevoie. Era de ajuns să se fi îmbolnăvit, să își fi rupt un picior. Nici măcar telefon nu avea, pentru a putea anunța, fiindcă îl desființase.

— Nu are nimeni de ce să îmi telefoneze. Și aș mai și tresări speriată de câte ori ar greși cineva numărul...

Doar îi bănuise avariția. Acum era sigur de zgârcenia ei și că lucrul acesta jucase un anume rol în căsătoria lor: nu e rău să ai zi și noapte pe cineva la dispoziție fără să te coste un ban.

Bouin avea pensia lui. Din greșală, într-o zi spusese că, dacă s-ar recăsători, iar noua nevastă i-ar rămâne văduvă, ar primi în continuare jumătate din respectiva pensie.

În schimb, ea nu vorbea nicicând despre averea ei. Una dintre laturile fundăturii tot a ei rămăsese. Trimestrial, locatarii veneau să plătească chiria. Intrau pe rând în salon. Emile habar nu avea nici cât plăteau, nici ce făcea nevasta lui cu banii.

Să-i fi depus la vreo bancă? Se ocupa cineva de investirea lor? Marguerite nu se referea decât la cheltuieli, la reparațiile de care era responsabilă, la acoperișurile prin care se infiltra apa, la ferestrele și ușile de reparat.

— S-ar zice că se bucură să strice cât de mult pot... Până la urma urmelor, nici nu ajunge chiria pentru costurile de întreținere a clădirilor...

Nici vorbă să fi resimțit vreo umbră de afecțiune pentru el, doar i-o dovedise rămânând și rigidă, și frigidă în brațele lui. Pentru ea, nu era decât un soi de valet.

Nu cumva, acum, exagera el? Poate. Avea, oricum, dreptul de a exagera după ceea ce-i făcuse soția. Cum avea și dreptul să bea. Și să își fumeze trabucurile.

Ce se va întâmpla când le va aprinde în salon, după cină, în fața televizorului? Cu siguranță, ea se va duce și va deschide larg fereastra, se va înfofoli în șalul cel gros, care nu o va împiedica să dârdâie, pentru a-1 face să înțeleagă că risca să facă pneumonie din cauza lui.

Și acesta nu era decât un amănunt. Mai avea o sută. O mie. De exemplu, după ce se căsătoriseră, îi propusese să împartă cheltuielile

gospodăriei. Din punctul lui de vedere, asta însemna ca, lunar, să îi dea o sumă de bani fixată de comun acord.

Or, când se întorcea de la piață, ea puneă într-un dulap toate chitanțele, alături de facturile pentru apă, electricitate, canalizare și gunoi.

La încheierea primei luni, se mirase când o auzise spunând:

— Am făcut socoteala...

Cu ochelarii pe nas, îi ceruse să verifice, împreună cu ea, notele de plată de la furnizori, de la spălătorie etc.

— Verifică adunarea... Da, asta este... După care a împărțit rezultatul la doi.

— O să facem așa lună de lună... Și vom evita astfel orice fel de discuție...

Se dusesse în dormitor să caute banii. Îi ținea într-un sertar al comodei. Nu avea cheie și nici că-i păsa.

Dar iubire să fi fost felul acela al ei de a se purta cu el? Așa să fi arătat afecțiunea, încrederea?

Când mergeau la cinematograful, își plătea fiecare biletul lui.

— E mai cinstit așa...

Era cu ochii pe el când mâncau și se strâmba dezgustată dacă îl vedea servindu-se de vreun băț de chibrit ca de o scobi toare. Cu ajutorul unor cuvinte obișnuite, în aparență, și pri-vindu-1 lung, sublinia fiecare dintre proastele lui obiceiuri.

Totul o șoca în privința lui. Nu doar pisica aceea care dormea noaptea lipită de picioarele lui.

— Primul meu soț avea pielea netedă, ca de femeie..., îi zisese într-o zi, pe când el se plimba prin cameră cu bustul gol.

Ceea ce însemna că părul negru și des care îl acoperea îi repugna.

— M-a detestat dintotdeauna...

Ca pe cei doi Sallenave. Poate că simțea nevoia să aibă pe cine detesta. Ca să își mai anime cumva zilele goale. O simțea mereu în spatele lui, pitită hoțeste.

— Ia te uită! Azi ai băut altceva, nu vin...

Nu se înșela. Se întâlneau cu un vechi prieten și băuseră două-trei aperitive.

Știa totul. Voia să știe totul. Nu se grăbea sub nicio formă înainte de a pune întrebări aparent nevinovate. Unele erau legate de

evenimente întâmplate în urmă cu mai multe luni, de care nu uitase.

Îl compara răspunsurile cu altele, date cu alte ocazii.

— I- auzi! Parcă ziseseși...

În anumite momente s-ar fi zis că încă mai era la școală, în fața învățătoarei care se străduia să îl prindă cu minciuna și nu era mulțumită decât când îl vedea roșind, înainte de a-și recunoaște vina.

— E adevărat că prima ta soție nu era geloasă?...

— Adevărat...

— Așadar, nu te iubea...

— Ba, cred că da... Ne înțelegeam foarte bine...

— Ai fost fericit cu ea?...

— Nu am fost niciodată nefericit...

Angele nu punea întrebări. În casa lor nu existau reguli. Nu mâncau obligatoriu la ore fixe. Dacă masa nu era gata, mergeau la restaurant.

Nici vorbă de vreun orar, iar rarele dispute făceau parte, mai degrabă, din regula jocului.

— Și profitați?...

— De ce?

— De faptul că nu era geloasă...

— Se mai întâmpla...

— Și acum?...

— Încă nu...

Mințea. Îl simțise. Avea antenele ei.

— Dar speră să se întâmple?...

— Nu sper nimic... Nu mă gândesc la viitor...

— Prima ta nevastă nu era prea mândră...

— De ce?...

— Chiar nu înțelegi?...

— Nu...

— Să vezi că ți se-ntoarce acasă bărbatul murdărit de pântecul unei alte femei, una pe care abia de-o cunoștea și care, poate, i-a mai dat și vreo boală rușinoasă... Să te culci în același dormitor cu el, să împărți baia...

Nu găsea nimic să-i răspundă și se uita la ea cu o privire ca imbecilizată.

— Eu n-aș fi admis așa ceva... Ti-aș fi zis: „închide ușa pe dinafară, prietene...”.

Ca unui servitor!

Oare Marguerite îl urmărea când ieșea după-amiezile, la plimbare? Asta bănuia. Se mai întorcea, uneori, brusc. E adevărat că, în decurs de câteva luni, o zărise de două ori, prima dată intrând într-un magazin, a doua, pur și simplu, făcând stânga-mprejur. Nu a întrebat-o nimic la întoarcerea acasă.

Prefera să nu se gândească la asemenea lucruri mai mult sau mai puțin neplăcute, în ideea de a-și apăra doza personală de bucurie de a trăi.

Cu atât mai rău pentru ea dacă se apucase încet-încet să îl antipatizeze. El făcea în așa fel încât să își umple fiecare zi cu mici bucurii și îl mai avea și pe Joseph, fidelul lui tovarăș, care, uneori, părea că îi reproșează schimbarea domiciliului, prin care îi impusese o prezență străină, una peste alta, că îl trădase.

Oare, în lipsa lui, s-o fi apucat să-l bată? Se îndoia, fiindcă știa că îi era mai degrabă teamă de pisică. Deși așa ceva ar fi ușurat-o, cu siguranță.

Însă făcuse ceva cu mult mai eficient. O ucisese. Și nu doar cu Joseph ar fi vrut să rezolve astfel, dar și cu el, cu Emile, a cărui prezență, al cărui miros, nu le mai suporta încă mai ceva decât pe ale animalului.

Așteptase ani de-a rândul ocazia. Nu mai avusese răbdare un an sau doi, ca patrupedul să sfârșească prin moarte naturală.

Bouin bea, dar mintea și-o simțea tot mai trează, fiind convins că vedea, în sfârșit, limpede lucrurile, mai obiectiv decât oricând.

Asta era, o jigodie. Ajungea să vezi, în fotografii, alura caraghioasă a primului ei bărbat, faimosul prim-violonist al Operei, pentru a-ți da seama că era un bleg care se lăsase dus de nas mai bine de treizeci de ani.

Cât despre Sebastien, tatăl ei, prăjitura aia umflată și împodobită cu brelocuri, avea și așa destule păcate de iertat pentru a nu-i trece totul cu vederea fetei lui, când se întorcea acasă.

Încă de pe atunci, de când se plimba în trăsură trasă de doi cai prin pădurea Boulogne, se vedea o ticăloasă. Una care-ntr-o zi avea să se mărite cu Frederic Charmois. Fiindcă exista, bineînțeles, și fotografie de la căsătorie. Albumul dădea pe-afară de poze. Fabrica de biscuiți văzută din curte. Curtea fabricii de biscuiți cu întreg personalul Doise aliniat pe un singur rând, cu Sebastien în mijlocul lor.

Bătrânul Doise, Arthur, în fotoliu. Același, la birou. Sora lui, coafată ca împărăteasa Eugenie. Și alți Doise, mai ales bătrâni, câțiva bebeluși pe blănuri de urs, apoi Marguerite fotografiată de logodnicul ei la malul apei, cu pălăria ei uriașă și umbrela cu vârf ascuțit.

Albumul trona pe pian, ca o comoară.

Figura lui Bouin nu avea acces acolo. Nu-i ceruse niciodată vreun portret. Când se căsătoriseră, nici măcar nu îi propusese să treacă pe la fotograf.

Un singur câine apărea în toată povestea asta, unul bine periat, de rasă, la fel de distins ca scripcarul de bărbatu-său.

Niciun alt animal. Pentru astfel de vietăți nu era loc, cu excepția papagalului pe care Marguerite îl cumpăraseră la câteva săptămâni după moartea lui Charmois, pentru a-l înlocui.

Un papagal care nu vorbea. Păi, nu era mai bine? O fi vorbit Charmois? Ba, dădea lecții de vioară. Seara se îmbrăca, își punea cravata albă și se ducea să ia metroul de la Denfert-Rochereau pentru a ajunge la Operă, unde intra mândru pe la intrarea artiștilor...

— Fir-ar a dracului de treabă!...

Se înfuriase. Se simțea nefericit. Îl atinsese la punctul sensibil și nu avea cum riposta. O ura. O disprețuia.

— O jagoasă, asta e...

Îi părea rău de Angele, ar fi avut nevoie să-i plângă pe umăr, să-i vorbească, să se destindă alături de ea.

Angele era o femeie, o femeie adevărată, nu făcută din biscuiți care-ți întorceau stomacul pe dos. Până și biscuiții ăia, Doise, însemnau o amintire neplăcută, mai ales cei numiți *Deliciile Franței*. Cuvinte pretențioase și suave care oglindeau perfect mentalitatea familiei.

În realitate, în strada Glaciere se făceau doar produse ieftine, dulciuri din acelea din care nu te apuci să cumperi pentru tine, ci pentru copiii celor la care mergi în vizită și cărora nu știi ce altceva să le duci.

Deliciile Franței erau făcuți dintr-un aluat mizerabil. Ți se părea că mănânci nisip. Însă erau îmbrăcați într-un strat de zahăr de diferite culori peste care, tot cu zahăr, erau desenate flori ori arabescuri.

O vecină bătrână obișnuia să-l cheme, de la fereastră, când avea patru sau cinci ani și se juca pe stradă.

— Vino-aici, micuțule!... Am ceva bun pentru tine...

Se ducea să caute cutia de biscuiți de la Doise, pe care o

deschidea de parcă ar fi conținut bijuterii, și îi zicea, aștep-tându-se să-l vadă încântat:

— Alege unul...

A

Trăia de una singură. În cartier era considerată cam ȋcinită și se spunea că ar fi fost actriță. Era singura de pe toată strada care se machia și mai că te speria cu ochii ei puternic fardați.

— Mizerabila...

Nu, nu era beat. Ea nu îndrăznea să coboare. Din când în când auzea pași ușori în încăperea de deasupra. Pași perfizi. Fiindcă totul, în ea, era numai perfidie.

— Nu vrei să ieși, Emile?... E vremea să-l drez un pic pe Coco...

Fiindcă, evident, papagalul se numea Coco. Și era tâmpit. Și rău. Nici el nu-l ierta pe Bouin fiindcă îi invadase locuința și, colac peste pupăză, mai adusese cu el și un animal ciudat.

*

Își rumega ranchiuna. Vinul îl ajuta. De parcă ar fi încărcat o sobă, găsea neîncetat reproșuri de adăugat și, dintr-odată, se ridicase hotărât să-i arate cine era el.

Să fi avut un scop precis când pătrunsese cu pași șovăitori în salon?

Începu prin a ridica storiurile de care nu se atinsese încă nimeni în acea dimineață. Zăpada începuse să se topească. Pe trotuare rămăseseră bucăți de gheață, pe care un puști tot încerca să se dea. Bouin fusese surprins să constate că, afară, viața își continua cursul ei de toate zilele.

În fața unei guri de canal deschise, un vidanjor își freca palmele ca să se încălzească. Zărindu-l pe Emile în spatele perdelelor, probabil că îl invidiasă, de parcă nu ar fi așteptat altceva de la viață decât să împlinească șazece și cinci de ani și să iasă și el la pensie. Păi, și atunci? Ce-o să se facă?

Coboară Marguerite, ori ba? De auzit, auzise zgomotul jaluzelelor. Și-o închipuia cu urechea lipită de ușa dormitorului. Nu avea încredere în nimeni și nimic, dar mai ales în el.

În colivia lui, papagalul ȋpa ascuțit, iar bărbatul se întorsese spre el cu o privire dură, răutăcioasă.

Era timpul să fie și el al dracului. Și ea, care îi tot vorbea despre dreptate, ar trebui să se aștepte la ce va urma.

Uitându-se fix la pasărea care îl privea la fel, făcuse doi pași spre colivie. Deschisese și întinsese prudent mâna. Aripile i se desfăcuseră. Reușise să îl apuce de una dintre ele, în timp ce lovituri de cioc îi umpluseră degetele de sânge.

Era imposibil să-l scoți cu forța prin ușița aceea. I-ar fi putut suci gâtul. Tocmai îl apucase cum trebuie, dar nu aceasta îi era intenția. Intinzând și cealaltă mână spre cușcă, îi smulse o pană din coadă, cea mai lungă, de un roșu strălucitor. Trebuise să tragă cu putere. Nu își închipuisese că penele acelea erau atât de bine înfipite în carne. Îi mai smulse două, trei, patru...

— Stai să vezi, tu, babornițo...

Cinci...

Într-un fel, pe ăia din familia Doise îi jumulea așa. Șase...

Ajunsesese acum la cele mai mici, mai ușoare, pe care le smulgea cu pumnul. Sângele curgea și din mâna lui și din fundul păsării.

Până la urmă se oprise, epuizat, închisese brusc colivia și, aplecându-se, adunase penele de pe jos.

Era și scârbit, și sătul. Nu-și mai dorea altceva decât să se întoarcă în pat și să se culce.

Privi penele multicolore. Asemeni care le ținea în mână și care alcătuiau un soi de buchet. Într-o vază de pe pian se găsea dintotdeauna un buchet de imortele.

Le scosese și pusese în locul lor penele, fără a-și putea opri un zâmbet răutăcios.

Cum trecea pe lângă ușa de la intrare, o deschisese și aruncase florile, care se risipiseră în zăpada murdară.

Se întâlniseră pe scară. Probabil văzuse sângele de pe mână și grăbise pasul spre salon. Ajunsă acolo, nu-i scăpase decât un țipăt scurt. El ajunsesese în capul de sus al scării. Se întorsese, dar nici măcar când auzise un sunet înfundat, nu-i dăduse prin cap să coboare.

Capitolul 4

u fusese vina lui, iar Marguerite o știa atât de bine, încât atunci când îi aterizase în poală biletul bine V' țintit, care îi amintea de moartea pisicii, nu îndrăznise să răspundă:

Papagalul.

Bărbatul simțise că se îmbolnăvește, că face febră. Din cauza loviturii primite din partea ei băuse peste măsură, trăind de vreo jumătate de oră într-o ceață ca de coșmar.

Mai rămăsese o clipă în picioare, clătinându-se, în fața ușii dormitorului. Patul soției era deja făcut. Camera era pusă în ordine, patul lui gata de a-1 primi cu cearșafuri proaspete și față de pernă curată.

Nu era și aceasta o modalitate de a-i arăta că era o femeie perfectă, care își cunoștea îndatoririle, că numai el greșea, iar ea era pur și simplu o victimă?

Dovada că îl îngrijea, în pofida cruzimii lui, era că aseară îi propusese să îi pună cataplasma cu muștar, că o neliniștea starea lui, că îi schimbasese așternutul, deși nu venise ziua în care ar fi trebuit să o facă.

Să fi rămas tot întinsă pe jos, în salon, leșinată ori prefăcându-se leșinată? Doar nu spera să îl apuce neliniștea, să coboare, să intre în panică, să-i ceară iertare, poate chiar să cheme un doctor.

Emile ezitase o clipă, apoi, cu figura împietrită, se îndreptă spre pat, lăsând totuși ușa deschisă.

Rămăsese la pândă. Febra îl ducea mult înapoi, în timp, pe când, în copilărie, avea vreo angină ori un guturai mai serios. Senzațiile, gândurile când vagi, când precise, imaginile care păreau ca sosite din vis aveau în ele ceva copilăresc. În definitiv, nu se comportase, jos, ca un necopt apucat de turbare?

Așa fusese, dar faptul acela îl mai liniștise puțin. Sigur însă, îl mai liniștise? Nu cumva motivul de a-și fi dus gestul până la capăt fusese ideea diabolică apărută așa, dintr-odată?

Îi era rușine. Dar nu recunoștea. În niciun caz nu ar fi vrut să se simtă vinovat față de ea. Ceea ce, în schimb, și-ar fi dorit, ca atunci când era mic, era o boală cinstită, una adevărată, care să-i pună viața în pericol și să oblige medicul să apară de două-trei ori pe zi să îl consulte.

Oricum ar fi fost, Marguerite tot s-ar fi speriat. S-ar fi simțit hărțuită de sentimente contradictorii și ar fi sfârșit prin a-și recunoaște greșeala, prin a-i fi ei rușine, nu lui.

Însă nu se va îmbolnăvi. Se va mulțumi cu gustul coclit din gură, produs de mahnireală. Va tuși, îi va curge nasul, va asuda în pat fără a-i fi cuiva milă de el.

Nimeni nu ar fi putut pretinde că l-a auzit cerșind milă. Nu-i plăcea să fie deplâns. Era bărbat și își era întotdeauna de ajuns lui însuși...

Chiar acesta să fi fost adevărul?

Trișa, alungând gânduri încă neprecizate care, dacă s-ar fi limpezit, ar fi riscat să nu-i placă. Asculta în continuare, încă mai ezita să se ridice și să coboare.

— Ce e, coană mare, ai început să te prinzi că, de data asta, nu mai ține?

Ciudat. O clipă o confundase cu maică-sa.

Jos, ea începuse să se miște. Bărbatul se străduia să capteze și cel mai mic sunet, cel mai mic fâșâit de stofă. Probabil că se ridicase încet, stând și ea cu urechile ciulite. Odată în picioare, fără îndoială privirile i se îndreptaseră către colivia în care se afla papagalul cu tot cu coada lui jumulită, fiindcă putea fi auzită suspinând. Printre hohotele de plâns putea fi auzită bolborosind cuvinte de neînțeles, pe când se îndrepta spre coridor.

În dreapta se găsea un cuier de bambus, rămas acolo probabil din vremea lui Sebastien Doise. Erau agățate în el, una lângă alta, haina lui de piele și vechiul ei mantou verde.

Și- l pusese, pesemne, pe umeri, și își trăsese galoșii peste pantofi. Ușa de la intrare se deschisese, se închisese și pași apăsați răsunaseră pe trotuar.

Alergase la fereastră și o zărise mergând grăbită spre strada Sânte. În mână nu ținea nimic. Se vedea că era agitată și, chiar dacă nu gesticula, probabil continua dramaticul monolog din vârful buzelor.

Unde se ducea oare, în halul acela? Un moment se întrebase dacă nu cumva se îndrepta spre comisariatul de poliție pentru a depune plângere împotriva lui; însă, odată ajuns înapoi, în pat, îl luase somnul.

Totuși, era conștient de ce se întâmpla. Se produsese un eveniment grav. Puținul pe care îl mai avea de trăit risca să se dea peste cap. Nimic nu îl lăsa să prevadă care vor fi urmările.

Cu atât mai rău! Cu atât mai bine! Tot trebuia să se întâmple într-o zi. Tot trebuia să crape buba. Suportase destul atacurile fățarnice ale babei.

Fiindcă dacă el nu se simțea nicidecum în vârstă, pe ea o vedea matusalemică. Oricum, mai bătrână decât propria-i mamă, din moment ce aceasta murise la cincizeci și opt de ani.

Întotdeauna, nevasta asta, a doua, făcea ce făcea și tot avea ultimul cuvânt. Cine știe dacă nu s-o fi dus să caute un avocat?

Trecuse o jumătate de oră și tresărea la fiecare zgomot care venea din fundătură.

Toată viața, Marguerite prevăzuse nenorociri pentru care suferea dinainte, chiar dacă nu se întâmplau niciodată. Astfel, zgârcenia îi provenea din frica de viitor, din amintirea tatălui ruinat, din fabrica de biscuiți ajunsă pe mâini străine.

S-ar fi putut îmbolnăvi, s-ar fi putut trezi, dintr-odată, imobilizată pentru totdeauna. Dacă, poate, contase pe el spre a o îngriji, cu siguranță acum nu o mai făcea. Ar fi avut nevoie de o infirmieră. Dar câți ani ar fi putut-o plăti?

Cuvântul spital o obseda. Intra în panică la ideea de a se găsi singură, la cheremul oricui, într-un pat necunoscut, sub privirile curioase ale opt ori zece bolnavi.

Avea nevoie de bani, cel puțin pentru a-și putea achita internarea într-o clinică privată.

Se gândise la asta încă de când mai trăia Frederic Charmois, dacă nu cumva chiar tatăl ei.

Îi era frică de orice, de tunete, de vânt, dar, mai presus de orice, de mizerie, căreia încerca să i se opună încă înainte de a o ajunge.

— Ea o să mă-ngroape...

El spusese asta adesea. Și lui, și ei. O dată, ea îi răspunsese șoptit:

— Sper...

După care adăugase, calmă:

— E totuși mai ușor pentru o femeie să rămână singură, decât pentru un bărbat... Bărbații nu sunt în stare să aibă grijă de ei... Sunt mai delicați decât noi...

Așa obișnuia să încheie orice discuție, despre orice ar fi fost vorba, având numai ea dreptate. Dovadă că, în timp ce ea pășea vitejește prin zăpadă, ducându-se Dumnezeu știe unde, el rămăsese lat în fundul patului, văitându-se, scârbit de sine însuși.

Pași... Pașii a două persoane... Una dintre ele, bărbat... Cheia intrând în broască...

— Intrați, domnule doctor...

Nu pricepea de ce adusesse medicul, din moment ce era vorba despre el, nu despre ea. Dar dacă chemase un psihiatru, cu gândul nemărturisit de a-l interna?

Intraseră în salon și închiseseră ușa, așa că Bouin nu mai auzea

decât un murmur surd. Vizita a ținut mult. Degeaba încerca să înțeleagă. Probabil că bărbatul pe care îl numise doctor era un veterinar.

Intr-adevăr. Adusese un veterinar pentru a-i îngriji papagalul. Nu se înșelase. Până la urmă, ușa salonului se deschisese, după ea și cea de la intrare, iar Bouin se repezise la fereastră, de unde văzuse spatele unui bărbat care ducea colivia acoperită cu bucata de molton pentru noapte.

Se culcase la loc, așteptând urmarea, după care adormise.

Mai târziu percepusese zgomote familiare, îndepărtate, venind parcă din altă lume. Recunoștea pașii bătrânei pe dușumeaua dormitorului și sunetul unei farfurioare, pe care era așezată o ceașcă, izbind ușor marmura măsuței de noapte.

Nu deschisese ochii. Pașii se îndepărtaseră. Coborau scările.

Tot nu se mișca. Simțea îmbrobonindu-i-se fruntea de transpirație. Era ca într-un joc. Încerca să ghicească de unde va apărea următoarea picătură: când de lângă o tâmplă, când chiar din mijlocul frunții, ba se mai iveau și unele din ce în ce mai depărtate, tocmai la baza nasului.

Deschizându-și pleoapele, văzuse cana din care încă se mai ridicau aburi. Foame nu-i era. Refuzase să se atingă de mâncarea pe care i-o adusese fie din simțul datoriei, fie de milă.

Cine știe dacă nu intenționa să scape și de el, ca de pisică?

Era pentru întâia oară când îi venise acea idee, vagă încă, în care tot nu putea crede de-adevăratelea. Își închipuia că e un reflex al febrei, al vinului băut.

— Dar ce practic ar fi!... Ar moșteni pensia fără a mai fi necesar să mă suporte încă o bucată de vreme în casa ei...

În toată povestea exista o contradicție pe care prefera să nu o ia în seamă. Dacă se măritase cu el pentru a nu mai fi singură și pentru a se asigura că, în caz de nevoie, are în casă un ajutor, atunci nu avea niciun interes să îl facă să dispară.

Întrebarea era dacă femeia se mai și gândea când făcea un anumit lucru. Nu cumva era înecată în propria-i ură? O ură care nu începuse în dimineața aceea, care nu avea nimic de-a face cu papagalul, care ducea undeva, foarte departe în timp, chiar înainte de a-1 cunoaște pe el, deși așa ceva părea o prostie.

Își amintea de privirea rece și dură din clipa în care, după

îndelungi ezitări, se întinsese peste ea pentru a face dragoste, în timp ce o pătrundea, nu fără dificultate, ea fusese cuprinsă de rigiditate, ca și cum trupul ei ar fi respins din instinct masculul.

Cam un minut sperase că ea se va mai relaxa, dar nici vorbă de asta, ba, din contră, drept pentru care se retrăsese rușinat și bâlbâind niște scuze.

— De ce? îl întrebase cu voce albă.

— De ce îmi cer scuze?

— De ce nu continui, ca să ajungi la plăcere? Doar m-am măritat cu tine. E datoria mea să suport și treaba asta.

Expresia „și treaba asta” îi revenise de mai multe ori în minte. Ce îi mai suporta, oare, tot din supunere creștinească? Trabucurile? Manierele fruste? Faptul că aveau paturile în același dormitor?

La etaj erau două încăperi goale: una folosită ca debara, cealaltă, vechiul dormitor de fată al lui Marguerite, păstrat intact, cu cele mai neînsemnate obiecte la locul lor, pe care ea îl considera un fel de sanctuar.

Nu i-1 arătase decât o singură dată, și atunci doar din prag, fără a pune piciorul înăuntru, iar ușa aceea o ținea în permanență încuiată, deschizând-o doar când el era plecat, sau cel puțin Emile așa presupunea.

Femeia se găsea în bucătărie. Cu toată durerea, mânca. El încercase să se smulgă din amorțeală, ridicându-se într-un cot și luând cana cu supă de legume, călduță de acum.

Neîncrezător, mirosise zeama, își înmuiase buzele în ea și i se păruse că lichidul avea un gust neobișnuit.

Nu cumva intrase și el într-un anume rol? Dacă ar fi avut intenția să îl ucidă, nu ar fi făcut-o chiar atât de repede după moartea pisicii și după incidentul cu papagalul.

Se ridicase și, în picioarele goale, se dusesse și vărsase la toaletă conținutul câinii, mulțumindu-se să ronțăie cele câteva bucăți de pesmet de pe farfurie.

Nu îi era foame. Nu se bărbierise, nici nu făcuse duș, așa că mirosea urât.

Fusese o după-amiază penibilă, din cele pe care, mai târziu, faci tot ce poți ca să le elimini din memorie. Dormise și se trezise de mai multe ori, o dată, când se lăsase noaptea și se aprinsese becul din fundătură.

Ciulise urechile, însă nu auzise nimic. Mai bine de un sfert de ceas rămăsese la pândă până când realizează că era singur. Simțea că Marguerite plecase de acasă. Fusesse părăsit, începuse să îl învăluie neliniștea.

Până la urmă se hotărâse să coboare, și o făcuse în vârful picioarelor. În salon nu era lumină, nici foc în șemineu. Era teribil de frig. Absența coliviei crea un gol care făcea încăperea să pară mai mare, iar pianul uriaș.

Lumina nu era aprinsă nici în sufragerie, nici în bucătărie, însă peste tot domneau ordinea și curățenia.

Sfidător, mai dădu peste cap un pahar cu vin. Deși nu avea chef. Băutura i se păru acrită. Apoi urcă înapoi rapid, de teamă să nu fie surprins la parter.

Nu își făcuse niciodată griji legate de faptele și gesturile lui Marguerite, care, acum, căpătau o importanță enormă.

Deși ațipise încă o dată, o auzise totuși intrând. Erau, și unul, și celălalt, atât de obișnuiți cu zgomotele casei, încât ar fi sesizat și cea mai neînsemnată boare!

Tot nu aprinsese focul în salon. Poate că nu mai erau lemne tăiate în pivniță, fiindcă, după trei zile, rezerva trebuie să se fi epuizat.

X A'

Se învârtea prin bucătărie. Ceva mai târziu urcase* rămânând în picioare în fața lui, privindu-l în lumina becului de pe scară.

Părea să doarmă. Ea luă cana și farfuria. După care bărbatul fusese nevoit să meargă la toaletă și, pentru a nu-și trăda mișcările, nu mai trăsese apa.

Bouin tot mai dormea. Probabil că ea se culcase, pentru că, trezindu-se pe la miezul nopții, îi auzise respirația regulată.

Ziua următoare se scurse exact la fel. Ea ieșise de două ori, o dată pentru piață, apoi, probabil, pentru a merge la veterinar, de parcă s-ar fi dus la spital să viziteze un bolnav.

O fi murit Coco? Nu i-ar fi dorit-o, deși îl îngrozea ideea de a mai sta împreună în salon, alături de pasărea cu coada amputată.

Profitase de absența nevastei și coborâse pentru a mânca niște pâine. După-amiază, când se simțise mai rău, o zărise vag înaintea lui, cu figura lipsită de expresie, cu ochii la fel de reci ca atunci când, în deplină naivitate, încercase să se culce cu ea.

— Vrei să chem doctorul? Bărbatul făcuse semn că nu.

— Ai nevoie de ceva?

Același semn. Nu juca teatru, ci era foarte departe de ea, într-o lume incoerentă.

Marguerite ieșise din nou, pe la cinci, așa că el mai coborâse o dată pentru a se mai hrăni puțin. Picioarele i se-nmuiaseră. Capul i se învârtea. Se ținea de balustradă ca un bolnav grav, care se teme să nu cadă.

Găsise, în frigider, o felie de jambon pe care o mâncase, ținând-o între degete, apoi mai luase și o bucată de brânză. Era masa soției, numai că ea avea posibilitatea să meargă la cumpărături.

A doua zi, din cauza tăcerii din casă, realizase că era duminică. Universul era nemișcat, cu excepția sunetelor îndepărtate ale clopotelor.

Deci, plecase la slujbă. Nu se mai simțea bolnav. Ii era tare foame. Dar, mai ales, avea nevoie să scape de mirosul de transpirație și să se bărbierească.

Era mai slăbit decât își închipuise, ceea ce nu l-a împiedicat să intre sub duș. Abia când își trecuse aparatul de bărbierit peste obraji își dăduse seama că îi tremurau mâinile. Înghițise două ouă. Pentru a le prăji, ar fi avut nevoie de tigaie sau de o cratiță, dar îi lipsea curajul să le spele după utilizare.

Cum vor decurge lucrurile între el și nevastă acum, când nu mai avea niciun motiv să mai rămână în vârful patului?

Îmbrăcat cu o pijama curată și cu halatul, coborâse în pivniță, spărsese ceva lemne, le dusesse în salon și aprinsese focul în șemineu. Ca pentru a-și anunța soția că era pe picioare, ridicase storurile. Astfel, ea ar fi prevenită încă dinaintea intrării în casă, ceea ce o să-i lase timpul de a se decide pentru o anumită atitudine.

Doar ea alesese, nu el. Casa a ei era, ca și cea mai mare parte dintre mobile. Multe dintre acestea se găseau în același loc ca și în ziua când ea se născuse. Frederic Charmois, cu toate că trăise alături de ea mai bine de treizeci de ani, nu făcuse decât să treacă pe acolo fără a lăsa vreo urmă, cu excepția câtorva fotografii și a viorii încuiate într-un dulap.

Bouin ar fi putut pleca și în absența lui Marguerite, luându-și cu el lucrurile personale. I-ar fi ajuns pentru aceasta și o targă pe roți, pe care ar fi împins-o de unul singur. Deja se gândise și urma să o facă și mai în detaliu, imediat ce avea să fie restabilit pe deplin.

Deocamdată, era cam speriat. Minutele, secundele parcă își încetiniseră curgerea. Cheia căutase puțin înainte de a pătrunde în broască și de a produce declicul cunoscut. Dacă, în doar câțiva ani, el se obișnuise atât de bine cu zgomotele, mirosurile, freamătul aerului din casă, ce efect ar fi putut avea cea mai mică schimbare asupra lui Marguerite, care își petrecuse aici toți cei șaptezeci și unu de ani ai existenței ei?

Femeia intrase în sufrageria în care ei doi nu mâncaseră niciodată, dar unde, odinioară, în jurul mesei ovale, se întrunea toată familia, sub lustra cu petrol care, succesiv, fusese transformată pentru a funcționa cu gaz, iar, mai apoi, cu electricitate.

Acum era în bucătărie. Nu rămăsese multă vreme acolo, dar frigiderul tot îl deschisese și deci aflase că el mâncase două ouă.

Urcase în vechiul ei dormitor de domnișoară. El era nerăbdător, și-i era ciudă că-1 ținea cu sufletul la gură. Nu cumva o făcea special pentru a-1 pedepsi?

Dormitorul era îmbrăcat în creton înflorat. Într-un colț se găsea micul birou tip pupitru, în două ape, pe care, cu cincizeci și cinci de ani mai înainte, locatara își încredința, poate, unui caiet gândurile și emoțiile ei de adolescentă.

Ei, dac-ar fi cunoscut-o atunci... Dar pe vremea aceea nu era decât un ucenic de zidar cu obiceiuri necioplite, căruia nu iar fi acordat nici măcar o privire.

Se auzise pocnind o portieră, cea a automobilului inginerului, care pusese motorul în funcție și se întorsese în casă pentru a-și lua și familia. În anotimpul acela nu mergeau la țară, ci, fără îndoială, urmau să își petreacă duminica la părinții unuia dintre ei, la un frate ori o soră, la marginea orașului sau în altă parte.

Fiecare trăiește într-un cerc mai mult ori mai puțin restrâns. Cercul lor, al lui Marguerite și al lui, se reducea la pereții locuinței, între care nu erau decât două ființe care se târau.

Cu Angele nu-1 încercase nicicând asemenea impresie, poate și fiindcă nu stăteau pe-acasă decât pentru a mânca, a face dragoste și a dormi.

Totuși, aveau puțini prieteni. De ieșit, ieșeau, se duceau unde cu gândul n-ai fi gândit, se aruncau în mulțimea în care numai singuri nu s-ar fi putut simți.

Dar oare, când locuia vizavi, având numai un dormitor și o

toaletă, Bouin se simțea singur? Nu se gândise la asta. Însă nu era nici trist, nici melancolic și niciodată nu i se păruse, angoasant, că se mișcă în gol.

Aici, în schimb, se întreba câteodată dacă obiectele, mobilele, bibelourile erau reale. Toate se găseau la locul lor, de neclintit, pentru eternitate.

Când soția i se uita la televizor, îi urmărea uneori profilul, și acesta împietrit, de se mira că o mai aude respirând.

Așa că ea pusese ochii pe el de la bun început, tocmai de frica acelui imobilism, acelei tăceri. Când se așezaseră amândoi la masa din bucătărie pentru a bea un pahar din lichiorul ei scârbos, femeia realizase dintr-odată că se schimbase ceva, că un freamăt de viață pătrunsese în casă.

Pentru ca bărbatul să rămână, pentru a putea fi împreună fără a cădea în păcat, se simțise obligată să se mărite cu el, așa că, într-o bună dimineață, se treziseră alcătuind un cuplu.

Un cuplu bătrân și ofilit. Nu cumva oamenii care îi vedeau, vecinii, furnizorii, îi considerau demni de milă sau grotești?

Ce și-ar fi zis dacă i-ar fi putut observa pe amândoi în interiorul locuinței?

Se închisese o ușă. Pași. Încă o ușă. Aștepta ca ea să coboare scările. O auzi ezitând, odată ajunsă pe coridor.

În fine, rigidă, lipsită de expresie, intrase în salon. El ridicase ochii. Privirile li se încrucișaseră reci, ca lipsite de contact. Ea îi întinsese o bucată de hârtie, din vârful degetelor slabe și tremurătoare.

O clipă rămăsese fără a citi, apoi începu (să lectureze mesa- j ui), pe când bătrâna se îndrepta spre fotoliul ei. Înainte de a se așeza, își luase și lucrul de mână.

M-am gândit bine. Catolică fiind, îmi este interzis să mă gândesc la divorț. Dumnezeu a hotărât să fim soț și soție, așa că trebuie să trăim sub același acoperiș. Nimic însă nu mă obligă să vă adresez vreun cuvânt și vă rog insistent să vă abțineți și dumneavoastră.

Semnase sub scrisul înalt și regulat, învățat la călugărițe: *Marguerite Bouin*. Jocul începuse.

A doua zi, pentru întâia oară de când locuia în casa aceea, și-a făcut patul odată cu ea.

Nu pentru a o sfida. De vindecăt, era vindecăt. Mintea îi era limpede. Din moment ce nu își mai vorbeau, din moment ce nu mai

exista niciun fel de legătură între ei în afara semnăturii din registrul stării civile și a slujbei de la biserică, i se părea firesc să nu mai accepte nimic din partea ei.

Poate că dovedea o reacție infantilă, dar ținea la ea și, când a văzut-o pregătindu-se să plece la piață, i-a scris pe o bucată de hârtie:

Mănânc în oraș.

1 se păruse absolut cinstit ca ea să nu mai gătească pentru doi, din moment ce el se hotărâse să nu mai guste nimic din cele pregătite de soție.

Așa că a luat masa într-un restaurant din cartier, fără a vorbi cu cineva, evitând să intre în cafeneaua din piața Denfert-Rochereau unde ar fi putut da peste persoane cunoscute.

Fără să o fi recunoscut, se grăbea să se întoarcă, să știe ce-i mai făcea nevasta pe acasă. Odată ajuns în apartamentul din scuarul Sebastien Doise, descoperise că era plecată și nu mai știu ce să facă. Era derutat. Nu își pusese problema, până acum, cu ce să își umple timpul.

Era trei după-amiaza. Deschisese frigiderul pentru a încerca să ghicească ce-o fi mâncat și găsisese un rest de pateu, doi cartofi ambalați separat și niște fasole verde într-un castron.

Zilele trecute plecase mai târziu. Astăzi s-o fi dus în altă parte decât de obicei?

Se enerva fără rost, urcând la etaj, deschizând șifonierul și constatând că nu își luase paltonul de lână, ci pe acela de astrahan, pe care, de obicei, îl purta numai duminica.

Cum, la întoarcere, nu îi mai putea pune întrebări, trebuia să se mulțumească spionând-o și încercând să ghicească.

O fi murit papagalul?

Se acuza că îi făcuse rău, deși jurase că nu va recunoaște niciodată asemenea sentiment. Ce, ei îi părea rău că îi otrăvisese pisica?

Făcuse focul și tocmai își citea ziarul când ea intrase, urcase la etaj, apoi coborâse în bucătărie. A trecut o clipă și prin salon, pentru a-și lua lucrul de mână.

Chiar avea să se instaleze în sufragerie sau în bucătărie, deși nu era făcut focul?

Ore goale, lipsite de culoare, de umbre și lumini, încărcate doar de gânduri care nu te-ar putea face să de mândrești, de întrebări neserioase, dacă nu chiar ridicole.

— Cine știe dacă nu va încerca să mă otrăvească și pe mine?

După care, imediat, se mai întrebăse:

— Chiar m-aș întrista dac-ar muri?

Nu! Nici vorbă de tristețe. De nefericire. Poate doar i-ar lipsi. Nu-i plăcea să vadă oameni murind. Nu fiindcă i-ar fi iubit, ci pentru că-i era frică de moarte.

Ce șanse aveau, la vârsta lor, și unul, și celălalt, să supraviețuiască încă multă vreme?

Uneori, când adormea pe spate, i se mai întâmpla să își încrucișeze mâinile pe pântec și, dacă apuca să sesizeze asta înainte de a cădea complet în somn, se grăbea să schimbe poziția care prea semăna cu aceea în care erau așezați morții' înainte de a li se pune un șirag de mătăanii între degete.

Unde se va stabili camera mortuară? În dormitor? În salon? Își închipuia toate amănuntele, inclusiv sosirea sicriului mirosind încă a lemn proaspăt geluit.

Nu ar fi vrut să moară el primul. Nu ar fi vrut să moară nici ea. Trebuia să se gândească la altceva. Prefera să plece, să meargă fără țintă pe străzi, în ciuda gerului și a vântului rece din nord, care începuse să sufle imediat după căderea zăpezii, alungând rapid norii de pe cer.

Nu îndrăznise să se mai ducă și să își bea paharul cu vin în bucătăria de unde Marguerite încă nu plecase. Cum locuiau aproape de Nelly, se hotărâse să meargă să o vadă fără o intenție anume. Nu ca altă dată.

O cunoștea de mai bine de zece ani, poate chiar de cincisprezece. Era un obișnuit al micii ei cafenele, din strada Feuillantines, încă de pe când îi mai trăia bărbatul, căruia toată lumea îi zicea Theo. Deasupra vitrinei înguste și întunecate, se putea citi cu litere galbene, pe fond cafeniu, o inscripție care ar fi trebuit să le amintească papilelor gustul vinului acela de pe valea Loirei: *La Sancerrelu'*.

Mai întâi se cobora o treaptă de piatră albastră. Pe jos, erau dale roșii acoperite de rumeguș.

Tejgheaua se afla în fundul încăperii, alături de o ușă de sticlă, mascată de o perdea subțire, ce dădea spre bucătărie.

Încă din vremea patronului, cafeneaua era plină la orice oră a zilei de consumatori cunoscuți: dimineața, muncitorii care își beau cafeaua sau vinul înainte de a merge la șantier, apoi micii burghezi ai

cartierului, comercianții, meșteșugarii cărora le plăceau licorile de pe valea Loirei și umorul lui Tkeo.

Acesta era stacojiu la față, ca pavelele de pe jos. Treaba lui cea mai importantă era, pe la zece dimineața, să dispară printr-o trapă din spatele tejghelei și să coboare în beci pentru a trage vinul în sticle.

Atunci îi lua locul nevasta, care stătea în picioare, chiar pe chepeng.

— Și uite-așa poți fi sigură că nu-ți mai scapă, glumeau mușteriii.

Nelly era o fată care făcea toți banii, cu douăzeci de ani mai tânără decât bărbatul ei. Încă de pe vremea aceea, Bouin nu era singurul care profita de temperamentul ei.

Era mereu gata să facă dragoste, la fel de firesc cum clienții barului dădeau pe gât un păhărel. Într-o zi, când Emile o întrebase de ce nu poartă niciodată chiloți, îi răspunsese ironică, însă sinceră:

— Ce-ai vrea, să risc să pierd vreo ocazie?...

Pe de altă parte, era la fel de adevărat că prezența continuă a soțului, faptul că în cafenea putea intra oricine, oricând, dar și topografia acesteia făceau ca exercițiile amoroase să fie duse la bun sfârșit cu dificultate și în grabă.

Era mai ușor dimineața, pe la opt, când Theo obișnuia să meargă la piață. Era de ajuns să îi arunci o privire lui Nelly, care stătea sprijină leneș, în coate, pe tejghea, pentru ca aceasta să priceapă. La rândul ei, răspundea tot cu o privire. Care spunea da ori ba. Dar mai mereu era da.

După o clipă se îndrepta către bucătărie, urmată de Bouin. De după ușa închisă puteau observa, prin perdea, dacă intra cineva în cafenea, fără a putea fi văzuți și ei.

Pentru asta însă trebuiau să rămână în picioare, într-un unghi anume. Femeia își ridica fusta cu un gest atât de natural încât nu mai avea nimic indecent, prezentându-și pulpa albă și cărnoasă.

Să- i fi plăcut și ei, sau doar se prefăcea? De multe ori își pusese Emile acea întrebare, fără să fi ajuns la un răspuns plauzibil. Probabil că, din moment ce se arăta întotdeauna gata, sătulă să nu fi fost nicicând.

La sosirea vreunui client, sau chiar a lui Theo, manevra inversă nu era deloc dificilă. Ajungea să iasă pe cealaltă ușă, care dădea în coridorul imobilului, și, de acolo, în stradă.

Sigur că ea îmbătrânise de când el riscase întâia oară să o convingă, dar, cum timpul trecuse peste amândoi, nu își mai dădea seama.

— Un Sancerre...

— Mare?

Apăruse în papuci albaștri, din bucătărie, unde pusese o cratiță pe foc. Își trecuse o mână prin părul care, ca de obicei, îi cădea peste obraji.

— Credeam c-ai murit...

Nu era momentul potrivit pentru pronunțarea unui asemenea cuvânt, când și așa numai cu gândul morții trăia, celei a lui Joseph, poate și a papagalului, cine știe, poate chiar și a lui.

— E adevărat că te-ai recăsătorit?

Buzele i s-au desfăcut ca două suluri groase și trandafirii peste dinții la fel de frumoși. Privirea îi era umedă. Cu coatele pe tejghea, cu bărbia în mâini, oferea ochilor lui adâncitura dintre sânii albi.

De când o știa se îmbrăca numai în rochii negre, încât ai fi zis că nu se schimbă niciodată.

— Așa e...

— Umblă vorba că ți-ai luat nevastă bogată, care are și-o stradă a ei...

Nici subiectul acela nu era pe placul lui, așa că dăduse paharul peste cap.

— Mai pune-mi unul... Nu iei și tu?...

— Bine, o să iau un aperitiv mic de coacăze cu vin alb... Nu prea știau ce să își spună. Bărbatul se întreba dacă o să-i facă ori nu semnul tradițional.

— Nu cumva e doamna aia bătrâna, uscată, îmbrăcată în mov, cu care te-am văzut în toamnă pe strada Saint-Jacques?

Probabil se întâmplase într-o zi însorită, fiindcă taiorul mov al lui Marguerite era destul de subțire și îl purta, de obicei, cu o pălărie albă.

— Viața trece, ce să-i faci!... Păcat că nu te vede omul mai des... Ai ieșit la pensie?

— Demult...

— Pe-aici e liniște... Cei vechi dispar unul câte unul... Tinerilor nu le mai plac locuri cum e asta... Li se pare cam de pe vremea lui Pazvante și, la drept vorbind, nu prea greșesc... Câteodată mă întreb de

ce n-oi fi încuind și nu m-oi fi ducând să-mi sfârșesc zilele la țară...

Câți ani să fi avut? După câte își putuse da seama, trebuie să fi fost de vreo treizeci când o urmăse prima dată în bucătărie. Theo murise de embolie acum șapte ani. Așadar, ea trebuie să fi ajuns pe undeva pe la patruzeci și cinci, dar pielea tot netedă îi rămăsese.

Nimic nu se schimbase în comportamentul ei nici după ce rămăsese văduvă.

Era liberă. Nu avea de dat nimănui socoteală. Cu toate acestea nu îl invitase niciodată să urce în dormitor. Nu o văzuse niciodată în întregime goală, iar raporturile lor rămăseseră la fel de grăbite.

Era a tuturor, cam ca o prostituată. Pe de altă parte, nu resimțea mai puțin nevoia de a avea un loc numai al ei, micul ei domeniu unde nimeni altcineva nu era admis.

— Ai slăbit...

— Mda, un pic...

— Ai fost bolnav?...

— Am avut o gripă...

— Și necazuri?... Ce e, nu te-mpaci cu nevasta?...

— Ba da...

Îl privea de parcă ar fi citit în el ca într-o carte deschisă. La fel îl privea și pisica.

— Ei, haide, nu te mai gânde la asta!..., zise femeia ca o concluzie a confidențelor care nu îi fuseseră făcute.

Indreptându-se, îi dădu semnalul, ocheada aceea, abia perceptibila mișcare a capului.

El nu avusese curajul de a zice nu. Doar când intrase la Sancerreâu'trebuia să se aștepte și la urmări. În definitiv, nu pentru asta venise? Nu era asta un soi de examen?

O urmăse. Ea îl privea râzând.

— Recunoaște că ai avut o ezitare... O clipă am crezut că ai să mă refuzi... Nu prea ți-ai luat cu tine mutra de petrecere... Ia hai să vedem dacă te-ai schimbat ori nu...

Toată povestea o distra. Poate că acesta îi era secretul. Dacă accepta cu atâta ușurință mângâierile bărbaților, dacă îi provoca printr-o calmă nerușinare, poate că o făcea mai puțin din dorință sexuală, cât pentru că o amuzau.

— Bine!... Merge foarte bine...

Lui îi fusese teamă că nu va reuși, dar iată-1 regăsindu-se într-

un pântec familiar, ca în urmă cu cincisprezece ani, pe vremea când era cu Angele, înainte de a se căsători cu Marguerite.

Prin cap îi trecuse o idee copilărească. I-ar fi plăcut să apară nevastă-sa și să-l vadă exact așa cum era în clipa aceea... Căci la ea se gândea, la taiorul ei mov despre care tocmai vorbiseră, la fața ei lipsită de expresivitate de ieri, din dimineața aceasta...

Văzută de aici, locuința din strada Sebastien Doise părea ireală. Și Marguerite, și familia Doise din care aceasta descindea, și bărbatul cu lanț de ceas, și fondatorul biscuiților, și soțul cu vioară care pleca în frac la Operă, și penumbra care domnea în toate camerele, și focul de lemne lipsit de veselie, și serile petrecute în tăcere, în întuneric, în fața televizorului.

Și- ar fi dorit să țină cât mai mult, pentru a rămâne în aceeași stare sufletească.

— Ești cu ochii pe ușă? îl întrebase găfâind.

Cădea în sarcina lui să supravegheze, prin perdea, intrarea oricui în cafenea.

— **Da...**

Încremenise, stătuse o clipă să-i revină suflul, pe când Nelly își lăsa rochia să-i cadă la loc, peste picioare.

Gata. Nu mai rămânea decât bucătăria, doar puțin mai luminoasă decât aceea de acasă, și un miros de praz amestecat cu cel de subsuori și damfuri de vin, ce se impregnase în întreg imobilul.

— Satisfăcut?...

— Mulțumesc...

O spunea cu sinceritate. Și-ar fi dorit să își poată exprima cât mai bine recunoștința. Doar de atâtea ori îi oferise plăcere fără a-i cere nimic, fără a aștepta ceva în schimbul acesteia.

Alți bărbați, care profitaseră ca și el, probabil că, odată întorși la masă cu prietenii, o bârfiseră că ar fi curvă.

Emile însă păstra pentru ea un sentiment de blândă recunoștință. I-ar fi plăcut să stea mai mult de vorbă, să urce în dormitor, să împartă cu Nelly adevărata intimitate. Când rămăsese vădov se gândise serios la ea, de mai multe ori, mai ales că murise și Theo.

Sigur că îl deranja faptul că atâtia alții ca el trecuseră prin bucătărie. Avea îndoieli că ar fi putut-o caracteriza vreodată fidelitatea. Dar ce, Angele i-o fi fost fidelă? Habar nu avea și prefera să nici nu își

pună întrebarea.

Ceea ce îi plăcea la Nelly era naturalețea ei. Se înțelegeau bine. În definitiv, o iubea. Își reproșa că nu mai trecuse de atâta vreme să o vadă.

Poate că, dacă ar fi trecut mai des pe la *Sancerrelu*, nu s-ar mai fi lăsat vrăjit.

Fiindcă i se făcuseră vrăji, din moment ce pierduse contactul cu lumea. Întâlnea pe stradă cunoscuți și nu-i mai vedea. Nu mai știa ce înseamnă o femeie, un copil, un râset, un plâns.

Trăia într-o lume fantomatică, în același timp precisă și inconsistentă. Știa însă până și cele mai mici flori ale tapetului din salon, urmele din vremea lui Charmois, fotografiile, treptele scării, care scârțâiau, și crăpăturile balustradei.

Cunoștea luminozitatea din locuință la orice oră din zi și din noapte, în toate anotimpurile, figura lui Marguerite, trupul ei subțire și buzele încă și mai subțiri, pielea mult prea albă și fină a pieptului pe care o vedea seara, când se dezbrăca.

Toate acestea deveniseră o obsesie. Se lăsase înlănțuit, iar acum era prizonier pe viață. Nu ar fi trebuit să ardă biletul. Textul vorbea de la sine. Îl considera un bun personal, drept pentru care, în numele religiei, nu îi permitea să își reia libertatea.

— La ce te gândești?... Bărbatul făcuse efortul de a zâmbi.

— La nimic clar...

— Totuși, nu faci parte dintre aceia care sunt triști după dragoste...

Drăguț din partea ei că o spunea.

— Multor bărbați le e rușine și nu mai îndrăznesc să te privească... Or fi și femei de soiul ăsta?...

Ar fi trebuit să îi răspundă că știa cel puțin una, căreia îi era rușine încă înainte de a începe.

În general, Nelly avea dreptate. Căutase printre amintiri.

— Poate că noi, femeile, suntem mai realiste... Intraseră doi clienți, lăcătuși sau tipografi, judecând după hainele gri.

— Două vinuri albe, mici...

Salutaseră fluturându-și mâinile, îl priviseră în voie pe Kmile, apoi își continuaseră discuția.

— ... după care i-am zis, privindu-l drept în ochi, cum mă uit la tine: „Dacă e pe-așa, n-aveți decât să vă reparați singur...”. Fii atent! Ce

părere ai?... Douăzeci de franci pentru o treabă care mi-ar fi luat pe puțin trei ore?...

Femeia îi făcuse cu ochiul și, cum aproape se făcuse întuneric, întinsese brațul și învărtise comutatorul.

— Noroc, Justin...

— Noroc.

Aveau cam șaiszeci de ani. Încă nu știau în ce grabă sosește bătrânețea.

— Cât îți datorez?

— Să vedem: trei pahare de Sancerre și unul de aperitiv cu coacăze... Pentru tine, doar doi franci optzeci... La drept vorbind, tot atâta dau și ceilalți...

Ajunsese din nou afară, pe stradă, în bătaia vântului, sub luminile felinarelor și ale vitrinelor, învăluit de mirosurile diferitelor magazine. Regăsise bărbații, femeile, copiii trași de mână, bebelușii plimbați în landouri. Mereu fuseseră acolo. Și vor fi mereu. Viața curgea în jurul lui, dar el nu mai avea senzația că aparține aceluși suvoi.

Ajunsese un străin. Lui Marguerite i se întâmplase asta dinaintea lui, deși, cine știe, poate că fusese dintotdeauna o străină.

Nu se găsea deja în afara lumii fetița aceea în haine scumpe, căreia îi admirase portretul?

Privindu-i imaginea din fotografie, îi venea să o scuturi, să o trezești, să-i zici:

— Uită-te!...

Uită-te și simte! Atinge! Copacii, animalele, bărbații... Sus, pe cer, e soarele... Cade o burniță binefăcătoare... O să ningă... Ninge... Și uită-te cum începe vântul să sufle...

Ți-e frig... Ți-e cald... Trăiești... Vibrezi...

Pășea mecanic, cu fruntea plecată, fără să fie atent la drum, ca un cal bătrân care se-ntoarce la grajd.

Dăduse colțul, în fundătura peste care domnea tăcerea. Rare erau ferestrele luminate, de un galben posomorât. O casă, apoi o alta, toate la fel. Și ultima. Fântâna din fața peretelui din spate, cu omulețul ei gol, care-și ținea în brațe peștele ce scuipa apă întruna...

Scosese cheia din buzunar, își trăsese nasul, și-l ștersese cu batista, apoi se tamponase și pe obrajii umeziți.

Capitolul 5

Cinci zile mâncase în oras, fără să-i fi făcut nici cea mai mică

plăcere. Se trezea la șase dimineața, se închidea în baie, cobora, își făcea o ceașcă de cafea ori chiar dădea peste cap un pahar de vin roșu.

În liniștea parterului gol își termina o parte din treburile gospodărești cu deosebită grijă, de parcă s-ar fi temut să nu i se facă vreă observație ori să i se reproșeze ceva. Ajunsese aproape maniac, iar pianul nu strălucise nicicând mai puternic.

Ultima îndatorire era de a coborî în pivniță, de a sparge lemne, de a le urca în salon, într-un coș, și de a aprinde focul.

Marguerite cobora la opt și jumătate, gata îmbrăcată. Fără a părea conștientă că mai este și un bărbat care se tot învârtește prin casă, își pregătea micul dejun, apoi își lua mantoul verzui, cel de toate zilele, și se îndrepta către strada Saint-Jacques.

Uneori o urmărea, deși nu avea nevoie de nimic din oraș, doar așa, ca să-și mai omoare timpul. La întoarcere, femeia puneă în ordine cumpărăturile în frigider și în dulap, se aranja, după care își lua haina de blană.

De două ori pe săptămână, dimineața și după-amiaza, pleca la o misterioasă întâlnire, probabil cu veterinarul care îi trata papagalul.

Bouin nu-i știa nici numele, nici adresa, ci doar – de atunci, de când îl zărise pe geam, când luase colivia acoperită cu o pătură – că era mic de statură, șchiopăta și purta un pardesiu prea strâmt.

La *Sancerrelu'* nu mai îndrăznea să se întoarcă, poate tocmai fiindcă și-o dorea mult prea mult. Se speriasă de modul în care se gândea la Nelly și înțelegea pericolul.

În prezența ei nu era necesar să se autoanalizeze fără încetare. Din contră, se destindea imediat. Complicațiile din scuarul Sebastien Doise dispăreau, își pierdeau importanța ori luau o înfățișare bizară.

Până la urmă chiar s-ar fi obișnuit să-și facă veacul pe acolo, cam fără vlagă, bând din când în când câte un păhărel și oferindu-și plăcere alături de patroană de câte ori ar fi avut chef.

Planuri de viitor nu avea. Nimic în casa asta nu îi oferea un statut definitiv. Fiecare pleca și venea căutându-și locul, ritmul, modalitatea de a-și folosi timpul, ca muzicienii unei orchestre acordându-și, în fosă, instrumentele.

A patra ori a cincea zi, nici nu mai stătea să le numere, își urmărise nevasta din depărtare când se dusesse la întâlnirea de după-amiază. Era deja întuneric.

Coborâse pe strada Sânte, aproape goală la acea oră, și mersese

de-a lungul zidurilor închisorii. Trecători erau puțini, iar pașii li se auzeau cu mult înainte de a-și face apariția.

Cotise pe strada Dareau, cu nimic mai animată, pentru a ajunge, până la urmă, pe strada Saint-Gothard, aproape de calea ferată.

Probabil nici nu încerca să afle dacă este ori nu urmărită. Pășea destul de repede pentru o persoană de vârsta ei. Se oprise în fața unei construcții ciudate, o fermă veche, în aparență, cu o curte interioară, dincolo de gard, o casă țărănească în dreapta și, pe celelalte două laturi, niște construcții joase, ca un fel de grajduri.

Traversase curtea pietruită în lătrăturile unor câini aflați în grajdurile acelea, se îndreptase către niște trepte care alcătuiau un soi de peron, sunase și așteptase deschiderea ușii.

Când o văzuse dispărând înăuntru, se apropiase de gard și citise pe o plăcuță emailată:

Doctor Perrin Clinică veterinară

Venea aici de parcă s-ar fi dus să vadă un bolnav la spital, iar vizitele confirmau faptul că papagalul nu murise.

Emile își regreta fapta, chiar dacă pisica îi fusese otrăvită. Iar fi mărturisit și soției, însă era prea târziu. De altfel, nu mai dorea sub nicio formă să îi dea satisfacția de a-1 vedea umilindu-se în fața ei.

Oare regreta și ea fapta săvârșită? Nu. Nu era genul de femeie care să aibă remușcări. Fiindcă avea întotdeauna dreptate. Fiindcă era mereu sigură pe ea. Doar urma calea cea dreaptă, ajungea să îi vezi chipul în special duminica, la întoarcerea de la biserică. Hainele îi miroseau a tămâie. Ai fi zis că ochii îi erau mai limpezi, mai puri, de parcă tocmai ar fi zărit fericirea din ceruri și viața fără sfârșit.

Ura duminicile, absența zgomotelor, obloanele coborâte ale magazinelor, oamenii fără nicio treabă de care mai dădea pe străzi și care nici măcar nu mai păseau ca în celelalte zile ale săptămânii. Nu se duceau nicăieri sau, dacă totuși aveau un scop, graba cu siguranță le lipsea.

Și aceia se plectiseau, nefiind sub nicio formă la largul lor în hainele bune, temându-se neîncetat ca nu cumva cei mici să și le murdărească pe ale lor. Își amintea că, în copilărie, aproape că nu era duminică în care părinții să nu i se certe, deși erau oameni cumsecade, obișnuiți să-și încovoie șira spinării și să ia viața așa cum era.

— Du-te să te plimbi...

O făcea, de-a lungul canalului ori al Senei. Îi dădeau un bănuț din

care își cumpăra vara o înghețată și iarna bomboane din cele acrișoare, care țineau mai mult.

Chiar și în bărci oamenii parcă încremeniseră și, pe la finalul după-amiezilor, putea băga mâna-n foc că avea să dea peste tot felul de bărbați beți.

În duminica aceea, restaurantul în care intra de obicei era închis, așa că fusese nevoit să ajungă până pe bulevardul. General Leclerc pentru a mânca. Ceva mai târziu trecuse și prin față pe la *Sancerrelu*, dar și acolo erau coborâte obloanele.

Ce făcea oare Nelly duminica? La slujbă, cu siguranță nu se ducea. Pesemne se da jos din pat târziu, își târa pașii prin dormitor, prin bucătărie, prin cafeneaua întunecată în care nimeni nu venea să o deranjeze.

După-masa se ducea, poate, la cinematograf. Nu o văzuse niciodată pe stradă. Nu o știa altfel decât în rochie neagră și în papuci.

Marguerite nu se dusesese la doctorul Perrin, fiindcă și acesta avea clinica închisă duminica. Nici după-amiaza nu ieșise, astfel că rămăseseră amândoi în salon, uitându-se la televizor, unde se difuza un meci de fotbal. Câteva cântece. Desene animate. Și apoi un film cu cowboy.

Își omorau și ei timpul. Ea tricota. De două sau trei ori i se păruse că era gata să o lase mai moale și că, atunci când ridică fruntea, se găsea pe punctul de a-i adresa câteva cuvinte.

I se făcuse milă de ea. Dacă tot nu era în stare să facă primul pas, se simțea el gata să întindă mâna cel dintâi. Ar fi deschis gura și-ar fi zis, de pildă:

— Ne purtăm ca niște copii...

Nu. Nu ar fi acceptat ea o asemenea definire a comportamentului lor.

— Ascultă, Marguerite, dacă am încerca să uităm?

Nici atât. De uitat, nu va uita nimic. Doar își amintea cu precizie data fiecărei decepții, fiecărui prilej de amărăciune, fiecărui afront suferit încă din fragedă pruncie.

Avea nevoie să fie nefericită, victimă a răutății oamenilor, pe care să îi ierte din vârful buzelor.

— Biata femeie...

El greșise. Nu ar fi trebuit să se însoare cu ea. Ce l-o fi împins să se întoarcă de atâtea ori, după-amiezile, în căsuța în care femeia îi

oferea o ceașcă de cafea și, mai târziu, un pahar de vin?

Nu cumva îl impresionase faptul că era proprietara unei jumătăți din fundătură, fata lui Sebastien Doise, o ființă delicată, de o eleganță ușor fanată în veșmintele ei pastelate?

Fiindcă la bani nu se gândise. Nu prea. Imaginea banilor se contura totuși ca un fundal al acestui rând de case aparținând lui Marguerite, la capătul căruia omulețul cu peștele lui căpătaseră alură de simbol.

Bouin intrase aproape accidental într-o lume pe care, altfel, nu o zărise decât din depărtare și în care niciodată nu îi trecuse prin cap că ar fi putut fi admis.

Dar chiar așa se întâmplase? În definitiv, oprise doar o simplă scurgere de apă. Femeia îi oferise un pahar de lichior, ca oricărui muncitor care și-a terminat treaba într-o locuință.

— De ce n-ați veni și mâine, la o ceașcă de cafea?

În bucătărie, căci de-abia după două săptămâni fusese introdus în salon.

Îl impresionaseră fotografiile, mai ales cea cu trăsura trasă de doi cai și cea în care se plimba pe malul apei, având pe cap pălăria mare de pai.

Regăsea prin acele imagini anumite senzații din copilărie, când fie că vedea câte o femeie ridicându-și poalele pentru a urca în șaretă, fie admira amazoanele în pădurea Boulogne, unde însă nu ajunsese decât de două sau trei ori, fiindcă era prea departe de casă.

— Tatăl dumneavoastră avea și cai?

— Ar fi putut. Totuși, prefera să închirieze trăsuri cu ziua. Am luat lecții de echitație într-un manej.

Mai ales caii îl făceau să viseze.

— Doar în manej?

— Ne plimbam și în Bois de Boulogne, cu profesorul.

La început îi plăcea să îi povestească sărind de la o perioadă la alta.

— De două ori pe săptămână, seara, soțul meu mă conducea la Operă, unde aveam fotoliu rezervat...

Păstrase în garderobă rochia de seară din mătase Liberty, brodată cu perle, pe care o purtase în acele ocazii, și mănușile albe, fine, din piele de ied, care îi ajungeau până mai sus de coate.

— Mâine să nu veniți... E zi de plată și defilează toți locatarii pe

aici...

Desigur, ca să-i aducă banii. Cât să-i fi adus cele șapte case pe care încă le mai deținea în proprietate? Nu avea nicio idee, însă i se părea un act de prestigiu să îi primească astfel, în salonul încălzit în exces, pe cei care îi aduceau tributul.

Dacă femeia și-ar fi dorit, nu ar fi avut nevoie să se ocupe de gospodărie. Doar îi spusese.

— Dacă aş sta degeaba, m-aş plictisi, m-aş îmbolnăvi şi aş ajunge ca atâtea femei de vârsta mea, care nu se mai gândesc la altceva decât la micile lor probleme de sănătate... Bouin protestă cu un gest.

— Taci! Taci!... Ştiu eu ce spun... Doar nu mi-am uitat data naşterii... Însă am jurat că nu am să mă plâng vreodată... Oricum, numai când începi să te corcoleşti, îmbătrâneşti...

Se plimba şi cu Angele, duminica, pe malul Marnei, în apropiere de Lagny. Se tot împingeau, ca să se distreze, şi, când observau că nu era nimeni prin preajmă, se rostogoleau unul peste altul prin ierburile înalte. Îşi amintea de mirosul primei lui soţii, de râsul ei, fiindcă adesea izbucnea în hohote când făceau dragoste.

— Zi că nu e haios!... Habar n-am cine a inventat chestia asta, dar ar merita o statuie...

Saliva de duminică, din timpul lungilor săruturi, avea gust de şampanie.

În fotografii, Marguerite apărea mereu visătoare, îndepărtată, atât de vulnerabilă, încât îi venea, parcă, să o apere.

În fond, de căsătorit se căsătorise puţin şi cu fotografiile, cu pianul cu coadă de dimensiuni reduse care strălucea în penumbră, cu mobilele Louis-Philippe şi *Second Empire*, cu fântâna din scuar şi coşul înalt din strada Glaciere.

Ar fi trebuit să spună nu. Se dovedise destul de naiv, de necioplit pentru a nu pricepe că urma să o facă nefericită.

— Ce-ar fi să mergem la cinema?

Fiindcă făcuse şi încercări de a o mai scoate din casă.

— Ce film e?

— Unul cu cowboy...

— Nu pot să sufăr scandalul şi împuşcăturile...

Uneori o ducea la restaurant. Ea privea neliniştită în jur, ştergându-şi tacâmurile şi mirosind fiecare fel înainte de a începe să mănânce.

— Gătesc cu margarină... Sau:

— Chelnerul ar fi cazul să se spele pe mâini înainte de a ne servi...

Trăia într-o lume a ei, invizibilă, pe care și-o colora cum voia. Și iată că, dintr-odată, era obligată să suporte un bărbat cât se poate de real, tumultuos, cu pasul greu, care fuma trabucuri de proastă calitate și care răspândea o duhoare animalică.

Și, ca să pună capac, acesta introdusese, pe domeniul atât de grijuliu protejat, un animal care se prelingea de-a lungul mobilelor ca o fiară care se freacă de gratiile cuștii, care o privea fix și nu accepta niciun fel de familiarisme decât de la stăpânul și Dumnezeuul ei.

Fiindcă, pentru Joseph, Emile Bouin era un zeu, lucru care o necăjea teribil pe Marguerite.

Bărbatul nu făcuse niciun sacrificiu, nu încercase nicidecum să se integreze în noul univers.

Trăiseră astfel, așa, fiecare în colțul lui, iritat de gesturile ori de tonul celuilalt.

Dar nu cumva, până la urmă, ajunsese să le placă starea aceea? Copiii, de exemplu, se joacă de-a războiul. De-a micul lor război. În schimb, pentru ei, acum, era război în toată puterea cuvântului, așadar încă mai pasionant. Fiecare se gândea la moartea partenerului, fiecare, dorindu-i-o mai mult sau mai puțin mărturisit, spera în propria supraviețuire.

Deja Marguerite scăpase de cel mai vizibil dușman, de pisica aceea care sfida, prin simpla ei prezență, întreg arborele genealogic al familiei Doise, cu întreaga-i sensibilitate...

De ce n-ar scăpa, într-o bună zi, în același mod, și de soțul ei?

Cea mai mare parte a crimelor prin otrăvire, citise el bine într-un ziar, era comisă de femei. Articolul adăuga că, fără îndoială, în realitate se produc de zece ori mai multe omoruri care nu se mai descoperă, întrucât medicii de familie, când vine vorba despre un bolnav ori un bătrân, semnează certificatul de înhumare fără să se mai apropie de cadavru.

Încă nu i se făcuse frică, dar începuse să îl cuprindă un val de neîncredere. Oricum, mai avea un motiv de a nu mai mânca din ceea ce gătea nevasta: hotărârea de a nu-i mai datora absolut nimic și de a separa treburile gospodăriei.

Din moment ce tot își făcea patul, spărgea lemnele, aprindea

focul, lustruia podelele și ștergea praful, de ce nu și-ar fi și gătit, evitând astfel să mai meargă de două ori pe zi la restaurant?

Dacă tot nu împărțea patul cu Marguerite, de ce ar fi împărțit mâncarea și, în definitiv, nici nu-i displăcea să o vadă surprinsă, pentru a nu zice înfuriată.

Luni după-amiază intrase într-un magazin de pe bulevardul Barbes.

— Nu aveți unul care să se încuie?

Un dulap alb de bucătărie, cu două uși, lăcuit, ieftin, din lemn de brad.

— Dacă mai plătiți ceva, putem monta o încuietoare...

— Una bună, insistase. Nu din acelea care pot fi deschise cu o agrafă...

Îi fusese livrat joi dimineață. În ziua aceea, Marguerite nu mai ieșise ca să își viziteze papagalul și plânsese toată noaptea. Era nervoasă, avea ochii roșii și obrații umflați.

Privise stupefiată camionul galben, enorm, inscripționat cu litere negre pe laterale, al celor de la livrări, care a fost nevoit să facă mai multe manevre până a putut pătrunde în fundătură.

Urmărise din ochi muncitorii care transportaseră mobila în bucătărie, întrebând:

— Unde-1 punem?

Î se adresaseră ei care, fără a fi catadicsit să le răspundă, părăsise încăperea.

— Aici... în dreapta chiuvetei...

— Nu credeți că e cam lat?

Nici vorbă. Intra exact în spațiul prevăzut de Emile care, în aceeași zi, făcuse cumpărături serioase, întorcându-se cu mai multe cutii de conserve, sticle de ulei și de oțet, și tot felul de alte pachete.

La prânz, pe când nevasta îi era sus, în dormitor, își pregătise mâncarea: o friptură de vită enormă, cartofi rumeniți, mazăre.

Când coborâse, îl găsisse la masă, așa că și-a preparat și ea o gustărică.

Fereastra bucătăriei dădea într-o curte de doi metri, închisă de un perete cenușiu, fără nicio deschidere. Întrucât evitau să se uite unul la altul, zidul acela le era unic peisaj. Zgomotele din fundătură ori din oraș nu ajungeau până la ei, cu excepția, uneori, a huruitului îndepărtat al vreunui avion care trecea pe deasupra clădirii.

Vizavi încă nu începuseră lucrările. Zvonurile anunțau însă că locatarii fuseseră evacuați. Unii vorbeau despre ridicarea unei școli de infirmiere, alții despre birouri, despre un service auto modern, ba chiar despre apartamente de lux...

Era afacerea lui Sallenave, blestematul care îl extorcase pe mult prea credulul Sebastien Doise de o jumătate din fundătură. Cu banii obținuți pe acel teren urma să fie dezvoltată noua fabrică de biscuiți din Ivry.

Trecuse o lună. Marguerite primise o scrisoare care o tulburase enorm. Se îmbrăcase și plecase în grabă. El nu o putuse urmări, fiindcă era în haine de casă.

Așteptase. Își petreceau tot atât timp așteptându-se și spionându-se, fiindcă nu se simțeau deloc în apele lor când rămâneau singuri în casă. Plecărilor celui alt miroseau a amenințare, mai ales când aveau loc la ore imprevizibile.

Unde se dusesese Marguerite?

Unde o pornea, tot mai des, Bouin pe la patru după-masa? Li se întâmpla să se urmărească la vedere, cu un aer nevinovat.

În ziua aceea, întoarcerea bătrânei se dovedise a fi un eveniment la fel de neașteptat ca și apariția în fundătură a camionului cu mobilă. Pentru întâia oară de când o cunoștea, se întorsese cu un taxi. Șoferul coborâse și el pentru a o ajuta să scoată colivia pe care, cu siguranță, o băgaseră cu greu în mașină. Colivia lui Coco, evident.

Îi privea de la fereastra salonului. Urmată de taximetrist, era clar că ținea să ducă numai ea colivia, pe care o așezase cu grijă pe trotuar pentru a-și scoate cheile și a descuia.

Plătise cursa spunând cuvinte pe care Emile nu avea cum să le audă, apoi luase din nou colivia acoperită de bucata de molton și, după câteva clipe, fără a-i arunca lui vreo privire, o aranjase la locul obișnuit.

Rămăsese nemișcat lângă fereastră, surprins și neliniștit. O văzuse dând la o parte husa și privind tandru papagalul care stătea în picioare pe stinghia lui.

Avea toate penele, iar coada era parcă mai strălucitoare decât oricând. Ochii holbați priveau fix înainte, iar Bouin se simțise jenat, ca în fața unui spectacol necuviincios. Bănuia că în toată povestea era ceva nefiresc. Nici pasărea și nici Marguerite nu mai mișcau, aceasta din urmă reculegându-se ca înaintea unei ființe iubite, într-o capelă încinsă de fumul lumânărilor.

Abia atunci descoperise adevărul. Papagalul era mort de-a binelea. Fusese împăiat, i se înfipseseră la loc penele, iar ochii îi erau de sticlă.

După o vreme, femeia se întorsese către el privind-1 cu duritate, sfidător.

Apoi se îndreptase către un gheridon pe care se găseau hârtie și un creion. Scrisese câteva cuvinte, lăsase foaia pe pian și ieșise în coridor pentru a-și lăsa pălăria și mantoul.

Emile citise:

Dacă-l atingi, chem poliția.

Nu se întorsese imediat în salon, lăsându-i timp să cugete asupra avertismentului. Când, în sfârșit, revenise pentru a se instala în fotoliu, nu departe de papagal, era și el așezat, însă de cealaltă parte a șemineului.

Notase și el ceva pe o foaie din carnețel pe care o transformase într-un ghemotoc, îl prinsese între mijlociu și degetul mare cărora le imprimase o mișcare scurtă, în așa fel încât proiectilul să ajungă în poala nevestei.

De data aceea ratase.

Ulterior căpătase o oarecare abilitate... Mesajul atinsese genunchiul lui Marguerite și căzuse pe parchet. Femeia se prefăcuse că nici nu-1 văzuse, nici nu-1 simțise. Rămăseseră mult timp nemișcați, în așteptare, parcă. De mai multe ori, ea își privise pasărea.

În sfârșit, ea se prefăcuse că scapă ghemul de lână și, luân-du-1 de jos, prinsese și bucata de hârtie care, pentru întâia oară, venind din partea lui, purta cuvântul:

Pisica.

Erau la egalitate.

Memoria nu îi mai funcționa la fel ca altădată. De amintit își amintea foarte bine evenimentele, faptul că trecuse prin cutare ori cutare loc sub soarele arzător sau udat de ploaie, cuvintele schimbate cu negustorii din cartier, homarul enorm pe care îl cumpărase pentru a o surprinde pe Marguerite, prima mașină a unei firme specializate în mutări intrată în fundătură, două case mai jos.

Îi reveneau în minte textele bilețelor, acelea pe care soția i le lăsa, cu figură amenințătoare, pe pian ori pe măsuta de noapte.

Unde însă începuse să îl lase memoria, era în privința ordinii întâmplărilor și a datelor. Era tentat să pună totul într-o oală, deși între

timp trecuseră doi ani. Pentru a preciza timpul, era nevoit să facă trimitere la anotimpuri ori la hainele în care erau îmbrăcați el și nevasta.

Astfel, de exemplu, prima mutare avusese loc în prima jumătate a lui martie, un martie deosebit de cald, fiindcă ziarele citau statistici și publicaseră fotografii cu castani în floare.

Când se deschideau toate ferestrele, fundătura era mai puțin mohorâtă, mai puțin tăcută. Un freamăt viu răzbătea din locuințe, se auzeau glasuri trecând de la o clădire la alta, o mamă își chema copilul care se juca pe alee, un disc, sunete de la radio, totul având ca fundal trecerea automobilelor pe strada Sântee, ba chiar și ecourile îndepărtate ale intersecției Saint-Jacques.

Sprijinindu-și coatele pe pervaz, contempla mobilele desfăcute care erau îngrămădite în camion, descoperind astfel gusturile și ceva din intimitatea persoanelor pe care, până în acel moment, nu le întâlnise decât pe stradă. Îl uimiseră mașina de scris a unui bătrân ofițer și imensul tablou cu ramă aurită, reprezentând o bătălie navală din vremea piraiilor.

Și Marguerite se uita, dar de la etaj, cu fereastra închisă, de dincolo de perdele, fără a se arăta la geam. Părea să sufere, mânca încă și mai puțin decât de obicei și îmbătrânise brusc.

Uneori nici nu se mai machia, deși, până atunci, o discretă cosmetizare oferea o anume strălucire tenului ei. Te prindea mirarea cum, din zi în zi, o descopereai tot mai fanată și mai fadă.

În salon nu intra niciodată fără a se opri o clipă în fața coli viei, cu buzele mișcându-se ca într-o rugăciune, la biserică.

Bouin nu se obișnuia nicidecum cu acea prezență mută. Papagalul mort era încă mai stânjenitor decât atunci când trăia. Așa, nemișcat, căpătase expresia misterioasă și amenințătoare a unor sculpturi africane pe care le văzuse în vitrina unui negustor de antichități.

Serile, colivia nu mai avea nevoie să fie acoperită cu bucata de molton.

Și perioada exactă a doamnei Martin îi era greu să o stabilească. Să fi fost cam odată cu mutările succesive ale locatarilor din imobilele de peste drum? Fiindcă atunci puteai asista la tot felul de neașteptate plecări și sosiri în fundătură.

De pildă, niște bărbați veniți cu mașina coborau cu servietele

sub braț, se învâртеau încolo și-ncoace, consultau planurile, se opreau, apoi mai făceau iarăși câțiva pași, gesticulau.

Erau arhitecții, antreprenorii și tehnicienii. După o clipă, Marguerite închidea ferestrele și se îndepărta pentru a nu-i mai vedea.

Bătrânul tot mai spera ca ea să cedeze, să își schimbe atitudinea, să întoarcă spre el o față umană, niște ochi blânzi și să i se adreseze. Să-i spunе orice. De exemplu:

— E ora mesei...

De altfel, ca peste tot, prin toate casele pe unde trăiesc împreună ființe omenești.

Ar fi fost de acord să uite de pisică. Poate. Însă nu pentru mult timp, mai ales că mai descoperise și alte greșeli grave.

În fond, ceea ce nu îndrăznea să își mărturisească era frica pe care ea i-o provoca. Fiindcă era mult mai coerentă, mai plină de energie, mai stăpână pe ea însăși.

La rigoare, el ar fi reluat vechiul lor fel de a coabita, chiar dacă, după trei zile, s-ar fi ciondănit iarăși și ar fi recurs încă o dată la bilețele.

Ea nu. Figura și privirea îi erau tot atât de rigide ca papagalul.

El o deplângea. Până la urmă, atâta tensiune trebuie să fi fost dureroasă și se temea să nu o vadă prăbușindu-se.

— Ce vorbești! Își răspundea imediat. O femeie ca asta nu se dă niciodată bătută. Nu atâta vreme cât te mai vede mișcând. Tot ce își dorește e să îți pună pielea pe băț și e convinsă că într-o zi chiar așa va fi. Până atunci, face ea față la orice...

Era vară. Prin august, sau cam așa ceva, fiindcă măcelarul și băcanul italian erau în vacanță, așa că trebuia să meargă destul de departe pentru a găsi magazine deschise. Peste tot puteau fi văzute anunțuri pe obloanele coborâte; lenjeria fusese schimbată de trei ori.

Bouin luase obiceiul de a-și urmări soția la cumpărături, deși lucrul acesta nu ajunsese o obligație cotidiană. În unele zile pleca el primul. Altă dată ieșea mai târziu, pe la unsprezece, iar la întoarcere se oprea să ia un aperitiv.

Bea mai mult decât înainte, dar numai vin roșu, care îi producea somnolență după masă. Nici nu îi displăcea, de altfel, toropeala aceea aducătoare de vise mai apropiate de realitate decât cele de noapte. O realitate încetoșată. Voci și atitudini ușor deformate.

Rămânea în fotoliu, cu capul cam greu, cu ochii pe jumătate

închiși. O vreme continua să distingă picioarele lustruite ale pianului, labelle în formă de leu în suporturile de sticlă. Imaginea se tulbura pe nesimțite, înlocuită de un copac din pădurea de la Fontainebleau, și i se părea că aude vocea zeflemitoare, vulgară, dar atât de vie a lui Angele.

Când fusese adusă de la spital, după accident, iar el îi cumpărase un șezlong, fiindcă nu mai putea face decât câțiva pași cu cioatele ei, aflate de la doctor că va rămâne neputincioasă întreaga viață, dar de trăit era convins că va trăi.

După un an, ambulanța o dusesese iarăși la spital și, luni de-a rândul, o vizitase de trei ori pe săptămână, într-un salon în care și alți soți stăteau ca și el pe marginea patului și șopteau neîncetat.

— Te descurci? Nu ți-e prea greu? Părea veselă.

— Mi-am făcut și o prietenă bună, roșcata aia micuță, două paturi mai încolo. O cheamă Lili. Era vânzătoare la Galerii...

I-o dăduseră înapoi după șase luni, fără a-i ascunde că starea ei era cu mult mai gravă și că, practic, nu se mai putea face nimic pentru ea. Un medic din cartier venea din când în când să o vadă. O menajeră bătrână, doamna Blanquet, stătea mai toată ziua cu ea, făcându-i și de mâncare.

Picioarele i se umflaseră. Apoi, și pântecul îi devenise enorm. Ii fuseseră atinși și rinichii. Făcuse uremie. Ea nu știa însă, așa că, atunci când îngrijitoarea o spăla, îi zicea:

— Ia te uită! S-ar spune că sunt gravidă...

Intr-o seară, vineri, 17 mai, supraveghea un șantier din apropierea porții Chapelle. Maistrul, Leon Uriășul, îi era vechi prieten.

— Nu iei un păhărel?

— Mă așteaptă nevasta... Știi că e la pat...

— Ei, una mică, la botul calului!...

Nu rămăsese mai mult de cinci minute în cafenea. Când ajunsese acasă, doamna Blanquet se ridicase brusc de pe scaun, cu ochii roșii. Ii privise fix, ca și cum s-ar fi temut de o reacție violentă.

— Vă jur că nu m-am mișcat nicio clipă de lângă ea... Angele murise. Bătrâna îi închisese ochii. Părea tot atât de enigmatică pe cât era acum papagalul lui Marguerite.

— Când s-a întâmplat?

— De vreo jumătate de oră...

O apucase de mâna moale încă, dar nu fusese în stare să o sărute.

Mama lui nici măcar o doamnă Blanquet nu avusese la căpătâi atunci când părăsise această lume. Era singură. El, deja căsătorit. De câteva săptămâni nu se simțea bine, dar continua să se dea jos din pat pentru a vedea de gospodărie.

Trecea să o vadă în fiecare seară, ducându-i dulciuri și fructe. O găsisese pe jos, în bucătărie, cu ochii deschiși.

Câteodată se temea să nu dea de Marguerite moartă, în vreuna dintre camere.

Deși nu exista nicio asemănare între cele trei femei, între mama lui și Angele, ori între cele două și Marguerite, totuși, când moțăia, ele aveau tendința să se confunde unele cu altele. Mai ales vocile, cuvintele, frazele pe care le pronunțau. Poate și o anume neîncredere ce li se putea citi în priviri?

Cine știe dacă nu cumva punctul acela comun nu era în ele, ci în el, un soi de sentiment de teamă, ca în copilărie, când mereu i se găsea ceva de reproșat. O neliniște, senzația de a nu se fi achitat de o obligație, de a nu fi făcut tot ceea ce era necesar, de a merita pedeapsa.

Ce mai conta dacă era iunie, iulie ori august? În orice caz, (>ra perioada în care Marguerite, groaznic de nervoasă, nu mai stătea locului.

Două sau trei zile nu s-a mai ținut după ea la cumpărături. Avea nevoie de Nelly. Până la urmă se dusesese să o vadă și, ca de obicei, îi pusese întrebarea aceea fără cuvinte, primise semnalul de confirmare și pătrunsese în bucătărie pe urmele ei.

— S- ar zice că îți reiei vechile obiceiuri... Nu e geloasă nevastă-ta?...

— Nu ne mai vorbim.

— Serios?...

— Mda...

— Stai puțin... Mă doare...

Urmase o lungă clipă de tăcere. El respira rapid. După care ea continuase, aranjându-și rochia, fără a pierde firul conversației:

— Spui că trăiți împreună, sub același acoperiș, fără a schimba o vorbă măcar?...

— Jur...

— Și când totuși trebuie să vă anunțați ceva?

— Ne scriem niște bilete...

— De exemplu: am chef să fac dragoste...

- N-am făcut niciodată...
- Nu te excită? Ori nu vrea?...
- Amândouă... Habar n-am...

Simțise nevoia de a vorbi cu cineva, iar acum îi părea rău de parcă, vorbind astfel despre Marguerite cu Nelly, ar fi comis o greșeală, o lipsă de delicatețe.

Cum stătea la teighea cu un pahar de vin de Sancerre în mână, întorcându-se către strada însorită își zărise soția pe trotuar, alături de o persoană cu vreo zece ani mai tânără, pe care o văzuse și la piață. Înaintau încet amândouă, ca pentru a mai lungi conversația.

O fi vorbind acum și Marguerite despre el?

Tocmai trecuse de cafenea când întorsese capul. Sigur îl descoperise, cu tot semiîntunericul din interior. Fiindcă vedea totul, ghicea totul, mai ales când venea vorba despre el și, mai mult, despre ceva ce el încerca să îi ascundă.

- Ea e?
- Da.
- Care dintre cele două?
- Cea mai în vârstă. Cea cu rochie roz...
- Mereu se îmbracă așa?
- Nu poartă decât culori deschise, ușor șterse...
- Te-a văzut...
- Așa mi se pare și mie...
- Te deranjează?
- Nu.
- Nu prea te cred... Nu ți-e frică să te întorci acasă?
- Frică de ce?
- Vii și mâine?
- Sigur...
- Noroc...

Numai că a doua zi nu mai trecuse pe la Nelly. Fiindcă se întâmplase ceva în casa de la capătul fundăturii. Pe la patru sunase cineva la ușă, ceea ce era un lucru foarte rar. Fără grabă, Marguerite, care părea că se aștepta, se dusesese să deschidă.

— Ce mai faceți, doamnă Martin?...

Era foarte brunetă, voinică, cu umeri lați, ca de bărbat, și o umbră de mustață

— Nu deranjez?

Femeia știa că Emile se găsea în salon, doar în cămașă, citind o revistă. Ceea ce n-a împiedicat-o să o invite pe musafiră înăuntru. Bărbatul schițase gestul de a se ridica și a saluta. Doamna Martin ezitase, nu avusese încotro și întinsese mâna, dar imediat fusese solicitată de gazdă.

— Luați loc aici, vă rog... Este cel mai confortabil fotoliu, cel preferat, după câte se spunea, de mama... Am cunoscut-o atât de puțin!... Doriți o ceașcă de ceai?... Mai târziu?...

Doamna Martin îl privea curioasă, iar el era foarte încurcat. Totuși, a pleca din încăpere însemna a pierde teren, așa că rămăsese la locul lui, prefăcându-se că citește.

— Primesc rareori vizite, știți... Mai mereu sunt singură. Sunteți unul dintre puținii mei musafiri...

Și adăugă, urmărind privirea doamnei Martin:

— Nu-i dați atenție... L-am luat de bărbat mai mult din milă... Era văduv... Părea nefericit... Locuia vizavi, într-una dintre casele care vor fi demolate... Il zărisem petrecându-și zilele la fereastră...

L-am invitat o dată la o ceașcă de ceai și mi-a făcut o bună impresie... Acum îmi dau seama că se intimidase... Timid și mincinos... Fiindcă n-am cunoscut în viața mea persoană mai lalsă decât bărbatul acesta...

Poate că, în definitiv, nu e vina lui... Am descoperit mult prea târziu că nu seamănă cu un altul... De câte ori mi se adresa imi spunea câte o grosolănie, așa că l-am rugat să tacă...

— Deci, nu mai scoate niciun cuvânt în fața dumneavoastră?

Aceeași curiozitate ca și cea de ieri, a lui Nelly! Atâta doar că Marguerite se dovedise cu mult mai crudă, mai viciată decât fusese el în strada Feuillantines.

— De luni de zile...

— Niciun singur cuvânt?

— Niciunul... Uneori îmi aruncă niște bilete făcute cocoloș, pe care însă nu le citesc...

— De ce?

— Fiindcă știu dinainte că nu sunt decât înjurături... Dovadă că nu e în toate mințile stă faptul că, atunci când i-a murit pisica, o maidaneză găsită nu știu pe unde, m-a acuzat că i-am otrăvit-o... Pe mine care o suportasem fără să spun un cuvânt, după ce că umbla prin toată casa și, până și noaptea, în dormitor... Se culca în pat cu el și nu mă

lăsa să dorm de tare ce sforăia...

Se uitase urât la el, cu o scânteie de triumf în ochi. Descoperise o nouă cale de a se răzbuna. Măine-poimăine, această doamnă Martin va repeta povestea în toate magazinele din strada Saint-Jacques, pe unde va fi privit cu un amestec de reprobare și milă.

— Știți ce a făcut a doua zi?

— A doua zi după ce?

— După moartea pisicii... Vedeți papagalul acela?

— Da... Ce frumos e!... Vorbește?...

— E mort...

— Mă și miram cum de rămâne atâta vreme nemișcat...

— Era ființa cea mai inteligentă și mai afectuoasă de pe fața pământului... Dar bărbatul acesta era invidios... Fiindcă papagalul nu îl iubea... Și atunci, în timpul unei crize, întrucât nu știu cum altfel să-i spun, o adevărată criză de furie oarbă, ia smuls toate penele din coadă și i le-a pus într-o vază, în bătaie de joc...

Doamna Martin își exprimase dezaprobarea clătinând din cap și uitându-se fără nicio reținere la Bouin.

— Pare liniștit..., șoptise ca pentru a-1 potoli.

— Pare... Prefer să nu îl vedeți când îl apucă furiile... Dacă nu și-ar fi vărsat turbarea pe bietul Coco, fără îndoială eu aș fi fost victima...

— Și nu vă e frică?...

— Știți, la vârsta mea...

În sinea ei, Marguerite jubila, iar el bănuia că pusese la punct scena de multă vreme. Însă tot nu voia să părăsească încăperea. Ar fi fost o dezertare.

— Mergeți cu mine la bucătărie? Mai stăm și acolo la taclale cât pregătesc ceaiul.

Cum doamna Martin nu avea niciun chef să rămână singură cu bărbatul care îi fusese astfel descris, se grăbise să își urmeze gazda. Le auzea vorbind în continuare cu jumătate de voce și se întreba ce o mai fi inventând bătrâna.

De acum, orice i s-ar fi întâmplat nevestei, întreg cartierul l-ar fi indicat ca sigur vinovat. Păi, o persoană atât de fină, de blândă, de distinsă!... O femeie care locuise în aceeași casă încă de când se născuse și al cărei prim soț câștigase respectul tuturor!

De unde să se fi pricopsit cu bruta aia? Nu zice bine cine zice să rămână fiecare cu de-ai lui?

De unde o fi ieșit la iveală individul acela? Îl știa cineva? I se cunoștea trecutul?

Se întorceau, Marguerite ducând platoul de argint pe care nu îl folosisese niciodată.

— Două cuburi de zahăr?

— Vă rog...

— O bucățică de prăjitură?... Am niște amandine excelente...

— Tatăl dumneavoastră nu cumva făcea și prăjituri?... Mi separe...

— Biscuiții Doise, aveți dreptate... E o poveste lungă... încă o istorie care s-a sfârșit prost... Cam din aceleași motive... 'Pata a primit, de milă, într-unul dintre birourile sale, un om de nimic, un anume Sallenave... Nevasta îi era bolnavă, fiul refuza să se ducă la școală, nici el nu o ducea prea bine cu sănătatea... Pe scurt, vechea poveste... I-a încredințat un post important... Apoi, când băiatul i s-a făcut mare, l-a angajat și pe el... Puteți crede ce vreți, dar, după cincisprezece ani, tata era cel dat afară pe poarta propriei lui fabrici... Iar jumătate din scuarul care acum se demolează a trecut tot în mâinile acelor Sallenave... Tot au vândut... Acum se rad din temelie toate casele... în locul lor o să se ridice un imobil cu nu știu câte etaje, așa că nici vorbă să mai vedem vreodată soarele... Și încă asta ar fi bine, dacă nu cumva, cum afirmă unele persoane, vor construi un service cu stație de benzină chiar în fața ferestrelor... Eu am refuzat toate ofertele care mi s-au făcut... dacă aș fi cedat, atunci, scuarul care poartă numele tatălui meu ar fi dispărut... Mai luați o prăjitură...

În timp ce nevasta îi vorbea cu un fel de înfierbântare, doamna Martin arunca ocheade când înspre Emile Bouin, când înspre papagal.

Simțea că în aerul casei aceleia plutea ceva anormal.

Din când în când se uita și la Marguerite, așa cum femeile știu să se privească între ele.

Dar, oare, nu se întreba care dintre ei doi era cel cu adevărat deranjat la creier? Nu cumva, oare, amândoi?

Capitolul 6

ezista de patru zile, patru zile de haos, cu senzația că tot îl vor învinge. Era o conspirație făcută să-i cedeze nervii.

Niciodată, de când trăia în casa aceea, Marguerite nu ar (i invitat înăuntru o femeie atât de vulgară precum doamna Martin, pe care Emile o vedea ca pe o adevărată vrăjitoare a cartierului, cu privirile ei întunecate, buzele și obrajii încărcăți excesiv de fard roșu, îmbrăcată fără gust în rochia ei neagră, sub care i

se

ghicea corsetul.

Când ceasul bătea ora patru, apărea și ea, ca în prima zi. Mai întâi îi auzea pașii în fundătură. Trecea apoi prin fața primei ferestre, dispărea o secundă, apoi apărea în fața celei de-a doua.

O clipă mai târziu răsună soneria. Bărbatul rămânea nemișcat. Refuza să le cedeze teren, înțelegea că dacă ar fi făcut-o și-ar fi pierdut puțin câte puțin spațiul vital.

Planul era diabolic și nu avea decât să își privească soția pentru a fi convins de evidenta ei satisfacție.

Ea se dusesese să deschidă.

— Ce drăguț din partea dumneavoastră că ați mai trecut pe la mine...

— Mă bucură atât de mult să mai stăm și noi de vorbă!... Nu întâlnești în fiecare zi o femeie de calitate dumneavoastră... Ce căldură e azi!... Dar aici e răcoare... La mine în apartament te sufoci și, în afară de asta, mai trebuie să și suport tot timpul radioul vecinilor... Măcar de-ar avea și ei gusturi bune... Nici vorbă!... Nu ascultă decât șansonete stupide...

— Intrați, draga mea... Ceaiul e gata...

Îi aruncase o privire și lui Bouin, ca de obicei așezat în fotoliul lui, numai în cămașă. Bărbatul rezistase. Avea tot dreptul să se afle acolo, îmbrăcat cum îi plăcea. Doar nu pe el venea să-l vadă. Nici măcar nu-l băgau în seamă. Sau, mai degrabă, îl tratau nici mai mult, nici mai puțin decât ca pe un animal domestic, ca pe papagalul împăiat din colivie, de exemplu.

— Sper că ați dormit bine astă-noapte...

— Știți, la vârsta mea nu prea mai dormi... Cum te bagi în pat, cum îți vin în minte toate necazurile...

Fals! Rar se trezea în zori.

O privire de vrăjitoare către Emile.

— Neplăceri ați mai avut?

— Ei, e mereu la fel... M-am obișnuit... Dacă n-aș avea nervii tari,

de mult aş fi murit sau aş fi ajuns la azil...

Le ura pe amândouă. Fiindcă, în sfârşit, îndrăznea să recunoască, în sinea lui, că îşi ura nevasta. Care ceruse ajutor din afară. Lupta nu mai era egală. Cine ştie dacă nu avea să aducă de pe stradă şi alte doamne Martin pentru a-1 încercui cu o întreagă turmă de cotoroaşte.

Bouin bea prea mult. Şi nu pentru a-şi dăruie micile momente de voluptuoasă somnolenţă. Simţea nevoia, ceas de ceas, de unul sau două pahare de vin pentru a-şi face curaj.

Nevasta îl urmărea. Degeaba încuia sticlele în dulapul a cărui cheie o ţinea tot timpul în buzunar, ea tot vedea câte aducea la masă dimineaţa şi nu avea cum să nu înţeleagă motivul drumurilor lui tot mai dese la bucătărie.

Cine ştie dacă nu povestea cui stătea să o asculte despre faptul că ajunsese un beţiv. Doamna Martin îi era martoră. Poate că, nereuşind să îi provoace moartea şi neîndrăznind să îl ucidă pur şi simplu, Marguerite îşi pusese în cap să îl interneze!

Lui Emile îi era frică. Chiar când nu vorbeau despre el, subiectul tot rămânea pe undeva, prin planul doi al dialogurilor lor punctate de suspine şi de priviri grăitoare.

— Nu s-ar putea zice, scumpă doamnă, că, deşi sunteţi atât de plină de calităţi, viaţa v-ar fi răsfăţat...

— Nu m-am plâns niciodată... Ce să fac, dac-aşa a vrut Dumnezeu...

— Din fericire, aveţi credinţa... Întotdeauna am spus că dacă ai un Dumnezeu...

— Mi-e milă de oamenii care nu cred în nimic... Ochii i se fixaseră asupra soţului.

— Dar, oare, aceştia nu se coboară singuri la rangul de animale?...

— Şi încă cum! Deşi animalele sunt inconştiente... Ceaiul. Platoul de argint. Prăjiturilele. O dată se dusesese şi el în bucătărie, luase sticla de vin roşu şi se pusese pe băut în faţa lor.

Fusese o greşeală ce nu trebuia repetată. Instinctul îl avertiza că nu putea duce la nimic bun.

Luase obiceiul de a merge, de mai multe ori pe zi, să bea câte ceva într-un mic bar-restaurant de vizavi de închisoare, unde mâncau şi inculpaţii care stăteau mai bine cu banii.

Acolo, puteai auzi patronul dând tot felul de comenzi, ca de pildă:

— Două cotlete de porc pentru Sucitu'... Cu mulți cartofi și salată...

— Cocos în sos de vin pentru Notar...

Mai toți arestații aveau porecle. Nimeni nu se mira cum de trăiau după gratii, între patru pereți.

— Pe Ochilă l-au ținut la infirmerie?...

— Nu, a ieșit ieri... Doctorul s-a prins că nu e mai bolnav nici ca mine, nici ca tine...

Bouin își bea paharul cu vin roșu la tejghea. Nu-1 cunoșteau, așa că erau cu ochii pe el.

— Nu sunteți de prin cartier?...

— Ba da...

— Chiar că parcă v-am mai văzut...

— Locuiesc în scuarul Sebastien Doise...

Simțea nevoia să își explice prezența pe acolo, de parcă ar fi dat un examen la intrare. Invers decât la Nelly, aici era un du-te-vino continuu, clienți mulți, inși dubioși, câteodată, care vorbeau în șoaptă, prin unghere, chemau patronul și îi spuneau câte ceva la ureche.

— Nu cumva sunteți soțul bătrânei aceleia țicnite? Confirmase printr-un semn, ca și când doar despre Marguerite ar fi putut fi vorba.

— De ce n-a vândut?

— Ce să vândă?

— Casele, ce naiba... Era vorba să se desființeze fundătura ca să se facă un bloc enorm... I s-a oferit o avere pe maghernițele alea, dar din cauza încăpățânării ei a trebuit să fie schimbate toate planurile...

A trecut și pe la Nelly, dar nu i-a mai propus să intre în bucătărie. Aceasta înțelesese imediat că era deprimat.

— E de rău?

— Fac amândouă tot ce pot ca să mă pună jos... Doamna Martin asta e o... e o...

— E o brunetă destul de voinică, cu pleoapele umplute de negru?

— Da...

— Cea care ieri-alaltăieri era cu nevastă-ta?... Cu vreo doi ani în urmă ghicea-n cărți... Nu știu ce s-a întâmplat, dar a intrat pe fir și poliția... Acum, nu prea mai face nimic... S-ar părea că are ceva bani

puși deoparte...

— Nu mai pot să le suport...

— Atunci, de ce stai cu ele?

— Fiindcă, dacă aş ieși din cameră, sigur că ar lua-o ca pe o victorie a lor...

— Ce ciudat ești... Uneori aş jura că te și distrează povestea asta... Ești convins că nu ți-ar lipsi nevasta?...

— O urăsc...

— Bea-ți paharul și încearcă să te gândești la altceva, la natură, la păsărele...

— Eu vorbesc serios și tu...

— Și eu...

Mai era și mirosul: doamna Martin dădea pe ea tone de parfum ieftin, care se impregnase în întreg salonul. Marguerite, care nu suporta parfumurile în general, nu spunea o vorbă, ceea ce demonstra o anumită complicitate între ele.

Încă i se mai întâmpla să își urmărească soția când mergea la cumpărături. Ea nu se mai mulțumea doar cu a se vedea cu doamna Martin după-amiezile, ci, ca din întâmplare, o întâlnea și la băcănia italienească ori la măcelar, unde stăteau împreună la rând.

A cincea dimineată, Bouin nu mai rezistase și, intrând la Nelly, aceasta înțelesese că nu mai venise doar pentru a bea un pahar sau două, nici pentru a trece puțin în bucătărie.

— Bătrâne, s-ar zice că s-a cam împruțit treaba... Ce ți-au mai făcut?...

— Trebuie să îți vorbesc...

Jenat, nu-i prea venea să intre-n miezul problemei.

— Înțelegi, un bărbat are totuși mândria lui...

Râdea în sinea ei. Cunoștea ea mai bine decât el bărbații și știa, din experiență, că, atunci când vorbesc despre onoarea lor, lucrurile merg cât se poate de prost.

— Dă-mi ceva de băut...

— E al patrulea pahar!...

— Acum începi și tu?...

— Ce vrei să spui?

— Că, oricum, tot îmi numără nevastă-mea paharele... De dimineată până seara stă cu ochii pe mine... E mai rău decât pe vremea când eram copil mic și mergeam de-a bușilea... Când mă întorc acasă,

face ce face și trece pe lângă mine miro- sindu-mă... Baia a ajuns singurul loc în care mă pot închide de unul singur...

— Emile, săracul de tine!...

Nelly nu lua nimic în tragic. Din punctul ei de vedere, toate aceste povești conjugale erau toate la fel.

— Ei... Parcă ajunseseseși la mândria aia a ta...

— Câte camere ai sus?

Femeia se încruntase, neașteptându-se la o asemenea întrebare.

— Două, dar, de ce?

El continuase, rușinat, în șoaptă:

— Sunt totuși un bătrân cumsecade, știu eu... Nu vreau să-ți propun să trăim împreună ca niște...

— Ca doi amanți, asta ai vrut să zici? Află, băiete, că, în primul rând, nu am putut dormi în viața mea alături de un bărbat... Chestie de piele, de miros... Să faci dragoste pe fugă, de acord... Dar să transpiri umăr la umăr, să te lovești de o mână sau de un picior când numai la așa ceva nu te așteptai, ei bine, nu!... Am încercat, la început, cu Theo... Doar era soțul meu... Pe la primărie trecusem din cauza amănuntelor bănești ale afacerii...

După câteva zile l-am rugat să se ducă să mai cumpere un pat... Dormea în camera din spate... Cu toate acestea, ne-am iubit...

— Știa că îl înșelai?

— Ce vrei să spui?

— Nimic... Iartă-mă... Mă gândeam să-ți devin un fel de chiriaș... Aș plăti... Tu ai stabili cât... Și nici nu te-aș deranja... N-aș încurca pe nimeni...

— Și-ar trebui să-ți gătesc?

— Poate... Mi-ar plăcea... Dar, dacă trebuie, pot mânca și în oraș...

— Cât timp?

— Habar n-am... Poate pentru totdeauna...

— Chiar în halul ăsta te chinuiește baba?... Nelly rămăsese pe gânduri.

— Cât ai fi dispus să plătești?

— Nici nu mai contează, în starea în care am ajuns... Am o pensie bună de la primărie... Și niște economii...

— N-o să te fâțâi toată ziua prin cafenea?... Nu prea le-ar plăcea clienților, pricepi tu...

— Pricep, pricep... O să fac cum vrei tu...

— Și dacă-mi mai vin și mie niște prieteni?... Emile se uitase spre ușa bucătăriei.

— Treaba ta...

— Nu o să fii gelos?...

— De ce-aș fi gelos?

— Nu e chiar frumos ce spui...

— Așa e...

— Lasă-mi ceva timp, să mă mai gândesc...

— Cât timp?...

— Să zicem până mâine-dimineață, când treci din nou...

— Nu s-ar putea până astăzi?

— Chiar așa ai ajuns?...

Nu i-a răspuns, dar părea la capătul puterilor, iar privirile îi erau rugătoare.

— Bine! Treci peste o jumătate de oră...

— Cât îți datorez?...

— Lasă că îți deschid imediat un cont...

Cum făcea cu obișnuinții localului, îi trecuse și lui consumația într-un carnet.

— La ce oră te scoli?...

— La șase... Dar mă pot trezi la orice oră... Aș putea băga la loc lăzile de gunoi, ridică obloanele, mătura prin cafenea... Sunt obișnuit...

— Du-te și te plimbă puțin...

O ascultase mai speriat decât își amintea să fi fost vreodată. În ochii lui, acesta era unicul colac de salvare. La Nelly nu avea să se mai gândească nici la Marguerite, nici la doamna Martin, nici la toate amenințările care îl apăsau în casa aceea din fundătură.

Nelly îl înțelegea. Cum înțelegea pe toată lumea. Nu avea prejudecăți și nu vedea decât latura bună a oamenilor și a evenimentelor.

Dormitoarele erau la mezanin și, de pe trotuarul de vizavi, li se puteau zări ferestrele ca niște semilune. Probabil că aveau tavanele joase și, de acolo, fără îndoială se auzeau toate zgomotele din cafenea și din bucătărie.

Nu era acesta refugiul ideal? Aproape că s-ar fi putut crede iarăși alături de Angele. Nimeni nu îl va mai spiona. Va ieși când va avea chef, fără a mai trebui să se tot întoarcă pentru a ști dacă e

urmărit ori nu.

Scorpiile acelea două nu îl vor mai putea jigni chiar cu el de față, nu îi vor mai putea pândi reacțiile pentru a le folosi cine știe când împotriva lui.

Înconjurase întreg grupul de clădiri mai întâi într-un sens, apoi în celălalt, uitându-se des la ceas, apoi, în sfârșit, intrase în cafeneaua întunecoasă și rece.

La teighea se afla un client, un muncitor cu haina murdară de ipsos. Și figura îi era acoperită de ipsos, mai ales genele și sprâncenele, făcându-l să semene cu un Pierrot din spectacolele de bălci.

Se temuse să nu îi deranjeze. Nu era momentul să o supere pe Nelly. Lăsase să treacă un timp și, când era pe punctul de a ieși din nou, femeia îl făcuse să înțeleagă că nu era unul dintre clienții bucătăriei.

— Ce iei?

— Un pahar de vin, ca de obicei...

— Mic sau mare?...

— Mare...

O șmecherie, în definitiv. Doar avea șaptezeci și unu de ani și nu trebuia să mai dea socoteală nimănui. De ce tot cerea unul mic, când știa foarte bine că urma să îi pună unul mare?

— Mai avem cam o săptămână de lucru pe-aici..., continuase bărbatul cu față de Pierrot. Nu e rău... Suntem trei în echipă și ne înțelegem bine... Pot să iau o sticlă-ntreagă, să le duc și celorlalți?...

— Tot din acesta?

Patroana plecă să mai scoată vin din pivniță, dispărând încet, încet prin trapa pe care o deschisese.

Theo avusese o viață destul de frumoasă, chiar dacă o sfârșise rău, fiindcă murise tânăr, la șaiszeci și doi sau șaiszeci și trei de ani.

— Mulțumesc, domniță...

Zidarul nu se putuse abține să nu își lase privirea să alunece peste pieptul ei revărsat. Dacă ar mai fi avut măcar o săptămână de lucru în cartier, fără îndoială ar fi profitat și el cum o mai făcuseră și atâția alții. Avea părul blond deschis, abia de împlinise treizeci de ani și ochii îi erau surâzători.

— Ei?...

— Bine, să-ncercăm...

— Când pot veni?...

— Când vrei... Am nevoie doar de puțin timp ca să fac patul... De

când a murit Theo, nu a mai dormit nimeni în el...

Nu a întrebat-o cât o să fie chiria.

— O să-mi aduc valiza imediat după masă...

— Sper că nu ai de gând să treci la o mutare în toată regula... Era atât de liniștit încât, pe stradă, simțise nevoia să fluiera.

Pentru el, asta însemna descătușarea și se întreba cum de nu se gândise mai de mult la Nelly.

Intrând în casă, ochii îi sclipeau răutăcioși. Marguerite urma să trăiască surpriza vieții ei. Victima avea să-i scape.

Se va trezi singură, fără să mai aibă pe cine spiona, iar el încerca să ghicească dialogul celor două femei, după-amiază, în jurul ceștilor de ceai.

— Și a luat totul? ar fi întrebat vipera aia de doamnă Martin.

— Nu. Doar o valiză mare...

— O fi plecat într-o călătorie?... Poate are pe cineva bolnav sau i-a murit cineva în provincie...

— Nu are familie... Nu primește scrisori, ci doar prospecte...

— Cum arăta?...

— Sfidător...

— Sunt convinsă c-o să se întoarcă...

— Credeți?...

— Nu l-ați urmărit?...

Ar fi roșit, probabil, fiindcă îl urmărise fără doar și poate. Ii jucase el un renghi de zile mari, dovadă că își regăsise echilibrul.

Valiza era destul de grea. O cărase în spate până în piața Saint-Jacques, unde se găseau în permanență două sau trei taxiuri.

Marguerite nu se ascunsese, mergând cam la zece metri în urma lui și, când Emile se întorsese, putuse citi totala confuzie pe chipul ei.

— O să vezi tu, bătrâno...

Fără să își fi luat măsuri de precauție, plecând în grabă, femeia își uitase acasă geanta. În consecință, nu avea la ea niciun ban. Bărbatul i se urcase în primul taxi și-i ceruse șoferului:

— La Gara de Est...

Gara de unde, în 1914, plecase pe front.

Ea rămăsese acolo, la marginea trotuarului, îmbrăcată în mov, fără a-și crede ochilor. Ajunși la Lion de Belfort, Bouin se aplecase către taximetrist.

— Mergeți câteva minute în ce direcție doriți... O să vă spun eu,

apoi, pe unde să o luați...

— Și Gara de Est?

— Mi-am schimbat ținta...

— Dumneavoastră plătiți...

În sfârșit, după ce calculase că Marguerite avusese timp să se întoarcă acasă, dăduse noua adresă:

— La colțul străzii Feuillantines...

— Care dintre colțuri?

— Oricare...

Soarele fierbinte, strălucitor, își trimitea razele vertical. Parisul mirosea bine. De ani de zile nu mai respirase ca acum miasmele orașului.

Ce farsă-i jucase!... în sfârșit avea să înțeleagă că el nu era un animal de companie pe care-l cumperi și-l dresezi cum îți vine. De acum o să mănânce singură la masă, singură în bucătărie, singură în toată casa, cu figura aceea de om căruia nu îi e foame, care nu are niciodată poftă de mâncare.

Un spirit pur, plutind pe deasupra împrejurărilor vulgare!

— Ai și apărut?... Parcă spuseseși... Nelly mânca singură, dar vizibil cu poftă.

— Las valiza și pleacă... N-am mai avut răbdare să aștept și să mai mănânc o dată față-n față cu ea... Mă duc la restaurant...

După o ezitare, femeia îi propusese să împartă ce gătise, niște cârnăciori apetisanți de Toulouse pe varză roșie, umflați, suculenți, răspândind o aromă plăcută de usturoi.

Deși ar fi preferat să nu creeze un precedent. Era o persoană practică, evident cu picioarele pe pământ. Și cunoștea prea bine bărbații. Dacă se înțelegea atât de bine cu ei, era fiindcă nu le cerea mai mult decât puteau ei da.

— Poftă bună...

— Și ție...

Îi zâmbise recunoscător și se îndepărtase întinerit.

Toată viața își născocise, uneori fără să își dea seama, succesive obișnuințe sau feluri de a-și folosi timpul, mai mult ori mai puțin riguroase.

Era nevoie de săptămâni, de luni sau de ani pentru a face loc, fără nicio motivație aparentă, unui alt ritm, altor reguli, altor orare sau altor deprinderi.

Mai întâi fusese viața alături de părinții lui, în copilărie și adolescență, apoi în prima parte a căsătoriei cu Angele, o viață în patru nu de fiecare dată plăcută, fiindcă mama sa suporta cu greu prezența nurerii. Cât despre tatăl lui, acesta, fie prudent, fie resemnat, evita să intervină.

Mama i se arăta în special strictă când era vorba despre ora mesei și, când gătea, nu suporta să vadă pe nimeni prin preajmă.

— Du-te să te plimbi... Asta e mai degrabă pentru vârsta ta... Și m-ar bucura mai mult decât să mi te tot încurci printre picioare...

În consecință, viața lor avea loc mai mult în afara casei. Mergeau și iar mergeau. Bulevardele de pe malul apei le erau familiare, de la Charenton până la Pont-Neuf, și li se întâmpla să bată împrejurimile până târziu, în noapte.

Când își închiriaseră apartamentul de deasupra cafenelei, mâncaseră de multe ori la restaurant, fie pentru că Angele se culca la loc după ce el pleca la muncă, fie pentru că își doreau câte un fel de mâncare mai deosebit. Îi distra să descopere bistrouri simpatice și ieftine, în care clienții își aveau, în niște rafturi, chiar și șervetele fiecăruia.

Astfel notaseră perioada Melanie, de la Halle aux Vins, perioada Pere Charles, de pe strada Saint-Louis-en-rile, dar și altele, fiecare cu aromele și culorile ei, diferite de celelalte.

La fel se întâmpla și duminicile. Într-o primăvară, Emile își cumpărase o motocicletă cu care se duseseră în pădurea Fontainebleau, însă, după ce scăpaseră cu mare noroc dintr-un accident, lui Angele i se făcuse frică de vehiculul pe două roți, și, în consecință, îl vânduseră.

Doi ani fuseseră obișnuiți ai trenului de Lagny, ajungând să cunoască toate colțișoarele regiunii.

Dansaseră în toate cârciumioarele de la țară, pierdute în vegetație. El se apucase de pescuit, iar nevasta încercase și ea să îl imite.

Urmase spitalul, unde ajungea mai devreme, se așeza pe câte o bancă și parcurgea ziarul de seară, înjurând când soneria anunța ora de vizită, înainte de a fi apucat să citească toate titlurile.

Văduvia, apoi, viața solitară în fundătură, romanele devorate lângă fereastră, țișetele bebelușului de la parter, partidele de belotă, de după-amiaza, de la cafeneaua din Denfert-Rochereau...

Marguerite...

Acum intrase într-un nou univers în care căuta să se integreze, supraviețuindu-și comportamentul și gesturile.

Numai dormitorul lui Nelly dădea spre stradă. Prin fereastra lui nu vedea decât o altă fereastră cu geamurile atât de murdare încât nu avea cum ghici, ce se afla în spatele ei. Undeva, într-un atelier invizibil, un ciocan izbea în metal conform unui ritm lent, regulat. I se întâmpla să numere loviturile, așteptând binefăcătoarea pauză.

Nu se plângea. Era fericit că scăpase de atmosfera din fundătură.

— Ce faci toată ziua?

— Mă plimb, citesc...

— Dacă nu e destulă lumină la tine în cameră, poți să stai la mine, lângă fereastră, cu condiția să nu fumezi împuștile alea de trabucuri ale tale...

Pe ea nu îi era ciudă, cum îi fusese pe Marguerite.

— Nu îți cer altceva decât să mă lași să îți dau o mână de ajutor...

— Mai vedem...

După expresia feței, ghicea că nu se felicita pentru momentul în care acceptase să îl primească.

— Mă rog... Ești și tu un ciudat...

Printr-un chilipir, își cumpăraseră niște cărți ieftine, cinci sau șase, o adevărată provizie.

Pentru întâia oară după schimbarea domiciliului, se întorsese la cafeneaua din piața Denfert-Rochereau. Patronul îl recunoscuse.

— Ia te uită!... Dumneavoastră sunteți!... Ați fost bolnav?

El privea grijuliu, de parcă Bouin nu ar fi arătat prea bine. Nu e vorbă, slăbise mult în ultima perioadă, și asta se vedea mai ales pe gât. Gulerul cămășilor, desfăcut, descoperea mărul lui Adam, scos în relief, cu pielea atârând de o parte și de alta.

Se uitase către masa de lângă geam, unde prietenii, lui obișnuiau să joace cărți.

— Căutați veteranii?... Uriașul Deșire a murit acum un an, Colonelul, cum îi ziceați, deși nu era decât sergent-major...

— Ce-a avut?

— I s-a făcut rău pe stradă... iar cel mic și gras... Stați un pic... îmi stă numele pe limbă... Loireau?... Voiron?... Cel care a avut papetărie la Porte d'Orleans... Nu contează... S-a întors la el în sat, în Dordogne, unde își avea familia... Cu ceilalți nu știu ce s-a mai

întâmplat... E un du-te-vino... Ce luați?

— Un pahar de Bordeaux roșu...

— Joseph!... Un Bordeaux roșu... Și ce mai faceți?... Sunteți mulțumit?... Lucrurile merg cum vă doriți?...

— Nu mă plâng...

— Parcă, soția v-a murit?... După un accident... Vedeți ce bine îmi țin minte clienții?... Le mai uit câteodată numele, dar am memoria fizionomiilor... Tot aici, în cartier, locuiți?...

— Aproape de piața Saint-Jacques...

— Nu cumva dumneavoastră?... Ba da, sigur că da!... V-ați căsătorit cu proprietăreașă întregului scuar...

— Numai al unui rând de case..., îl corectase.

— Oricum, e o mică avere... Peste drum se ridică un imobil nou, nu-i așa?

— Nu încă... Nu au început lucrările... Unii dintre locatari nu se mută decât luna viitoare...

— Căutați parteneri pentru o partidă?...

— Nu neapărat...

Nu cunoștea jucătorii care luaseră locul celor de altădată. Erau mai tineri.

— Sunt jucători de bridge. Stau până la opt seara... Pasionații de belotă sosesc pe la patru...

Se întorsese pe strada Feuillantines făcând un ocol lung, pentru a trece prin parcul Montsouris. Ar fi trebuit să o ia și pe strada Sânte pentru a vedea de departe casa din capătul fundăturii, dar renunțase la ideea ridicolă.

Intrase pe culoarul locatarilor și întredeschisese ușa de la bucătărie pentru a anunța:

— Urc...

Se arăta întotdeauna discret. Abia sosit, se temea ca prezența lui să nu plictisească, așa că parcă trăia în vârful picioarelor. Citea, ieșea câteva clipe pentru a fuma un trabuc, urca la loc și privea oamenii care treceau pe stradă.

Ii plăcea mirosul din dormitorul lui Nelly, un miros destul de puternic, care îi amintea de scurtele clipe pe care le petreceau amândoi în bucătărie.

Pe la șapte cobora iarăși pentru a se duce să ia masa. Ea stătea în spatele tejghelei, în fața a vreo șase clienți. Mânca în timp ce își citea

ziarul, închipuindu-și-o pe Marguerite singură, în bucătărie, dacă nu cumva o mai invita pe doamna Martin.

I-ar fi plăcut să se poată ascunde pe undeva la sosirea acesteia, după-amiaza, când ceasul anunța ora patru.

— Bună soluție!..., ar fi suspinat Marguerite.

— Mie mi se pare că a procedat rușinos, după tot ce ați făcut pentru el... Când mă gândesc că l-ați adunat de pe străzi ca pe o pisică maidaneză...

Dacă doamna Martin așa spusese, greșise, fiindcă era de preferat să nu se pronunțe cuvântul pisică în casa aceea. Dar poate că o fi zis câine...

— Nu vă temeți că, în starea în care este...

— Teamă de ce?...

— Nu știu... Un bărbat care nu mai este în toate mințile... O fi auzit când îi ceruse taximetristului să îl ducă la Gara de Est? Dacă da, acum s-o fi întrebând în ce direcție ar fi putut pleca. Fiindcă, la drept vorbind, el nu cunoștea pe nimeni spre est, nici în suburbii, nici în orașele mai îndepărtate. Fusesse nevoie de războiul din 1914 ca să ia o dată trenul din gara aceea. Mai târziu, cu Angele, nu merseseră niciodată cu trenul mai departe de Lagny.

La întoarcere a găsit-o pe Nelly mâncând pe un colț de masă.

— Ai gustat ceva bun?

— Un antricot cu cartofi prăjiți...

— Mor după cartofii prăjiți, dar nu fac niciodată, fiindcă nu le place clienților mirosul... Doar duminica, de câte ori mă hotărâsc să mai plec de acasă, îmi mai iau o porție...

— Și când rămâi, ce faci?

— Dorm... Ascult radioul... Citesc, dar nu prea mult, fiindcă nu mă pasionează cărțile... Mereu aceleași povești și nimic adevărat în ele...

— La cât închizi?

— Când mi se face somn... Seara nu prea vine nimeni... Doar așa, câte un client, din când în când... Un păhărel la botul calului... Pică bine, ținând cont că tot nu am ce face...

— Gata, te las...

— De ce?

— Mă tem să nu te deranjez... Doar ți-am promis...

— La drept vorbind, ești un timid... N-aș fi crezut... Nu cumva ai

fost să dai târcoale așa, ca din întâmplare, prin strada Sânte?

— Niciodată! De ce aș fi făcut-o?

— Habar n-am... Poate ca să-ți vezi nevasta și să afli cum a încasat lovitura... Chiar vrei să-ți spun?... Aveți tot atâta nevoie unul de altul ca doi tineri căsătoriți... Hai, lasă protestele... O să vezi... Nu-ți dau nici cincisprezece zile până o să te întorci la ea...

— Mai bine... Nici nu mai știu... Nu contează...

— Să zicem că mă înșel... Uite: cât spăl vasele poți să duci pubelele pe trotuar. Le găsești în curte, la capătul culoarului. Cele care au un cerc roșu. Fiecare locatar are culoarea sau inițialele lui, altfel nu le-am mai deosebi și ar duce fiecare în cârcă mizeriile celorlalți.

Ea își citise jurnalul, întreruptă de două ori de câte un client, și, de fiecare dată, Emile se îndepărtase, în cazul în care ar fi fost nevoie de bucătărie.

— Ia zi, ai de gând să tot intri și să tot ieși ca omuleții din barometrele suedeze?... Ce-ți închipui?... Că-mi fac curul cadou tuturor clienților?... Bine... N-oi fi tu singurul, or mai fi și alții... Dar, cum o fac pentru că așa-mi place, am tot dreptul să aleg...

Au urcat pe la zece seara. De data aceasta, el închisese obloanele.

— Și dincolo te culcai devreme?

— Da... dacă nu era ceva interesant la televizor...

— Televizor nu am... Costă scump...

Își jurase, în sine, că se va duce să îi cumpere unul mâine. Seara ar fi plăcut să urmărească emisiunile alături de ea.

Fără să își fi dat seama, reconstruia un fel de mică lume destul de asemănătoare celei din care tocmai fugise.

— Nici cadă nu am, numai duș... Se intră pe ușa asta... Vara, apa nu e încălzită... Nu e vorbă, nici nu aș avea nevoie de apă caldă...

Își scosese rochia peste cap. Ușa dintre ei rămăsese deschisă. Renunțase și el la haină, la cravată și apoi așteptase, ezitând dacă să se dezbrace mai departe sau nu.

— În după-amiaza asta ce ai făcut?

— Am băut ceva în piața Denfert-Rochereau... într-o cafenea unde jucam cărți pe vremuri... Însă nu mi-a mai rămas niciun prieten pe acolo. Iar pe cei noi nu-i știu...

— Și după?

— Am mers în parcul Montsouris și am. Stat pe o bancă...

— Și te- ai uitat cum se joacă copiii? Râdea de el.

— ... Ori ai aruncat pâine la păsărele?

— De ce râzi?

— Habar n-am... Viața e ciudată... Nu ți se pare?... Uite! în clipa asta te-ai făcut mic, mic ca să nu cumva să închid ușa înainte de a fi complet dezbrăcată... îmi știi tu bine buicile, da-n curul gol nu m-ai văzut niciodată... Hai, recunoaște!

— Da... Mă gândeam mult la asta, seara...

— Încercând să adormi în camera nevasti-tii!... Bine, dacă îți face plăcere, vom inaugura șederea ta aici făcând dragoste... Dar nu la mine-n pat și nici în dormitor... La tine...

Odată goală pușcă, începuse să se învâртеască prin dormitor fără nicio rușine, aranjându-și lucrurile la locul lor.

— Ei?

— Da..., șoptise bărbatul.

— Așa rămâi?

Pantalonii și cămașa nu și le scosese.

— Aș prefera...

Nu îndrăznea să se dezbrace mai mult. La rigoare, fața mai putea da o iluzie, însă trupul îi era slăbit, îmbătrânit, și se temea să nu observe în ochii ei scipiri de milă ori de batjocură.

— Cum vrei să stau?

Deși acum aveau și pat, o făcuseră tot ca jos, în spatele ușii.

— Bine! Acum închid ușa și mă culc. Noapte bună...

Ironică, îl sărutase pe frunte și se retrăsese în camera ei, unde o auzise întinzându-se în pat.

Ziua următoare se desfășurase aproape la fel, cu diferența că, seara, televizorul era deja instalat în bucătărie. Drept mulțumire, la

apariția aparatului, Nelly remarcase:

— Nu ești prost deloc...

— De ce?

— De-aia... Asta te va ajuta să îți treci serile... Vă uitați amândoi la televizor, tu și baba ta?

— Da...

— Și cu cea dinainte?

— Nu aveam pe vremea aia...

Duminică rămăsese în pat până la unsprezece, când ea deschisese ușa căscând.

— Nu ai ieșit pe nicăieri?

— Am așteptat să te trezești pentru a te invita să mâncăm împreună într-un restaurant; poate la Paris sau în împrejurimi, unde vrei tu...

— Chiar atât ești de bogat?

— Mi-ar face plăcere... Așa ai putea mânca și tu cartofi prăjiți...

— Atunci, ce-ai zice de Saint-Cloud? Era pe-acolo un fel de terasă cu bolți de verdeață, chiar la marginea apei. Am fost o dată cu Theo... Mă întreb dacă o mai fi existând...

Luaseră metroul. Era pentru prima oară când o vedea în afara cafenelei, îmbrăcată într-o rochie de stambă și cu ciorapi albi. Căutaseră pe malul Senei localul până îl găsiseră, dar așteptaseră un ceas până să se elibereze o masă.

— Știi câți ani aveam când am venit întâia oară aici?

— Douăzeci?

— Optsprezece... Așa... Făceam încă trotuarul pe bulevardul Sevastopol... Theo m-a luat cum ar fi putut-o face cu oricare alta... Doar eram trei prietene în același colț de stradă, așa că, pe întuneric, a ales la întâmplare... După ce-am făcut-o, nu a plecat imediat... A început să mă întrebe tot felul de lucruri... Nu-mi plăcea deloc treaba... E plină lumea de tipi care nu plătesc o fată decât pentru ca aceasta să le povestească viața ei. Alții îți tot plâng pe umăr la auzul unor asemenea nenorociri... S-a întors, m-a invitat să mâncăm împreună și m-a adus aici, dar știi cum? În taxi, te rog frumos!... Nam mai avut nicio îndoială că de atunci în trei luni o să mă mărit cu el... Nu e tare? Iar astăzi mă găsesc în același loc, cu tine la masă...

Nu mai continuase. Lui i-ar fi plăcut să știe ce era ea gata să spună, mai departe, dar nu îndrăznise să insiste.

La întoarcere, după ce se mai plimbaseră pe malul Senei și se uitaseră la șleपुरi, ea îi declarase:

— Bine! Așa, în mod excepțional, poți să mănânci cu mine. Duminica seara mă mulțumesc cu jambon și brânză...

Se uitaseră la televizor. Cum nu pricepea episodul, fiindcă nu văzuse serialul, el i-a spus toată povestea. Urcaseră pe la unsprezece și intraseră, imediat, fiecare în camera lui.

— Abia aștept să mă bag în pat... Pun pariu că am făcut insolatie... Dacă ies din casă așa de rar...

Luni dimineață îi făcuse surpriza de a mătura pe jos, de a face ordine în bucătărie și de a pregăti și cafeaua până ca ea să coboare. Se comporta cam ca un câine care își găsisese un nou stăpân și făcea tot posibilul să îi placă.

Îi era frică să nu fie aruncat în stradă, bănuind că entuziasmul lui Nelly poate să nu fie chiar de lungă durată.

Aceasta îl suporta, găsind situația amuzantă. Dar cât timp, oare? Așa că se făcea mic, oferea cele mai mărunte servicii și se grăbea să dispară de câte ori nu mai era nevoie de el.

Se întorcea iar și iar în parcul Montsouris unde, într-ade-văr, se uita cum se jucau copiii. El nu avea. Cu prietenii sau, mai degrabă, cu tovarășii lui se întâlnea la cafenea, mai rar la ei acasă, și atunci seara târziu, când copiii acestora dormeau.

Drept pentru care îi privea uimit ca și cum, abia după ce trecuse de șaptezeci de ani, descoperea copilăria. Ceea ce îl mira cel mai tare erau cuvintele murdare pe care aceștia și le aruncau peste capetele mamelor, care nici nu-i băgau în seamă.

Așa o fi făcut și generația lui în copilărie? La treisprezece ani nu ar fi îndrăznit să îi mărturisească mamei că aflase de la colegi cum se nasc bebelușii.

Stai drept... Nu-ți mai băga degetul în nas... Mănâncă frumos... Pe unde-ai mai umblat de-ai adunat tot noroiul ăsta?... Șterge-te pe picioare...

Dacă ar fi făcut copii, acum ar fi fost căsătoriți și ar fi avut, la rândul lor, copii...

Ar fi fost mai fericit, Bouin, în cazul acela? Dar ce, era nefericit? Să fi fost vreodată în viață nefericit?

Nu cumva cât locuise în scuarul Sebastien Doise? Evident. Existase și perioada aceea... Fusese îngrozitor de îngrijorat, mai ales

după povestea cu pisica. Soția îl ura. Și el o ura. Pe unul dintre bilete, într-o zi când o văzuse apăsându-și neîncetat mâna pe piept ca și când inima urma să înceteze să-i mai bată, el îi scrisese:

Poți să crăpi!

Chiar așa și gândea? Oricum, era răspunsul la răutățile ei. Căci inventa unele mai subtile decât ale lui și aranja lucrurile diabolic, în așa fel încât orice vină să poată fi pusă pe socoteala lui.

Doar se stabilise o dată pentru totdeauna că el era un monstru, iar ea, o victimă nevinovată...

La ce bun însă să se mai gândească la asta? Doar scăpase. Era liber. Ii plăcea micuța cafenea cu dalele ei roșii, cu bucătăria care mirosea atât de bine, cu cele două dormitoare și cu locul lui, din timpul zilei, de la fereastra boltită ca o semilună. Era atât de bine să o vadă pe Nelly dimineața, deschizând ușa abia mișcându-se de somn, în cămașa ei mototolită, și seara, când lăsa ușa deschisă cât timp se dezbrăca.

— Pot cumpăra de la tine niște Bordeaux roșu?... Mi se mai întâmplă, cât stau sus, să am chef de un pahar și nu aș vrea să te mai deranjez...

— Din cel la sticlă, de un franc paharul?...

— Da...

— Mă duc imediat să caut în pivniță...

Uite-așa! Existența i se organiza. Își găsisese un nou colțișor al lui.

Capitolul 7

Cotul ținuse ceva mai mult de o săptămână, mai precis zece zile, dacă punem la socoteală și cele două duminici, cea de la Saint-Cloud și cealaltă, cu furtuna, pe care o petrecuseră învârtindu-se între parter și etaj, pentru a se opri, până la urmă, posaci și fără chef, în fața televizorului.

Mai târziu, cu siguranță îi venea greu să admită că viața lui alături de Nelly fusese atât de scurtă, fiindcă aceasta, în mintea lui, se așezase în galeria de femei alături de care trăise multă vreme: mama sa, Angele, Marguerite.

Până la urmă o să o confunde și pe ea cu celelalte. Era greu de explicat ce se întâmplase. Își amintea cuvinte, atitudini, fraze, dar mai ales priviri și, în special, reacția lui față de acele priviri, însă nu își mai dădea seama dacă era vorba despre amintirea inconștientă a cutăreia sau cutăreia dintre perioadele existenței sale.

Într-o dimineață, pe la ora zece, tocmai își citea ziarul lângă

fereastra boltită de la mezanin.

Cumpăra mai multe jurnale decât în mod obișnuit, fiindcă încă îi lipsea curajul de a începe un roman de proporții. Cu fiecare nouă carte trebuia să parcurgă un număr de pagini până să se familiarizeze cu personajele, să le recunoască după nume, fiind deseori obligat să se întoarcă pentru a relua anumite fragmente.

Acum număra mai multe ore goale decât în scuarul Sebastien Doise, întrucât își impusese să nu o deranjeze pe Nelly în perioada în care puteau apărea clienți. De plimbat, se plimba mult, dar tot nu reușea să își umple toate zilele. Continua să meargă să se așeze pe câte o bancă din parcul Montsouris, să ia și masa de prânz, și cea de seară în oraș, cu excepția celor două cine la care fusese invitat să rămână.

În dimineața aceea ridicase ochii din carte și o văzuse pe trotuarul de vizavi. Era chiar Marguerite, împietrită, cu geanta de piață în mână, privindu-l cu o expresie dureroasă, pe care nu i-o mai văzuse.

Fusese atât de șocat încât începuse să vorbească de parcă între ei nu ar fi fost distanța aceea din stradă până la etaj. Fereastra era deschisă. Dacă ar fi vorbit mai tare, ea l-ar fi putut auzi.

Nu și-o închipuise niciodată astfel. Ii dispăruseră și rigiditatea, și siguranța de sine. Nu mai era vechea domnișoară Doise cu privirea ei studiată, ci o biată femeie oarecare, trecută, obosită, speriată, bolnavă poate.

Parcă îmbătrânise și mai mult și se îmbrăcase ca vai de ea, în grabă, cu o rochie care nu i se potrivea nicidecum.

Îi înșelau ochii sau buzele i se mișcau ca într-o rugăciune?

Rușinat, derutat, Emile se străduise să nu se ridice, să nu se miște, să își întoarcă privirea. Oamenii care treceau pe trotuar o atingeau, dădeau peste ea, care nu se mișca, fascinată parcă.

Apoi, încet, regretând s-ar fi zis, cu pas șovăitor, se îndreptase către colțul străzii Saint-Jacques.

El mai rămăsese încă vreun sfert de ceas cu ochii în ziar, fără a mai fi citit. După care coborâse. La teighea, Nelly îl servea pe lăcătușul din capătul străzii.

— Un pahar de vin alb...

Îi privise curioasă, îl servise cu gesturi mecanice, după care își continuase discuția:

— ... din moment ce a fost una, vor mai fi și altele... Vremea s-a stricat și o să mai treacă vreo câteva zile până să se îndrepte...

Până la urmă înțelesese că vorbeau despre furtuni. În noaptea precedentă fusese cea de-a treia în numai patru zile.

— Tot ce-mi doresc, mormăise lăcătușul, e să fie duminică timp frumos... Le-am promis copiilor că-i duc la pădure și...

Plecaser ștergându-se la gură. Nelly și Bouin se priveau.

— Ei?

— Ei, ce?

— Nu mă face să cred că nu ai văzut-o, explicase Nelly.

— Bineînțeles că am văzut-o...

— Și efectul?...

— Niciunul... De ce?...

Și femeia asta pretindea că poate citi în el ca într-o carte deschisă, lucru pentru care îi era ciudă pe ea. Îl deranja să descopere că era și ea ca toate celelalte.

Nu coborâse pentru a se confesa. Nici nu știa de ce coborâse. Cu siguranță nu pentru a se ascunde în spatele fustelor mamei.

Șoptise, pesemne:

— Groaznic ce-a mai îmbătrânit...

Tăcuse imediat, fiindcă i-ar fi putut ghici mila din glas. Era pentru întâia oară când nu se mai simțea la largul lui lângă Nelly, ba chiar se îndoia de ea.

— Unde te duci?

— Să mă plimb...

Nu ca să dea de Marguerite. O luase în sens invers și făcea eforturi pentru a nu se mai gândi la ea.

Fusese o zi cu adevărat neplăcută. Stătuse mai mult decât oricând la fereastră. Totuși, ajunsese până în parcul Montsouris, dar nu rămăsese decât câteva minute pe bancă.

Se așteptase el: a doua zi, la aceeași oră, o revăzuse în același loc, aproape exact în aceeași poziție, cu ochii ridicați. Era ceva patetic în bătrâna aceea uscată și șubredă, ceva ce te ducea cu gândul la credincioșii care, prin biserici, devorează din priviri statuia Fecioarei Maria.

Nelly nu îi mai spusese nimic, dar nici nu se mai purtase cu el cu naturalețea din zilele precedente. Părea să își zică în gând:

— Băiete, ești în mare pericol...

Așa și era. Apariția îl dăduse peste cap. Crezuse că s-a eliberat și începea să descopere că se înșelase.

Ea revenise și o a treia, și o a patra oară, tot mai de plâns, de-ai fi zis că e pe punctul de a se prăbuși, epuizată, pe trotuar.

Intr-o după-amiază, pe stradă, se întorsese și o descoperise mergând în spatele lui, la vreo treizeci de metri.

Era ora plimbării în parcul Montsouris. Nu își schimba nimic nici din cutume, nici din itinerar. Înainta cu pași mari, auzindu-i în spate pe ai ei, mărunți, grăbiți și, din când în când, încetinea spunându-și că altfel femeia avea să-și piardă suflul.

Fiindcă, evident, găfâia. Fiindcă, evident, îi lipsea. Nu-și mai regăsise echilibrul în locuința goală, iar prezența în urma lui era în același timp o mărturisire și o rugămintă.

Bouin făcea eforturi pentru a nu se lăsa impresionat. Se așezase pe banca lui, pe când ea rămăsese la colțul unei alei.

— Ai fost pe-acolo?

Cum o fi putut Nelly ghici că Marguerite se ținuse după el, care fusese tentat să...

— Nu...

— Știi, Emile, nu trebuie să îți fie rușine de mine... Te-aș înțelege...

Cuvintele acelea l-au enervat. Toată viața detestase să fie judecat și, mai ales, să vadă cum oamenii prevedeau ce urma să facă, din moment ce el habar nu avea și încă mai stătea în cumpănă.

Nu dorea deloc să se întoarcă în scuarul Sebastien Doise. Aici era fericit. Își putea cultiva obiceiurile și ciudățeniile lui.

Atâta doar că nu mai simțea același sentiment al eliberării din primele zile.

Aproape că o uitase pe Marguerite. Și uite că acum încerca să năvălească peste el, cu timiditate, cu o umilință pe care nu ar fi ghicit-o nicidecum în ea.

Nu cumva doamna Martin o fi sfătuit-o să se comporte astfel? S-or mai fi văzând amândouă în fiecare după-amiază, pentru a vorbi despre el?

Își punea asemenea întrebări și multe altele lăsându-și gândurile să zboare în voia lor.

— Ieși?

— Am nevoie de aer... Ziua a fost sufocantă...

În seara aceea, la căderea nopții, o luase aproape direct, cu doar un mic ocol, atât cât să pară că are unele ezitări, către strada Sânte,

trecând prin fața fundăturii unde se vedea becul stradal și se auzea jetul de apă. Din depărtare nu putea ști dacă e lumină la vreuna dintre ferestrele ultimei case.

Nelly nu îl întrebasese nimic. Când se întorsese, ea se băgase deja în pat. Închisese ușa dintre ei, șoptind ușor, în cazul în care ea chiar ar fi dormit:

— Noapte bună...

— Noapte bună...

Fusese o noapte groaznică. Se trezise cel puțin de cinci ori, cu scuza că merge să facă pipi, adormise la loc cu greutate, pentru a se scufunda în vise de neînțeles, pe care nici măcar nu și le mai amintea la sculare.

Tot ce știa era că se lupta. Că nu voia. Nu putea preciza ce refuza atât de sălbatic, însă îl copleșea faptul de a vedea că toată lumea se coalizase împotriva lui, că el era singura persoană de partea lui.

La șase se ridicase din pat obosit, măturase rumegușul, spălase bucătăria cu multă apă, băgase la loc pubelele, băuse ceva vin roșu la sticlă și, când Nelly coborâse în papuci și aproape goală pe sub rochia ei neagră, nu găsisese nimic să îi spună. Venise, după cum se aștepta, și rămăsese în picioare, în același loc, în aceeași poziție, mereu cu aceeași întrebare în privirea ațintită asupra lui, de care nu mai reuși să scape nici mai târziu.

Ochii ei erau de un albastru șters, dar, când era emoționată, albastrul bătea într-un fel de gri murdar, iar figura își pierdea luminozitatea, albindu-se, urâțindu-se cumva.

Ai fi zis că se stinge, că nu mai putea lupta mai departe.

Bouin tot mai refuza să se lase cuprins de milă, deși nu reușea prea bine. La prânz nu îi fusese foame, așa că lăsase jumătate din porție în farfurie. Deși alesese restaurantul lui preferat și comandase tocană de vițel în sos alb, ca-n vremurile bune.

— N-a ieșit bine?..., se neliniștise patronul.

— Ba da, însă nu prea mi-e foame...

— O fi, poate, din cauza căldurii. Nu păreți să o suportați prea bine...

Și omul acesta îl privea cu atenție, de parcă ar fi vrut să descopere pe fața lui Dumnezeu știe ce maladie.

Chiar nu l-or fi putând lăsa în pace? Nu avea de dat nimănui socoteală, în schimb toată lumea se înțelesese să stea cu ochii pe el și

să îl judece.

Păi ce, o judeca el pe Nelly? Le judecase vreodată pe Angele ori pe Marguerite?

Până la urmă o să se supere, o să le pună pe toate în aceeași oală și o să le considere dușmanii lui. Dacă s-ar apuca și bărbații să-și bage nasul unde nu le fierbe oala...

Nu se întorsese imediat. Sărise într-un autobuz, ajunsese pe bulevardul Saint-Michel și o luase către Sena. Umblase multă vreme, trecând de-a lungul antrepozitelor de la Bercy, fără însă a mai contempla, ca altădată, cum erau descărcate șlepurile.

Abia de aruncase o privire vechii, lui case. Cât despre cea a părinților și a copilăriei, din spatele ecluzei de la Charenton, de mult fusese rasă de pe fața pământului pentru a se ridica un ansamblu de locuințe cu chirie redusă, pentru persoanele cu venituri modeste.

Era deja prea obosit pentru a se mai întoarce pe jos până în strada Feuillantines, așa că așteptase autobuzul, posomorât și cam speriat. În nări, îi stăruia un miros de praf, iar pantofii începuseră să îl bată.

Nu mai făcuse un drum atât de lung de ani și ani de zile.

Ar fi trebuit să intre pe coridor, dar până la urmă împinsese ușa de la intrarea în cafenea. Nelly nu se afla la teighea. Zărise o umbră mișcătoare în spatele perdelei care acoperea intrarea în bucătărie.

Nu resimțea nici cea mai mică umbră de gelozie. Își făcuse și ea apariția, netezind cu palmele poalele rochiei și, câteva clipe mai târziu, un bărbat trecuse pe trotuar cu fața ostentativ întoarsă în cealaltă direcție.

— Iar a venit...

El nu spusese nimic. Nici nu ar fi avut ce.

— Părea derutată...

Desigur, fiindcă nu își făcuse obișnuita plimbare prin parcul Montsouris. L-o fi crezut bolnav?

— De data asta a traversat...

— Și-a intrat?...

— Nu... Ar fi trebuit... A atins clanța din vârful degetelor... M-a privit de parcă m-ar fi fotografiat, apoi s-a hotărât și-a plecat...

S-a abținut să o întrebe: „Ce mai făcea?”. Realizase că nu i-a fost ușor să treacă strada și să se apropie de clădire... Fusese pe punctul de a intra... Și asta ar fi obligat-o să vorbească cu Nelly... Ce i-ar fi putut

spune?... Ar fi îndrăznit să îi ceară noutăți?... Ar fi fost capabilă să o roage să i-1 dea înapoi?...

— Mai bine te-ai hotărî...

— Să ce?

Femeia ridicase din umeri ca în fața unui copil care pune întrebări idioate.

— Sunteți ca șoarecele și pisica...

— Nu înțeleg ce vrei să spui...

— Înțelegi foarte bine și știi cum o să se termine toată povestea...

— Cum?...

Ea mai ridicase o dată din umeri.

— Ia și bea...

În fața televizorului abia dacă schimbaseră câteva cuvinte, de parcă fiecare ar fi fost doar el și aparatul. Apoi urcaseră și își spusese noapte bună, fiecare în fața camerei lui.

Emile dormise mai bine, încă apăsător, dar mai puțin agitat decât noaptea precedentă. Acum, Nelly era cea supărată. Își îndeplinise măruntele sarcini gospodărești ale dimineții ca un robot și, când ea coborâse, evitaseră să se privească.

La ora zece, Marguerite sosise la întâlnire. Nici ea nu se uita direct în ochii lui. Privirile îi alunecau de parcă ar fi vrut să păstreze un secret pe care toată lumea ținea morțiș să i-1 fure.

Până la urmă se îndepărtase. Numai atunci bărbatul se uitase și el direct la ea, până când bătrâna dispăruse după colțul străzii.

Jos erau clienți. Se puteau auzi voci vesele, de muncitori în pauză care-și făceau cinste. Și el lua astfel de pauze când era supraveghetor de șantier, însoțind câte un maestru ori un antreprenor într-un bar pentru a da un pahar peste cap.

Stătea în picioare în fața patului lui Nelly, un pat din aramă cum nu mai văzuse din tinerețe. Trecuse apoi în camera lui și scosese din dulap o sticlă de Bordeaux roșu pe care se dusese singur în pivniță și îl trăsese din butoi.

Ca Theo... Theo care murise... Moartea îl luase brusc, când nici nu se aștepta, ca pe mama sa...

I s-ar fi putut întâmpla și lui... 1 se putea întâmpla și lui Marguerite, care ajunsese acasă și stătea singură în bucătărie...

Cine avea să-i descopere trupul?... Și după câtă vreme?...

Tot se mai lupta, se străduia să nu cedeze. Nelly avea dreptate. În definitiv, știe și el foarte bine cum avea să se încheie toată povestea. Atunci de ce să nu îi pună capăt chiar de acum?

Râdea ea jos, la vreun banc spus de cine știe ce client, dar era sigur că urechea îi era atentă la pașii lui pe podeaua mezaninului.

Valiza era deasupra garderobei. Se ridicase pe vârfurile picioarelor ca să o apuce, își luase hainele de pe umerase și le înghesuisese înăuntru cu tot cu lenjeria și pantofii de schimb.

Ce va zice Nelly ori cum se va uita la el numai de bine nu urma să fie. Însă se săturase să tot fie subiectul de interes al altora. Avea dreptul să trăiască după cum credea de cuviință, să se lase în voia propriilor impulsuri.

Se privise în oglindă și observase că a îmbătrânit.

La ce bun să se mai chinuiască să înțeleagă? Se tot întrebase în ultimele zile, până îl apucaseră durerile de cap.

Coborâse scara fără grabă, cu valiza în mână. Ar fi putut pleca fără a fi văzut, ajungând direct pe trotuar și luând-o la stânga.

Oricum, îi mai datora niște bani. Nu își plătitese nici camera, nici sticlele băute sus, nici paharele golite la teighea.

Muncitorii plecaseră. Rămăsese doar zidarul cu mutră de Pierrot. Ajunsesse un obișnuit al casei. Să fi trecut și de cealaltă parte a ușii de la bucătărie, pândind prin perdea?

Nelly îl privise fără a-și arăta mirarea.

— Presupun că vrei. Nota de plată.

Nu era supărată. Îi vorbea ca de obicei, în timp ce căuta pagina lui din carnet.

— Camera nu o mai pun la socoteală...

— Ba te rog să o faci...

— Habar nu am nici cât vine, nici câte zile ai stat...

— Unsprezece...

Păruse surprinsă că le numărase atât de precis.

— Cum vrei... Să zicem, trei franci pe zi...

— Prea puțin... Zi măcar cinci...

— N-o să ne certăm, acumă... Consumația e cincizeci și doi de franci...

— Plus două mese...

— Atunci scad dejunul de la Saint-Cloud... Haide, doar ai fost invitatul meu...

Zidarul roșcovan aștepta fără să înțeleagă ceva. Bouin își scosese banii din portofel.

— Nu ai mărunțiș?...

— Nu îndeajuns...

Nici în casa de marcat nu mai erau.

— Mă duc să caut...

Nelly ieșise din cafenea, traversase o zonă însorită și apoi făcuse să răsunе clopoțelul de la intrarea în patiserie.

— Gata!... Cred că am încheiat afacerea... Iei un Sancerre? Nu o putea refuza. Își pusese și ei unul.

— Rândul patroanei..., glumise Bouin.

Își băuse paharul dintr-o sorbitură, după care îngăimase un adio stângaci. Ieșise fără a mai întoarce capul, simțindu-le privirile în ceafă. Peste o clipă urmau să facă dragoste în spatele ușii, iar gândul acesta îl săgeta în inimă.

Regăsise itinerarul familiar pe care îl urmase atâția ani. În curtea spitalului Pean, femeii, copii, bătrâni stăteau la rând la ușa dispensarului. Ceva mai departe, o dubă era parcată în fața închisorii.

Făcu stânga, în fundătură. De o parte a străzii, casele erau goale, cu stururile coborâte, la parter, cu ferestrele de la etaj fără perdele.

Linia ce despărțea umbra de lumină trecea chiar prin mijlocul străzii.

Nu se folosisе de cheia care rămăsese la el fără să fi vrut. Sunase, lăsându-și valiza pe trotuar. Ciulise urechile, surprins de liniștea din interior, tresărise apoi când ușa se între-deschisese și când zărise jumătatea unui chip prin crăpătura îngustă.

Pregătise o bucată de hârtie, pe care însă nu o mai aruncase cu obișnuita mișcare din mijlociu și degetul mare. Când ușa se deschisese larg, i-o întinsese fără un cuvânt.

Marguerite o luase tăcând și ea, dar cu o privire speriată, își scosese ochelarii din buzunarul șorțului. Citise, lăsând ușa deschisă, apoi intrase în salon.

Emile trecuse pragul, recunoscând mirosul, densitatea și greutatea aerului dinăuntru. În salon zărise colivia și papagalul încremenit acolo.

Marguerite scria aplecată deasupra pianului.

Biletul lui cuprindea o întrebare:

Doamna Martin?

Condiție, în același timp, a capitulării, din partea lui. Doar nu era să revină cu coada între picioare. Doar nu cerșea dreptul de a-și relua locul în casă.

Era tentat să urce imediat și să golească conținutul valizei, însă preferase să aștepte. Marguerite nu îi dăduse răspunsul pe care îl terminase de scris, ci îl lăsase pe pian. Așezându-se în fotoliu, își luase lucrul de mână ca pentru a-1 face să înțeleagă că nimic nu se schimbaseră.

Bărbatul înaintase, ezitând, și întinsese mâna. *Am dat-o pe ușă afară pe vipera aia.*

Așteptase destul de mult înainte de a ridica ochii pentru a înțelege dacă era satisfăcut, apoi, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat în cele două săptămâni, își continuase lucrul mișcând din buze.

Lucrările nu se deschiseseră decât în primăvara următoare. La început, timp de mai multe zile, putuseră fi văzute niște mașini care staționau în fața caselor goale și grupuri de străini într-un continuu du-te-vino. Uneori erau însoțiți de muncitori pe care te mirai zărintu-i pe neaunșate sus, pe acoperișuri, făcând treburi misterioase.

Foarte nervoasă, Marguerite nu lăsa să treacă un sfert de oră fără a se duce să se uite pe fereastră.

Într-o dimineață, când ieșiseră unul după altul pentru a face piața, dăduseră de un cordon de polițiști pe strada Sânt. Inițial, Bouin își închipuise că evadase vreun deținut, dar, la întoarcere, tot în urma nevestei, cam la vreo zece metri, înțelesese.

Se încerca introducerea unei macarale-turn în fundătură și o întreagă mulțime stătea și căsca gura la spectacol. Tractorul cu șenile înainta, se oprea, dădea înapoi și se urnea iarăși, cu deosebită precauție, în timp ce o întreagă echipă se învârtea grăbită în jurul lui.

Bătrâna trecuse pe lângă ei disprețuitoare. În bucătărie îi găsise cumpărăturile lăsate de izbeliște. Urcând scările, constatase că se închisese în dormitor de unde putea fi auzită plângând.

Fusese nevoie de întreaga zi pentru a aduce macaraua până în fața casei lor, iar amorașul de bronz fusese și el dărâmat.

Începuse o perioadă neplăcută. A doua zi, un camion adusese până lângă șantier o bilă enormă de fier.

Două luni asistaseră la un întreg circ. Prima lovitură fusese dată luni. În zilele precedente, niște adevărați acrobați, în echilibru pe acoperișuri, apoi pe coamele pereților și pe grinzi, aruncaseră în stradă

grămezi de țigle, care se spărgeau cu zgomot greu de suportat.

El i-ar fi recomandat:

— Nu mai sta la fereastră...

Tresărea la fiecare zgomot nou și, de douăzeci de ori pe zi, își ducea mâna la piept ca o cardiacă.

Când bila își lua avânt, o priveau amândoi, fiecare de la altă fereastră a dormitorului. Jos, un bărbat în haină de piele ținea un fluier între buze. O barieră vopsită în alb și roșu interzicea accesul în fundătură.

Bila începuse să se balanseze în gol, ca o pendulă, descriind un arc de cerc tot mai amplu. În punctul cel mai ridicat, atingea aproape zidul. Înaintarea era lentă. În sfârșit, lovise și o crăpătură apăruse de sus până jos în peretele casei cu numărul opt.

Era aproape sigur că o auzise pe Marguerite țipând, dar nu ar fi putut băga mâna-n foc, din cauza zgomotului infernal.

Bila se întorsese și mai lovise o dată, iar peretele se prăbușise într-un nor de praf, un coș rămânând suspendat în gol, lipit de ceea ce mai rămăsese dintr-o cameră îmbrăcată în tapet galben cu dungi.

Molozul trebuia cărat zilnic. Camioanele veneau unul după altul. Când cei doi soți se întorceau de la piață erau obligați, pe rând, să spună cine sunt, fiindcă în fundătură nu mai erau lăsați să intre decât cei care locuiau acolo.

Din fericire, la ora cinci după-amiază, totul se calma, pentru a începe în dimineața următoare, la șapte. Două-trei zile mai putuseră fi văzute planșee atârând ori balustrada unei scări care nu mai ducea nicăieri.

Și, pe cer, se conturau neîncetat aceiași oameni făcându-și acrobațiile.

Clădirile cădeau una după alta lăsând goluri ca de dinți cariati pe care, privindu-le, fosta proprietară simțea trecându-i fiori de gheață pe șira spinării.

În perioada aceea, el fusese gata să îi vorbească în mai multe rânduri, să-i spună orice, numai cuvinte liniștitoare să fi fost. Știa că de acum era prea târziu, că nu mai exista cale de întoarcere.

În unele dimineți, când nu putuse dormi, ea redevenea agresivă. Într-o zi, grăbit să asiste la lucrările pentru care, până la urmă, făcuse o pasiune, bărbatul nu mai intrase la duș. Către prânz, descoperise un bilet pe pian.

Mai bine te-ai spăla. Puți.

Niciunul, nici celălalt nu avea dreptul să coboare garda. Acesta ajunsese modul lor de a exista. Li se părea la fel de firesc, de necesar să își trimită bilețele înveninate, ca altora să schimbe cuvinte frumoase ori săruturi.

Era convins că o urăște, chiar dacă i se mai întâmpla să îi plângă de milă. Cu toate acestea, nu era supărat că îl adusese înapoi, la capătul fundăturii, cu viclenie, expu- nându-și o disperare mincinoasă pe sub ferestrele din strada Feuillantines.

De atunci, de mai multe ori o surprinsese zâmbind scurt, fără îndoială gândindu-se la victoria reputată.

1-1 luase unei femei mult mai tinere decât ea, o femeie cu care fără îndoială făcea dragoste.

Așadar, nu își pierduse nimic din putere, ea, băbăția, cum probabil că o numeau Emile și Nelly.

Macaraua plecase la fel de dificil ca la sosire, lăsând în urma ei grămezi de cărămizi sparte, de moloz, de fiare și de mizerii de toate felurile. De atunci, timp de o lună, nu a mai fost văzut nimeni de partea cealaltă a drumului, instalându-se domnia tăcerii, a calmului absolut, cu excepția nopților, când șobolanii începeau să dea târcoale, atacând pubelele.

E adevărat și că, în rândul de clădiri rămas neatins, nu mai era aproape nimeni. Toată lumea plecase la țară sau la munte, unii chiar în Spania sau în Italia.

Chiar și pentru altcineva în afară de Marguerite, cineva care să nu fi fost născut în scuar și să nu fi trăit acolo întreaga viață, spectacolul tot deprimant era, ca să nu mai punem la socoteală mirosul, un miros greu, inexplicabil, care amintea de acela al cimitirelor în care tocmai s-au săpat gropi noi.

În septembrie s-au întors camioanele și. Macaraua a început iarăși să funcționeze, pentru a încărca molozul. Când totul se încheiase, nu mai rămăsese decât spectacolul pivnițelor prin care se învârteau câteva persoane străine și al unui butoi de vreo două sute de litri, desfundat.

Echipele se schimbaseră cu tot cu gesturile și. Accentul muncitorilor.

Au venit la rând excavatoarele și picamărele, așa că, asurzit, Bouin își reluase obiceiul de a petrece o parte a după-amiezilor în

parcul Montsouris. Lua cu el o carte și se așeza pe aceeași bancă pe care se odihnea și în timpul cât locuise la Nelly.

Două zile mai târziu, nevasta, care probabil îl urmărise, se așezase și ea pe o bancă, aproape în fața iui, și își scosese veșnicul lucru de mână.

Chiriașii le sunau la ușă și Emile îi auzea, în salon, plân- gându-se vehement.

Numai că ea nu avea ce face. Nu era în stare nici măcar să le spună când se vor încheia lucrările, așa că familia de la numărul cinci se mutase peste două săptămâni. Casa rămăsese goală cu toate anunțurile date prin ziare.

Probabil că antreprenorii erau în întârziere. Ca urmare, în loc ca programul să se termine la ora cinci, munca se prelungea până la șapte și, cum noaptea cădea mai repede, fuseseră instalate și proiectoare.

Să fi fost din cauza proastei organizări? Când vedeai un furnicar în plină agitație, când nu mai zăreai pe nimeni săptămâni de-a rândul.

În cafeneaua unde Bouin își bea paharul de vin roșu auzise spunându-se că societatea imobiliară care începuse construcția rămăsese fără bani, așa că lucrările urmau să fie reluate de o altă firmă, cu ajutorul unei mari bănci.

Pe cine să fi crezut când umblau atâtea zvonuri? Iarna trecuse în aceeași alternanță de vacarm și de liniște.

Marguerite se târa de parcă ar fi fost cineva care a primit lovitura de grație. Era din ce în ce mai posomorâtă și, uneori, la cumpărături, i se mai întâmpla să se oprească locului cu o mână apăsată pe piept și cu un zâmbet forțat pe buze, ca pentru a înșela presupunerile trecătorilor.

Nu dorea să i se plângă de milă, nici să fie întrebată cum mai stă cu sănătatea. Când rămânea așa, nemișcată, se prefăcea că se uită la vreo vitrină, după care pleca mai departe cu pași totuși mai nesiguri decât înainte.

Să nu fi fost decât teatru jucat pentru soțul ei? Cum o știa în stare, nu era prea impresionat.

Nevasta măcelarului o întrebase:

— Nu vă simțiți bine, doamnă Bouin? S-ar spune că sunteți cam obosită...

Ea răspunsese:

— Nu, nu, totul e-n regulă... Dați-mi un escalop de o sută de

grame...

Măcelăreasa era din Midi și, în înțelesul de acolo, puțin obosit ar fi însemnat în pragul morții.

Bouin parcă se împuținase și el, ajungând să meargă la fel ca ea, să geamă, să tresară de cum pornea motorul vreunei mașini.

Evita să mai treacă pe strada Feuillantines și încerca să nici nu se mai gândească la acel episod al vieții lui. Mai ciudat încă: felia aceea subțire a existenței i se părea acum aproape de necrezut.

Îi era greu să se convingă cum că într-adevăr i se întâmplase, că fusese cândva liber, că jucase rolul de patron de cârciumioară și că, seara, o fată planturoasă, cu carnea încă tare, se dezbrăca în fața lui fără umbră de rușine.

Nu ar fi avut decât un cuvânt de spus, un singur gest de făcut...

Intr-o duminică luaseră prânzul în Saint-Cloud, la o terasă îmbrăcată în bolți de verdeață, ca doi îndrăgostiți, ca un tânăr cuplu...

Și atunci, ca să se răzbune, își scosese carnetul cu pagini detașabile în benzi subțiri și scrisese cu literele lui mari, stângace:

Pisica.

Capitolul 8

C

ât timp să fi trecut din dimineața în care, cu toată gripa, se ridicase din pat pentru a coborî în pivniță, unde găsisse cadavrul rigid al pisicii? Nu prea mai știa. Datele i se învălmășeau în minte. De altfel, nu avea nicio importanță. Trei ani? Doi?

Mai fusese și doamna Martin. Nu o mai văzuse decât o singură dată, de departe, câteva luni mai târziu. Fără îndoială, se mutase din cartier sau își făcea în altă parte cumpărăturile. Fusese și Nelly...

Și Marguerite pe trotuarul de vizavi...

Fusese și bila de fier care se balansa pe cer pentru ca, apoi, să lovească cu răutate pereții între care niște ființe omenești trăiseră și pe care încă li se mai puteau vedea urmele...

Fuseră și vântul, și ploaia, și grindina, și zăpada...

Excavatorul mușcase adânc din pământ, dând de țevi și de cabluri, spărgând canalizarea, lucru care împuțise întregul cartier vreo trei zile...

Fuseră și muncitorii cu felurite accente, italieni, spanioli și, la sfârșit, turci...

Fuseră biletele feroce, și ale lui Marguerite, și ale lui...

Fuseseră...

Trăia. Se trezea la șase dimineața, făcea duș, se bărbierea, cobora, aducea înăuntru lada de gunoi, își îndeplinea partea lui de muncă în gospodărie, după care bea un pahar de vin, deși mai adesea două sau chiar trei.

Mai înainte nu bea decât unul singur.

Apoi, lemnele. Nu trebuia să uite de tăiatul lemnului. Nimic nu trebuia uitat. Rutina se impunea să fie urmată cu scrupulozitate...

Noiembrie... Zăpada întărită de ger... Zidurile care începuseră să se ridice, în față, cofrajele în care erau plantate barele de fier înainte de a fi turnat betonul...

Era cinci după-amiază și făcuse tot ce avea de făcut: cumpărăturile, pregătitul mesei, spălatul vaselor. Moțăise în fotoliul din salon până când îl învăluiseră lumina incertă a amurgului și o zărise și pe Marguerite așezată la locul ei...

Era tot atât de nemișcată ca papagalul ei... Nu îl privea... De multă vreme nu se mai priviseră în ochi...

El mergea... Simțea nevoia de a lua aer... Băuse într-o bodegă... Nu se îmbătase niciodată, dar de băut, bea mult... Ar fi fost necesar să se mai controleze...

— Ticăloasele...

Nu se gândea la cineva anume... O spusese cumva mecanic. Asemenea cuvinte îi reveneau în minte din timp în timp, ca o incantație...

Pe vremea când încă își mai vorbeau, într-un trecut îndepărtat, Marguerite șoptea din vârful buzelor, când se aștepta Emile mai puțin:

— Iisuse, Fecioară Maria, Sfinte Joseph...

Cum el se mirase, îi explicase că, astfel, câștiga, de fiecare dată, trei sute de zile de indulgență, trei sute de zile mai puțin, da, a înțeles bine, de petrecut în Purgatoriu...

S-ar fi putut duce la Nelly, care l-ar fi privit cu un zâmbet compătimitor, fiindcă ajunsese încă și mai decrepit... Și-apoi, iar mai fi venit lui cheful, ar mai fi avut puterea de a trece dincolo de ușa bucătăriei?...

Doi ani?... Trei ani?...

La drept vorbind, nici nu mai știa. Oamenii se duceau Dumnezeu știe unde, într-un du-te-vino fără sens, cum fără sens erau și vitrinele luminate, care păreau triste, totuși, și la care nimeni nu se uita din

cauza vântului înghețat din nord...

Prin cinematografe, mulțimea stătea nemișcată, în rânduri, uitându-se la niște fotografii care nu mai stăteau o dată locului...

Era obosit. Prevăzuse și asta. Femeile sunt mai rezistente.

Statisticile au dreptate... Când Angele...

Ba nu, Nelly era... Dar o Nelly cu zâmbetul lui Marguerite...

În definitiv, toate aveau același zâmbet, unul care însemna că, până la urmă, tot ele urmau să câștige partida...

... cu pălăria ei mare și rochia de prințesă, cu umbrela în mână, pe malul râului...

Ei îi spusese că modelul acela se chema rochie de prințesă. De mult de tot văzuse și el așa ceva pe stradă...

Spitalul Cochin... Mai departe, pe dreapta, închisoarea... Iar între ele fundătura, care nu mai avea case decât pe o singură parte și unde te mirai că mai poți zări, de la distanță, niște ferestre luminate...

În. Casa lui, în fine, în casa lui Marguerite, nu mai era lumină. Luă cheia din buzunar. Enervat, deschise ușa în întuneric și liniște...

Aprinse becurile și intră în salon. Nimeni. Lucrul de mână căzuse pe jos. Tot nimeni și în sufragerie, și-n bucătărie. Urcă pe cât de repede cu putință. Cu siguranță ieșise special ca să îl îngrozească...

— Mar...

O strigase pe nume, uitând că nu își mai vorbeau...

Împinse ușa... Aprinse lumina... Acolo era, pe marginea patului, unde se și aștepta să o găsească...

Spectacolul nu îl miră... Curios lucru, dăduse plapuma la o parte, își scosese rochia, iar moartea o lovise exact când era în combinezon...

O fi strigat după ajutor?... I-o fi pronunțat numele în golul casei lipsite de ecou?

Coborând treptele, ieșind pe ușă fără a se mai gândi să o închidă la loc, mergând repede până în colțul bulevardului Arago, unde locuia doctorul Burnier, îl cuprinse panica. Bouin nu îl văzuse niciodată. Doctorul nu venea acasă, dar, într-o zi, când o urmărise, o văzuse intrând în clădirea aceea și citise numele doctorului pe o plăcuță.

Sună îndelung...

— Ce e?... Doctorul nu e...

O servitoare negricioasă, cu puternic accent străin. Un vestibul de marmură luminat discret.

— Nevastă-mea...

— Dacă vă spun că domnul doctor...

— Ma... Nevastă-mea...

Femeia încercă să închidă ușa, dar, privindu-1 mai bine, își schimbă decizia.

— Ce vi s-a întâmplat?...

— Nimic... Nevastă-mea...

Înaintă câțiva pași, clătinându-se. În stânga era o banchetă Ludovic al XVI-lea, îmbrăcată în catifea roz-pal, ca una dintre rochiile...

Și ceața tot culoarea aceea o avea...

Când deschise ochii, nu văzu la început decât alb. I se păruse că ar fi și ceva soare. Întorcând ușor capul zări paturi și chipuri.

— Nu vă agitați...

Făcu un efort pentru a privi și în cealaltă parte și reuși. O infirmieră cu păr cenușiu îl ținea de încheietura mâinii, privindu-și ceasul din cealaltă...

— Ssst...

Număra din vârful buzelor, în liniște, așa cum își număra Marguerite ochiurile lucrului de mână.

— Ma...

— Ssst...

— Unde...

— Stați liniștit... Nu vă fie teamă. Sunteți la spital și avem grijă de dumneavoastră... Profesorul va veni imediat...

Cuvântul profesor îl păcăli, ducându-1 cu gândul la școală. Parcă n-ar fi fost în toate mințile. Trupul îi era atât de greu încât, când mâna îi fu lăsată la loc, pe pat, nici nu simți...

— Nevastă-mea...

— Știu... A fost făcut tot ceea ce trebuia... Profesorul... Tot ceea ce trebuia... Dar ce trebuia?... La ce oare trebuia?...

— Păi, a murit..., mai găsi puterea să spună.

Își închipuse că va striga, dar abia de i se auzea vocea.

— Nu mai vorbiți... Uitați că vine...

Liniștită, se ridică de pe scaun și vorbea încet cu un bărbat de o anumită vârstă, în cămașă albă.

— Simțiți nevoia să vomitați?

Nu știa. Nu simțea nimic. Era de parcă propriul corp nu i-ar mai fi aparținut...

Nici grețuri, nici dureri atroce...

Cu mâna stângă își pipăi pieptul, mirându-se că dă de un pansament fix...

— Ați fost operat de urgență, noaptea trecută... În primul rând, nu trebuie să vă agitați...

— Nevastă-mea...

— Ne-am ocupat noi...

— Chiar a mu...

— Da...

— Și eu?

Doctorul nu și-a putut opri un zâmbet.

— Trăiți, însă nu vă pot ascunde că veți rămâne aici destul de mult timp... Trebuie să fiți cuminte...

— Da...

Promisese. Doar întotdeauna fusese cuminte. Și așa va rămâne cât timp i se va cere, cât timp i se va permite...

Era... Greu de gândit... Zâmbetul doctorului... Era... Căută un cuvânt... Nu-l găsi... Nu mai era nimic...

Epalinges (Vaud), 5 octombrie 1966

Sfârșit